

ПОЛИТИКИН

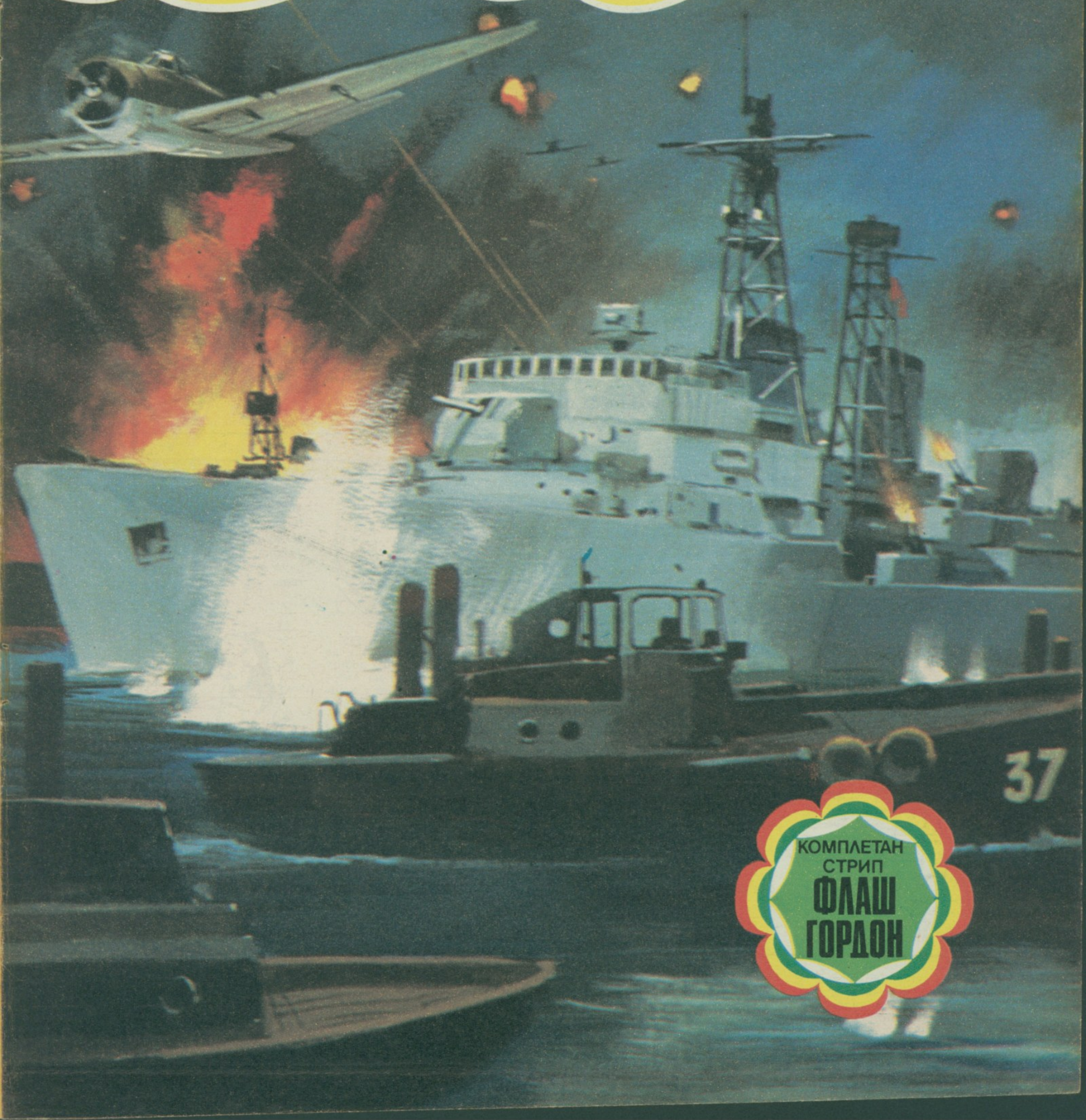
8
динара

БРОЈ

1421

ЗАБАВНИК

23.3.1979. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XL

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ФЛАШ
ГОРДОН

RIPLEY

Веровати или не!

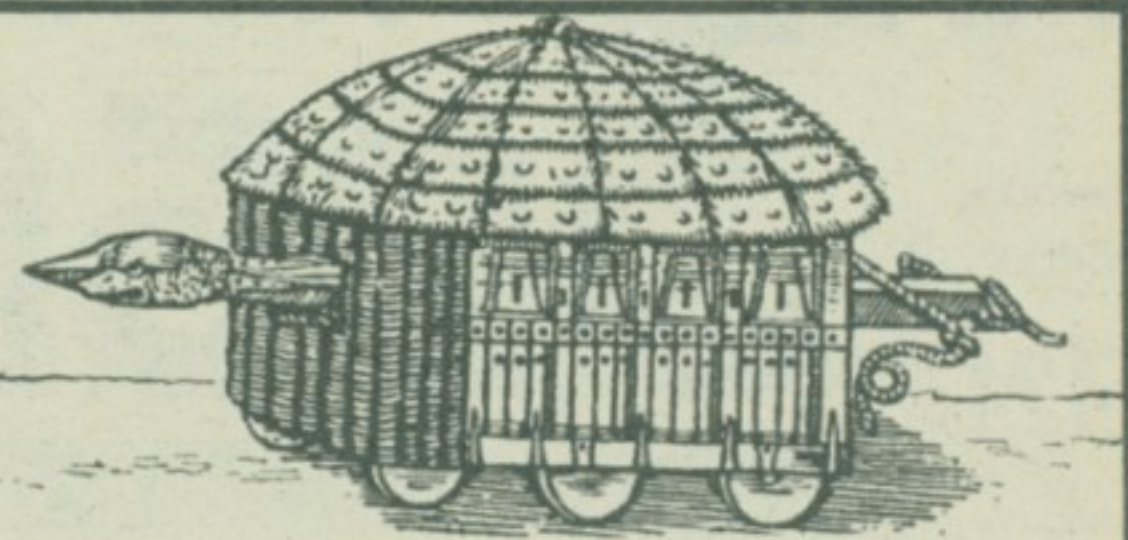
ГРАНТЛИ ФИЦЖАРДИНГ БЕРКЛИ

ЧЛАН БРИТАНСКОГ ПАРЛАМЕНТА НА СМЕНИ 18. И 19. ВЕКА, ЉУТ ЗБОГ НЕПОВОЉНЕ КРИТИКЕ КОЈУ ЈЕ ДОБИЛА ЊЕГОВА КЊИГА, ИЗАЗВАО ЈЕ КРИТИЧАРА НА ДВОБОЈ А И ИШИБАО БИЧЕМ УРЕДНИКА ЧАСОПИСА У КОМЕ ЈЕ КРИТИКА ОБЈАВЉЕНА.

КАТЕДРАЛА У МЕКСИКО СИТИЈУ

ДОВРШЕНА 1525. ГОДИНЕ, САГРАЂЕНА ЈЕ НА ТЕМЕЉИМА СТАРОГ АСТЕШКОГ ХРАМА.

РАТНИ ОБНОВИ

КОРИШЋЕНИ У 16. ВЕКУ ЧЕСТО СУ ИМАЛИ ОБЛИК ЦИГОВСКЕ КОЊАЧЕ.

РОЏЕР И МЕРИ СМИТ

ИЗ ЛАБОКА (ТЕКСАС) ОБОЈЕ СЛЕПИ И РОДИТЕЉИ ЈЕДНОГ ДЕТЕТА СА ОШТЕКЕНИМ ВИДОМ, УСВОЈИЛИ СУ ЈЕДНО СЛЕПО СИРОЧЕ.

ПОГЛАВИЦЕ

АФРИСКОГ ПЛЕМЕНА КУБАС НЕКАДА НИСУ СМЕЛИ ДА ИЗЈЕДНИМ ДЕЛОМ ТЕЛА ДОДИРНУ ЗЕМЉУ И ЖИВОТ СУ ПРОВОДИЛИ У ЛЕЖЕЊЕМ И ПОЛУЛЕЖЕЊЕМ СТАВУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● рачуна се да у кућама Француза има више од седам милиона мачака, по аустријским домовима око петсто хиљада, а у Енглеској око четири милиона петсто хиљада ових животиња.

● највећа књига на свету је „Историја југа“ објављена у Сједињеним Америчким Државама. Тешка је 225 килограма, за њен повез употребљена је

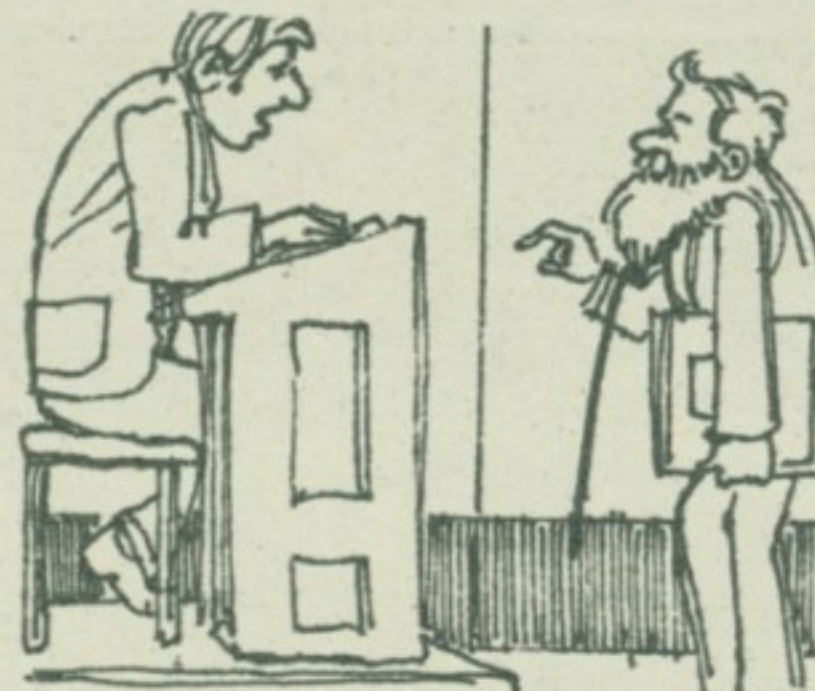
кожа једног целог вола, а опремљена је и специјалним електричним мотором који листа странице.

● у средњем веку била је веома распрострањена употреба медицинских пијавица (Hidro medicinalis) тако да су чак и лекари имали надимак „пијавичари“. Ови бескичмењаци су се и касније користили као лек тако да је, на пример, француски лекар Мекон-Тондон израчунао да је у његовој земљи 1864. године употребљено око 20 до 30 милиона пијавица.

● у биохемијском институту у Монаку научници су успели да из ларве пчеле-радилице добију матицу. Такве матице из лабораторије, када их сместе у кошнице, остале пчеле потпуно прихватају.

● осамдесетогодишњи Италија Алфонсо де Анђелис, дипломирао је хемију, медицину и права, а сада се поново вратио школску клупу — студира по литичке науке

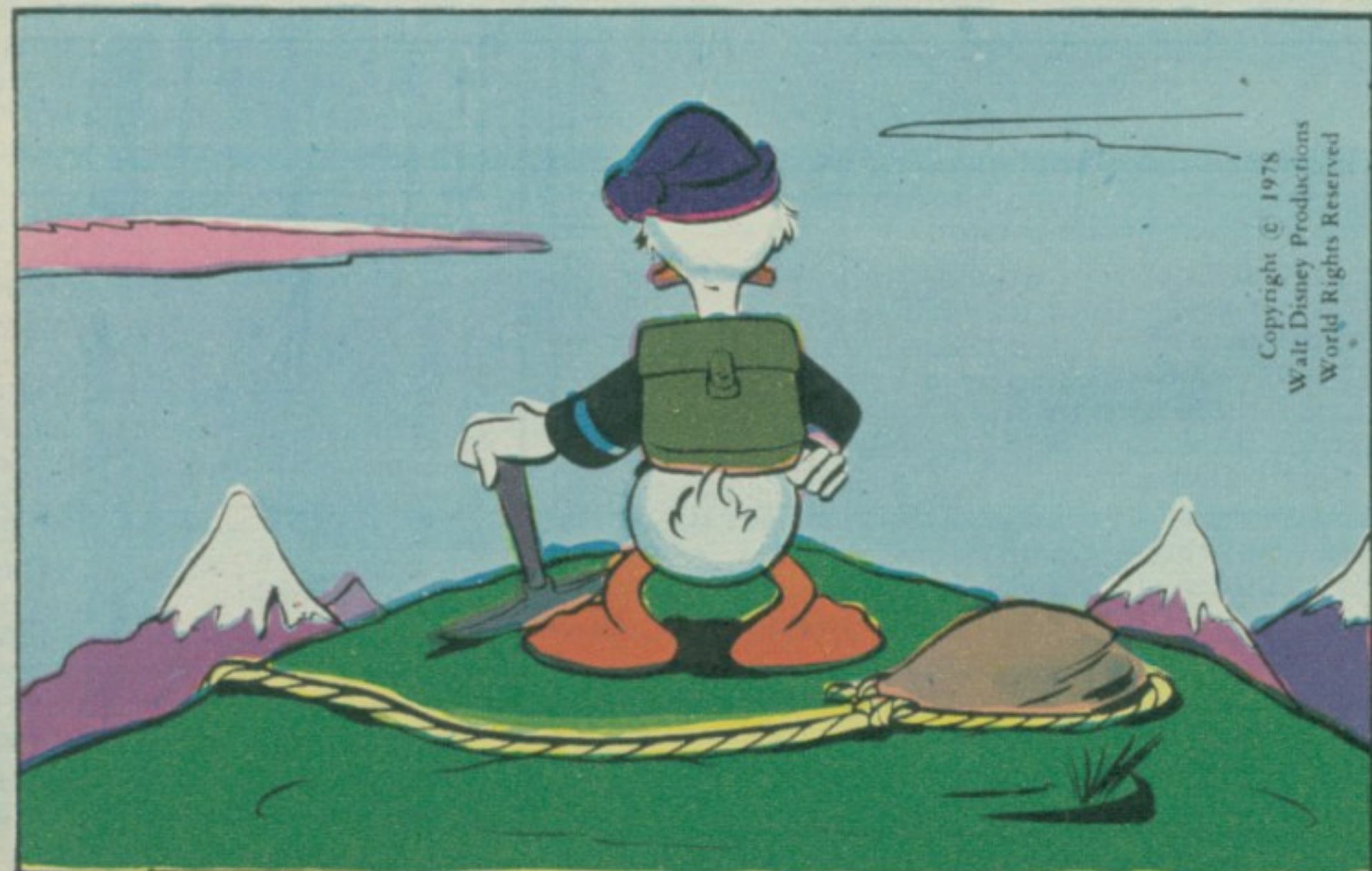
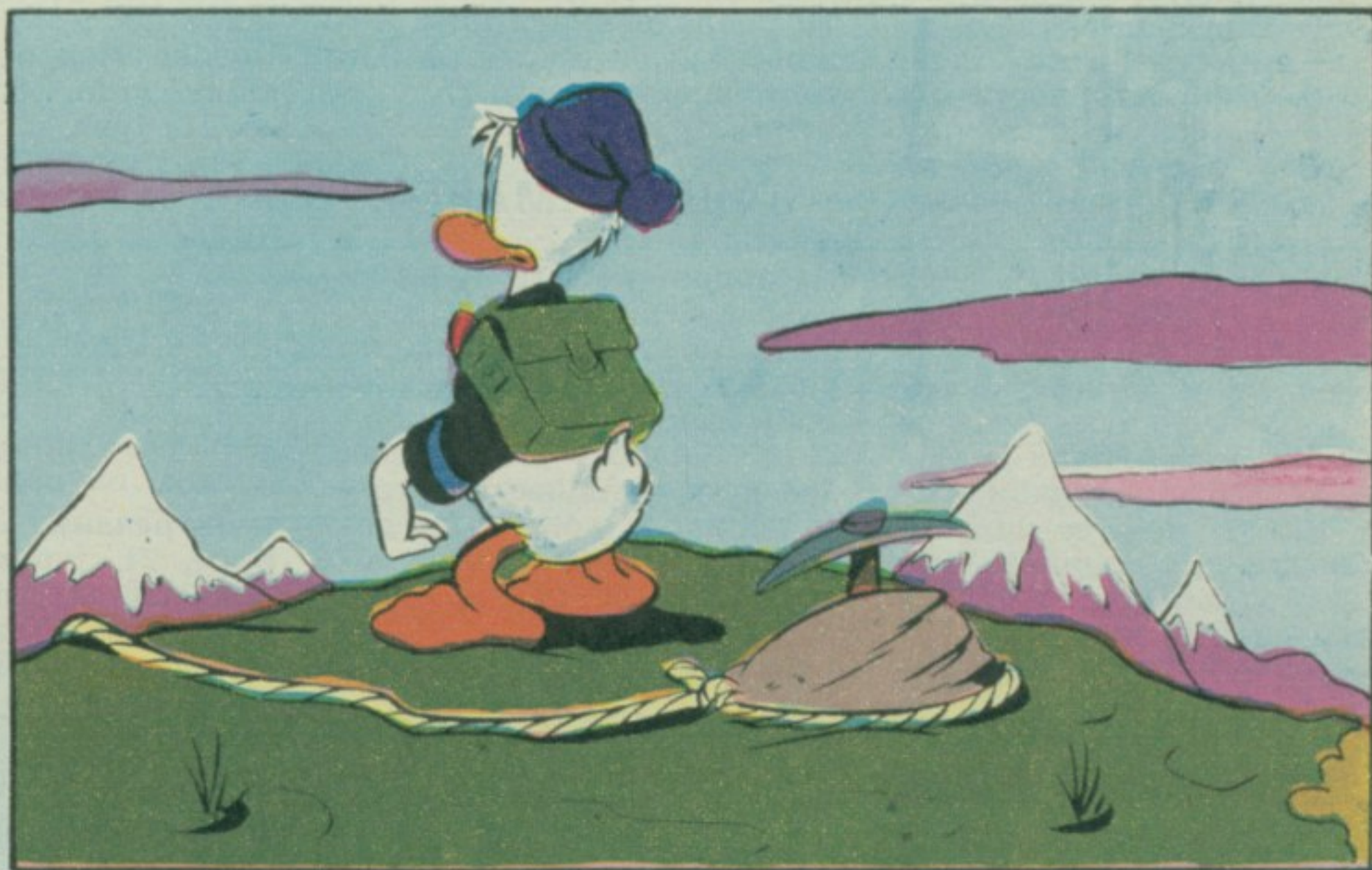
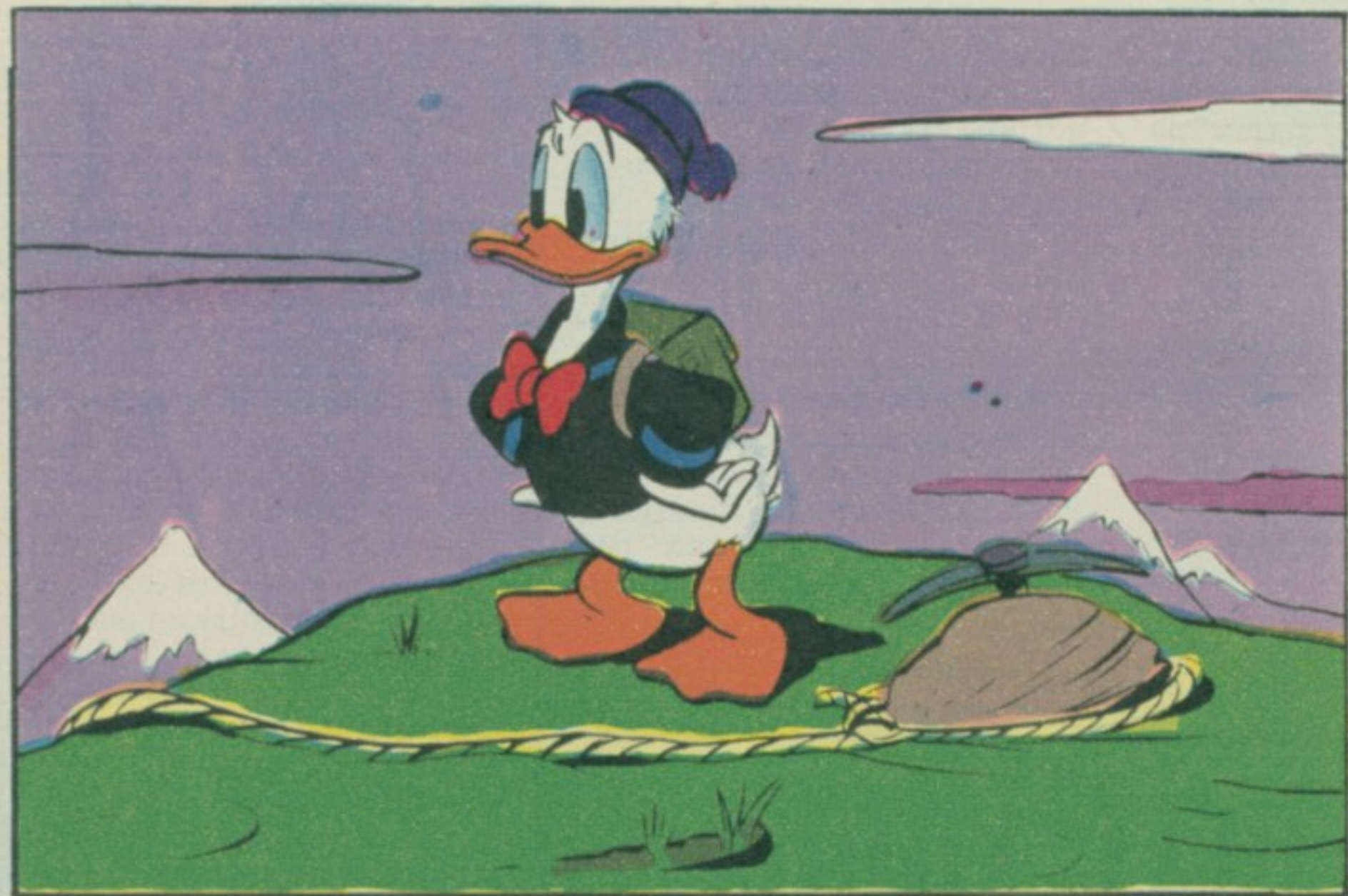
● једна научна експедиција из Вашингтона пронашла је трагове живота на 600 километара од Јужног пола. То је био мали паук дугачак свега пет милиметара.

● у Вестминстерској опатији заједно са истакнутим и заслужним људима Енглеске почива и енглески сељак Томас Пар који је, према провереним подацима, живео 152 године, девет месеци и неколико дана. Живео је за време десет краљева и краљица Енглеске, а рођен је 1483. у Шропширу. Умро је 14. новембра 1636. у дому лорда Арундела. Његов син живео је 133 године, унук 109 година, праунук Роберт Пар 124 године, други праунук Џон 127 година, а праунук Катрин Пар 103 године.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

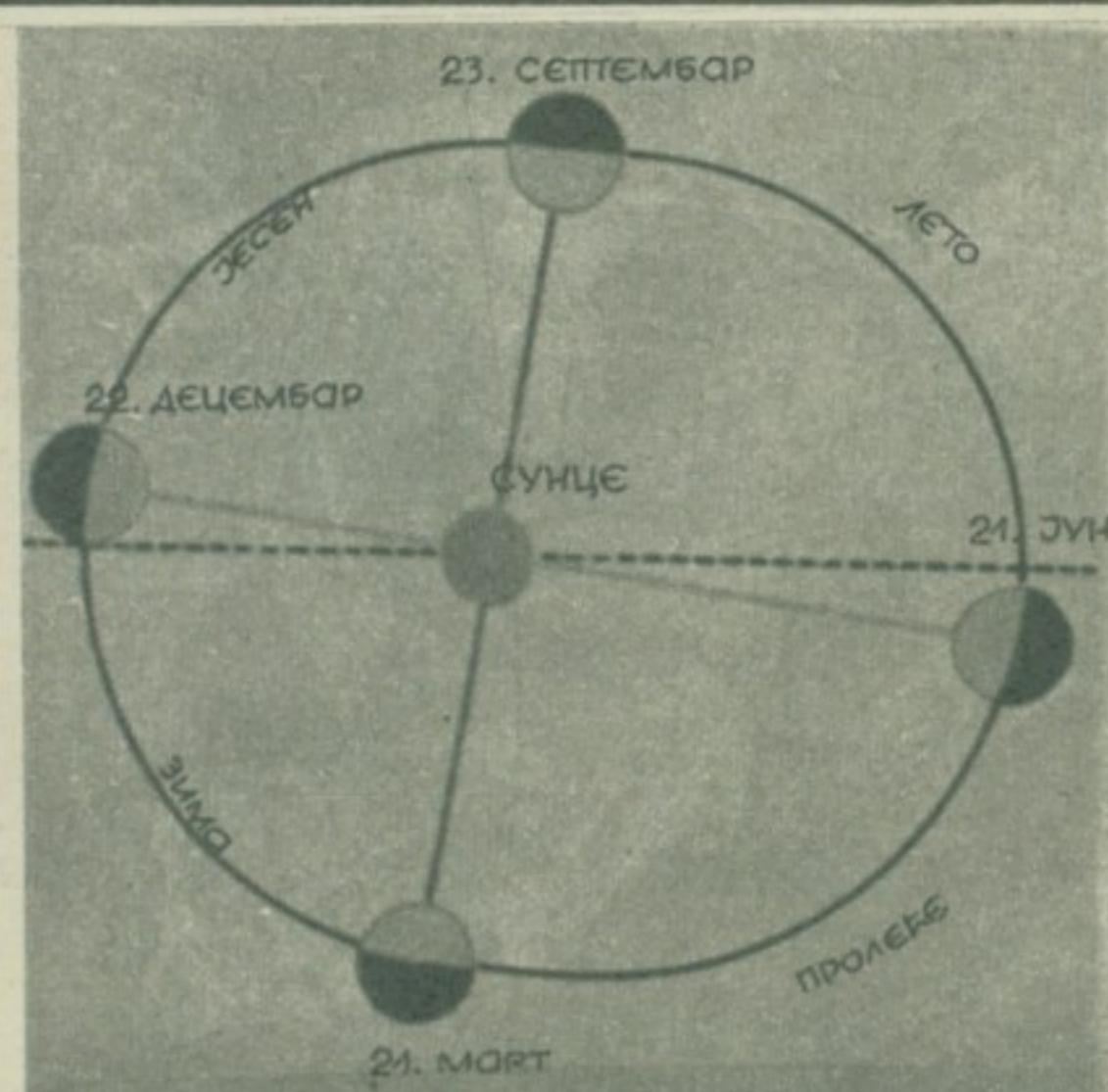

ДОЛЕЋЕ ПРОЛЕЋЕ

ПОЛА ДАН, ПОЛА НОЋ

ПРОЛЕЋЕ ЈЕ »ОТКРИО« НИКЕЈСКИ АСТРОНОМ ХИПАРХ ПРЕ 22 ВЕКА. АЛИ, ЊЕГОВИ РАДОВИ СУ ИЗГУБЉЕНИ...

У ВРЕМЕ ЕКВИНОКЦИЈА СУНЧЕВИ ЗРАЦИ ПАДАЈУ НА ЗЕМЉУ УСПРАВНО, А КАДА СУ СОЛСТИЦИЈИ — ПОД ОШТРИМ УГЛОМ.

ОВАКО ИЗГЛЕДА ГРАНИЧНА ЛИНИЈА ДАНА И НОЋИ У ЕКВИНОКЦИЈУ: ОНО ПРОЛАЗИ ПРЕКО ЗЕМЉИНИХ ПОЛОВА, А ЕКВАТОР СЕЧЕ ПОД ПРАВИМ УГЛОМ.

То што данас сваки основац зна да пролеће почиње 21. марта и да је тога дана на свакој тачки Земљине кугле дан једнак ноћи, дугујемо човеку о којем се — не зна готово ништа, па чак ни речца написана његовом руком није сачувана! Али, историјске околности у овом чудноватом случају ишле су наруку науци, па је, на заобилазан начин, дело тог великог ума — Хипарха — одиграло своју улогу у развоју астрономије.

Хипарх је живео у 2. веку пре наше ере; када је рођен и умро остала је тајна. Живео је у грчком граду Никеји који се налазио у покрајини Битинији, источно од Мраморног мора, а радио је боравио и на Родосу и у Александрији. Во-

лео је да посматра звезде и из тога је настао научни систем, за време од пре два миленијума револуционаран, а у много чему и данас тачан! На пример, Хипархова теорија о екватору, што је грчка реч за равнодневицу, није измењена и он се сматра њеним постављачем.

БАШ 21. МАРТА!

Упорно посматрајући и упоређујући кретање звезда, а нарочито обраћајући пажњу на односе и положаје Земље, Сунца и Месеца, Хипарх је запазио: два пута годишње дан траје колико и ноћ. То се догађа у размаку од шест месеци: једном у пролеће, други пут на јесен. Међутим, Хипарх је запазио и

то да сваке године пролећна равнодневица најбоље мало раније него претходне.

У време равнодневице — 21. марта и 23. септембра — сунчеви зраци падају на Земљу усправно, тако да линија која дели дан од ноћи пролази тачно преко полова. Напротив, када почиње лето, односно зима — 21. јуна и 22. децембра — те дужине су различите: на северној хемисфери са летом долази и најдужи дан, а на Северном полу — доба сталне дневне светлости. Оно ће потрајати шест месеци, до 22. децембра, када почиње поларна ноћ. На јужној хемисфери догађа се обрнута појава.

За разлику од равнодневице, 21. јун и 22. децембар називају се солстицији. Тих дана Сунце је најудаљеније од Земље, а ње-

гови зраци падају на њу под највећим углом (од око 23 степена).

ЗАДИВИО ПЛУТАРХА

Оно по чему је Хипарх и до данас чувен „јесте такозвани пресек екваторијала. То је једна замишљена линија која би спајала две супротне тачке на екватору, пролазећи кроз центар Земље, у време екваторијума. Те тачке нису одабране случајно, већ се у њима сече и раван елипсе путање по којој се креће Сунце. Како се елипса незнатно помера, померају се и тачке на крајевима пресека екваторијала: отуда сваке године пролеће дође раније.

Доцније је израчунато да и ово померање елипсе има свој правилан ток: за око 26 хиљада година, оне тачке на пресеку екваторијала обиђу целу дужину екватора.

Хипарх је, чини се, оставио једно дело које је у наслову имало речи „пресек екваторијала“. Али, пошто оно није сачувано, остаје нам само да о томе нагађамо. Јер, о Хипарху знамо једино из писања његовог савременика Страбона и другог великог античког астронома Плутарха, који је живео три века доцније. Плутарх је о Хипарху писао речи дивљења, а Хипархово учење садржано је делом у Птолемејевом делу „Алмагест“.

Иначе, Хипархово достигнуће користио је, двадесет векова доцније, познати астроном Едмунд Халеј, у чију је част добила име и комета најчешће виђана са Земље.

М. К.

Снажне грађе плавоко-си, маљави, мишићави, плавооки, бучни, радознали, љубопитливи, добродушни, малчице неповерљиви, вични напорима, пешачењу, боју и необузданом веселу, прилагодљиви природи и пуни страхопоштовања према њеним силама — тако отприлике савременици, римски летописци, византијски цареви, говоре и пишу о њима — о Словенима.

Јесу ли уистину били такви наши прадедови који су, захваћени плимом велике сеобе народа, пошли негде из припјетских мочвара и прашума прадомова у потрагу „за модријим небом и топлијим сунцем“?

Свака енциклопедија тврди да су Словени група индоевропских племена, повезаних заједничким прасловенским језиком, од којих су у раном средњем веку почели да се стварају данашњи словенски народи. Порекло имена није до дана данашњега објашњено. Називи Славене, Склавиони, Сцлави, Сцлавини и тако даље — наводе на различите претпоставке. Једна од њих изводи порекло имена од речи слава, словити, слово.

СА КРАЈА СВЕТА

Филолози су склонили мишљењу да изворишта теку највероватније од неког покрајинског имена с конкретним slav ili slov, а да он потиче од литавског (salava: острво) или индоевропског (kleu: тећи, поплавити, прати). По њима су преци Словена „живели на реци званој Слова или Слава, или можда у мочварној области званој Слово и да су по месту становања добили име Словени, које се касније повезало с општим именима сасвим другог извора, слово и слава...“ Како било да било — по славистима — то је највероватнија етимологија тог имена.

Име Словени јавља се релативно касно, јер су се та племена, зачеци будућих народа, развијала око средине 1. миленијума на крају тадашњег света, одвојена германским и скитско-сарматским племенима од цивилизације око Средоземља. До 6. века наше представе о старим Словенима користе само филолошка и врло оскудна археолошка истраживања и изучавања. Отуда се може закључити да је прадомова Словена била огромно пространство северно од Карпата, јужно од Балтика... Кажимо и да је прасловенски језик тесно повезан с језиком старих Балта и јошто мало с германским и иранским језицима.

Прве поуздане вести о Словенима потичу тек из 1. и 2. века. Плиније Старији, Птолемеј, Тацит, Нестор и други пишу, уз остало, да „Словени праде куће, крстаре, путују... радо и брзо пешаче, носе дугуљасте штитове... То је врло велик народ“ — кажу они... Народ који долази после Германа и Хуна, у почетку 6. века насељава доњи ток

ДОКЛЕ ИДЕ РЕКЛАМА

ВОДА СВИРА, ГРАШАК ГОВОРИ

Да је муштерија једне америчке самостуслуге имала слабије срце ко зна како би се све завршило. Човек је шеткао између полица са робом у тренутку када му се обратила једна конзерва чоколаде у праху:

— Ноћ је хладна. Шта би било пријатније од мене?

Одмах после ње, огласила се и једна конзерва грашка:

— Ја сам слатка, зашто ме не извучеш одавде?

Човек прво није могао

да верује својим ушима, онда је поверовао, на крају се разбеснео.

Конзерве које говоре, какве има ова самостуслуга у граду Атланти, у америчкој држави Џорџији, нису једино оружје све агресивније рекламе. Људи којима је посао да продају оно што други произведу измислили су мноштво звукова, мириса и оку угодних приказа како би људе намамили да купе оно што им често и није потребно.

Један безазлени посе-

тилац неког калифорнијског мотела истрчао је из базена брже него што је у њега ушао. Отишао је право до управе да се тамо пожали „зато што вода свира“. Нису сви његово мишљења, подводна музика по базенима је мода која се све брже шири. За сада је још немају сви, па тако онима који је имају врши управо онај посао због којег су је и увели — мамити госте.

Реклама је сада кренула и на небо. У томе ће јој помоћи један апарат

довољно јак да слике пројектује на — звездану ноћ.

Човек који је конструисао ово тајновије чудо рекламане технике, Швајцарац Фернанд Ауберсон, поносан је на свој изум. Захваљујући њему, на људе сада с неба неће гледати само звезде и Месец — биће ту и два са два метра велике слике које ће се видети и са удаљености од шест километара. На што ли ће све оне мамити?

М. И.

ДОЛАЗАК СЛОВЕНА

ПРИСТИЗАЛИ СУ У ВЕЛИКИМ ПЛЕМЕНСКИМ ГРУПАМА, СА СКРОМНОМ ИМОВИНОМ, УПОРНО, ПРЕТЕЋИ КАО НАБУЈАЛА РЕКА КОЈОЈ ЈЕ КОРИТО ПОСТАЛО ПРЕТЕСНО. БАНУЛИ БИ НА ЛЕВУ ОБАЛУ ДУНАВА У МАГЛОВИТА, ВЛАЖНА СВИТАЊА ПОСЛЕ КОЊАНИЧКИХ ПРЕТХОДНИЦА ЧИЈА БИ ПОЈАВА ИЗАЗИВАЛА УЗБУНУ У ГРАНИЧНИМ КАСТРУМИМА И ПОСТАЈАМА ПРОВИНЦИЈА ПАНОНИЈЕ НА СЕВЕРУ РИМСКОГ ЦАРСТВА...

нарочито медовини, распоредом паганским светковинама, отимачини, неслози, што је, уосталом, оставило трага и у каснијем нашем балканском фолклору.

Али, данас је тешко судити о такозваном лепом понашању, огњу, биткама и рађањима народа у тим прадавним временима. Данас је лакше неке од наших савремених особина те

врсте приписати примесама тамне аварско-хунске крви, па се упитати (у шали, наравно) нисмо ли понекад, по понашању, нетрпељивости, трци за добити и којечему другом — у ствари потомци тих сурових степских јахача, а не само мирољубивих, доброћудних Словена, склоних шали, песми, свирци, земљорадњи, сточарству, лову...

ЗА ТОПЛИЈИМ СУНЦЕМ

Дунава, напада Византију а током 7. века насељава Балкан и Источне Алпе. Овде ваља поменути да је упоредо са ширењем на запад, у слободне просторе, текло и насељавање истока, до Дона, и севера, до Новгорода и Москве.

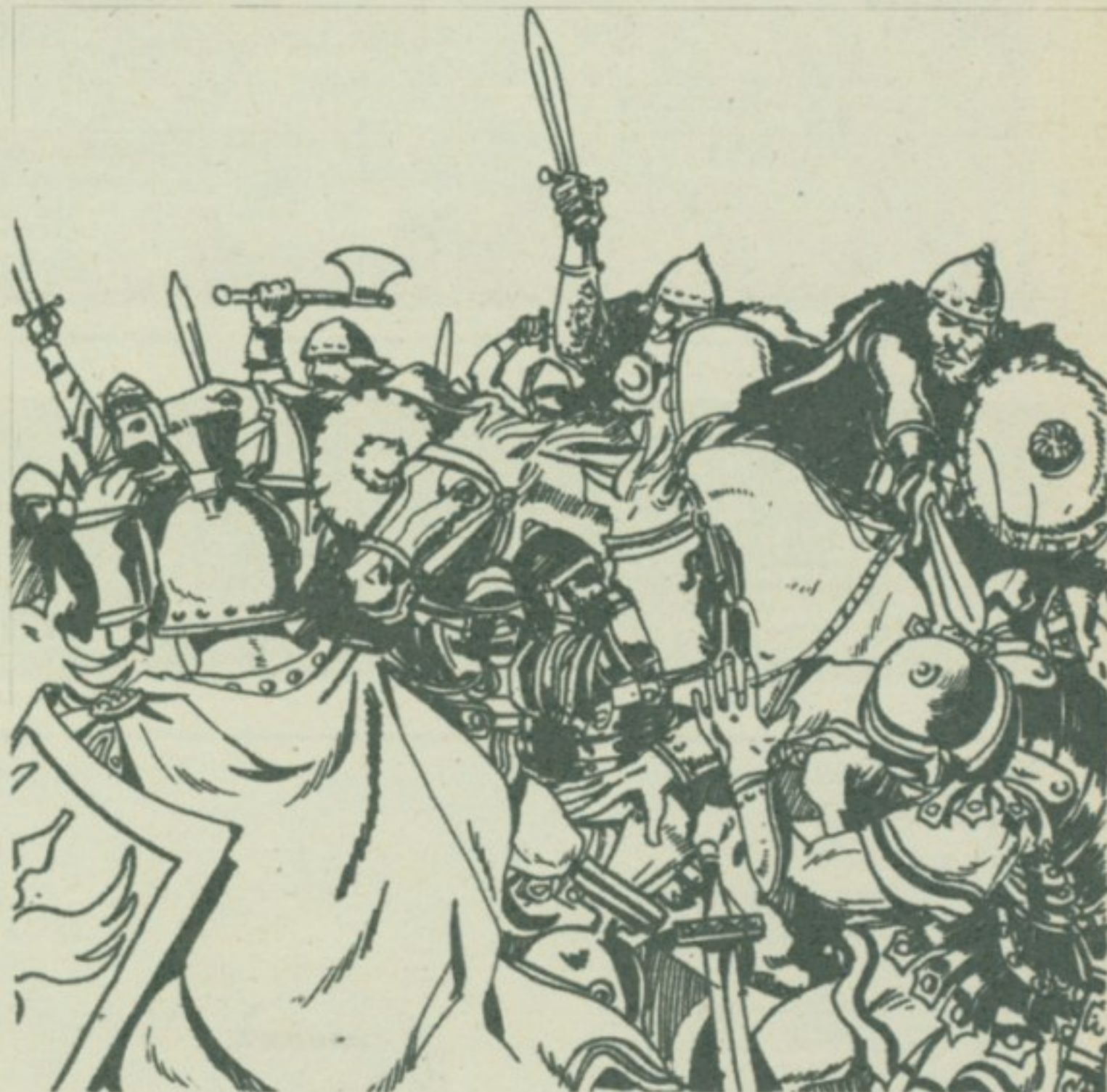
У 6. веку већ се јасније раздвајају три словенске основне, велике групе: **ВЕ-НЕТИ** (преци Западных Словена), **АНТИ** (преци Источних Словена) и **СЛОВЕНЕ** (преци Јужних Слове-

на). Та племена — каже историја — стварају савезе од којих се обликују темељи каснијих словенских народа.

ТРАГОВИ ДРУЖЕЊА

Током своје сеобе на југ, стари Словени су се мешали и с другим народима — нарочито са Аварима (с којима под оружјем стигли до зида Цариграда), Хунима, Обрима, у прадомовини са Скитима итд.

Извесно је да су та „дружења“ узајамно остављала трага, па су тако наши преци највероватније од тих дивљих, пљачкашких, номадско-коњаничких народа покупили понешто разноликих навика — вештину јахања, брзих покрета, немира и глади за новим просторима, жељу за пленом. Ти наши поносити, храбри, горди — у ланено платно, кожу и крзно одевени преци били су склони и пићу,

ЗАР ЈЕ ТО ФИЋА?

Оценују вас три награде: два пони-бицикла и комплети одабраних књига и издања «Политикиног забавника»

У претходна четири броја објавили смо серију различитих модела «фиће» које су обликовали италијански дизајнери.

Имате ли и ви идеју како би још могао да изгледа «фића»?

Ако имате, седите и цртајте. Не штедите боје, како би ваш модел био што лепши. Пазите, цртеж не сме бити већи од «Забавниковог» формата.

Аутори најлепших модела добиће једну од следећих награда:

- прва: пони-бицикл и комплет књига из области технике и дизајна
- друга: пони-бицикл
- трећа: комплет књига из области технике и дизајна

НАЦРТАЈТЕ НОВОГ ФИЋУ

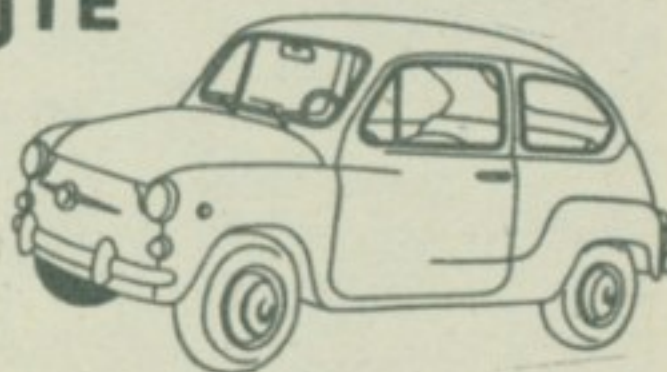
● Још седам најуспешнијих креатора новог модела «фиће» добиће комплете «Забавникових» издања и издавачких кућа које у њима оглашавају.

Најуспешнији радови биће објављени и хонорисани.

Резултати ће бити познати крајем маја. Сада, на посао! Измислите нову каросерију за «фићу» и добро упанован цртеж пошаљите «Политикином забавнику», најкасније до 30. марта 1979. године.

У КОНКУРЕНЦИЈУ ЗА НАГРАДЕ УЛАЗЕ САМО ЦРТЕЖИ СА НАЛЕПЉЕНИМ КУПОНИМА.

НАЦРТАЈТЕ НОВОГ ФИЋУ

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ _____

ПУНА АДРЕСА _____

(ОВАЈ КУПОН ЗАЛЕПИТЕ НА ПОЛЕЋИНИ ЦРТЕЖА НОВОГ МОДЕЛА ФИЋЕ)

ДОЛАЗАК С

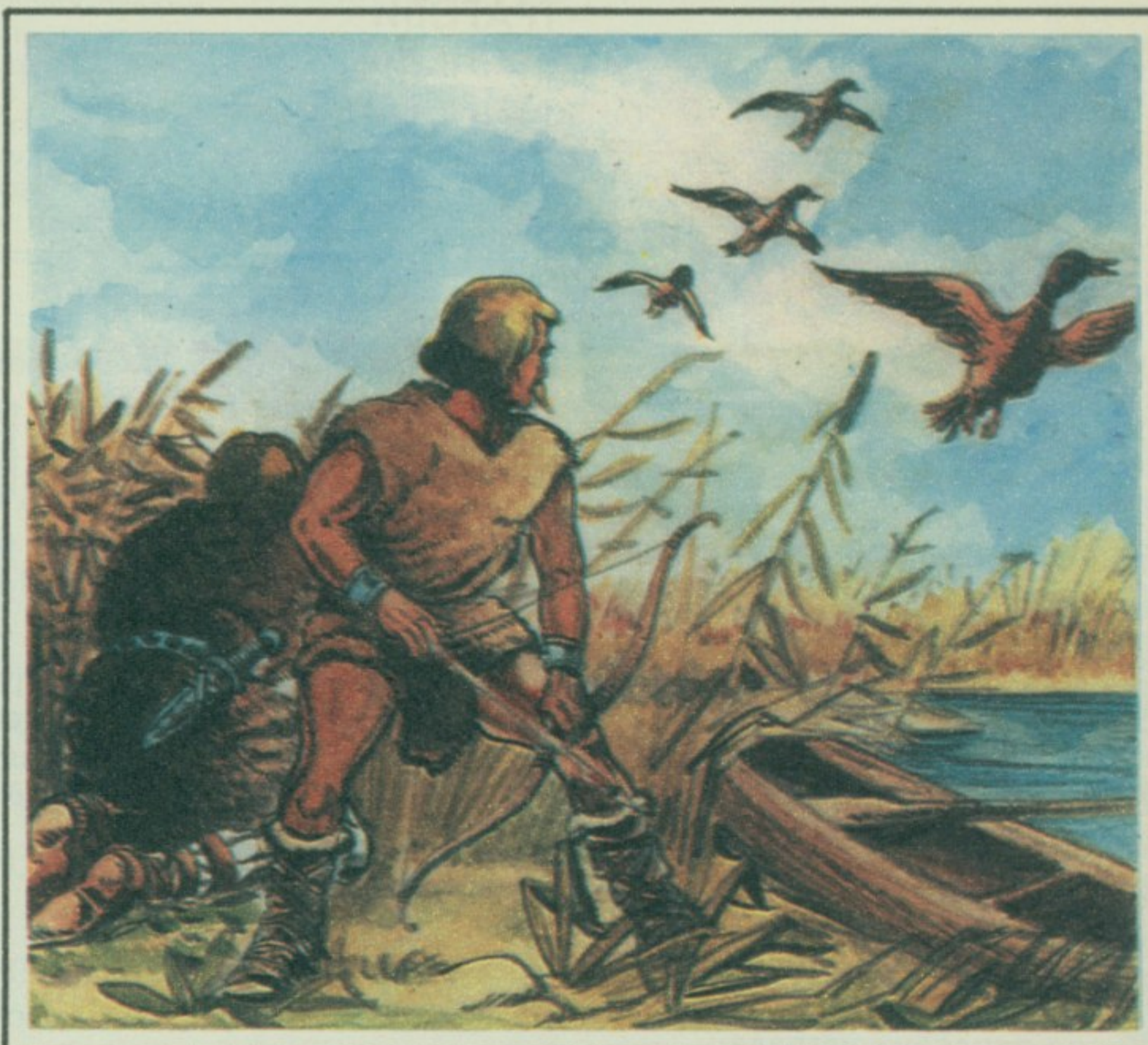
ВЕЛИКО СТАБЛО — Словени припадају великом стаблу индоевропских народа. Њихова постојбина су шумовити и мочварни делови источне Европе, између Карпата и токова реке Висле, Буга, Дњестра, Припјета, Дњепра и Дона.

ПРИПИТОМИЛИ СТОКУ И ЗЕМЉУ — Клаудије Птоlemeј, Гај Плиније Секундус, Корнелије Тацит и други историчари, у својим записима из 1. и 2. века, говоре о Словенима као врсним ратарима и сточарима који су своју дивљу прадомовину постепено претварали у питому земљу.

ЗАШТИТА У НЕСИГУРНО ВРЕМЕ — Попут других народа у то далеко и несигурно време — Словени су живели, како пише савремени грчки историчар Прокопије, у колибама земуницама, од дрвета, земље и сламе. Утврђујући своја насеља усред мочвара или по узвишењима, штитили су се и опкопима, оградама, кољем и посматрачницама.

СЛОБОДНИ У ДИВЉИНИ — Наша прасловенска домовина обилазала је рекама, мочварама, језерима и прашумама тако да су Словени већ рано били вични опстанку и животу у дивљој слободној природи и условима које је она наметала.

СЛОВЕНА

1

ДОБРО СЕ СПОРАЗУМЕВАЛИ — Ти добри земљорадници и сточари нису били претерано склони нападачким походима — типичним за ратничке номадске народе Истока. Живећи у родовима и племенама у то прастаро доба, по свему судећи, говорили су веома сличним

језиком и међусобно се добро споразумевали. Своје суседе на западу, посебно Германе које нису разумели, због тога прозваше — претпоставља се — Немцима (од — неми). Ови, пак, Словене зваху Венеди или Виниди (корен је можда у именици die Wiedenden: пастири).

СИНОВИ ШУМА И ВОДА — Крчење шума и обрада земље примитивним оруђима били су тежак посао. Међутим, наши преци били су и одлични ловци, риболовци, смели, окретни, вешти — прави синови шума и вода.

ВИЧНИ ОРУЖЈУ — Данас с поносом кажемо, а то потврђују и словенски савременици, да су нам прадедови били стасити, „русе“ боје пути, плавокоси, отпорни на хладноћу, оскудицу, којекакве недаће и — премда доброћудни и по нарави мирољубиви — вични оружју „сваке руке“.

ЈЕДНЕ ЗИМЕ — ЈЕДАН ПОДВИГ

Надоман смрти: Ратко Југовић (лево) и Радомир Тришовић

Аутобус крчат путницима полако се вукао узаним путем. За лепа времена растојање од села Велике Дренове до Трстеника превали он за час, једанаест километра није много, али када зима налегне на крај, а суво-мразица створи ледену покорицу на друму, као што је било сада, друго је.

Пут је вијугао поред набујале Велике Мораве, кадшто дотицао обалу. Возача аутобуса то је још више терало на опрезност. Често је бацао поглед на подивљалу реку која се хучећи ваљала и изазивала језу у њему. Чудно, помисли, лети је можеш прегазити, а зими...

Стиснути једни уз друге, путници су једва чекали да стигну у Трстеник. Неко је журио на пијату, неко на посао. На дужност у трстеничку станицу милиције требало је да се јави тридесет петогодишњи милиционар Радомир Тришовић. Са женом и двоје деце становао је у Дренови, а на посао одлазио аутобусом. Од петнаест година службе у милицији, око пет година тако: Дренова — Трстеник, Трстеник — Дренова...

Људи у околини познавали су плавокосог милиционара, ценили га и волели.

Овог јутра, 24. новембра 1975. године, он је стајао на предњој платформи и кроз возачево стакло посматрао залеђени пут. Било је скоро пола седам.

Возачева неопрезност

И тридесет трогодишњи грађевински инжењер Ратко Југовић није имао стан у граду, па је за место становања изабрао оближње село Милутовац где је свио дом са женом и дететом. Тог јутра, као и обично, одвезао је колима жену на радно место у Трстеник и похитао натраг у Дренову где су на плантажи калемова подизане привредне зграде. Возио је

пажљиво тако рећи нову „шкоду купе“. На окуци код села Богдања сусрео је аутобус. Склонио се превише десно, вероватно и прикочио, возило се занело и... стрмоглавило у реку.

Путници у аутобусу су крикнули, возач је опрезно пристинуо папучицу кочнице и после неколико десетина метара грдосија је стала. Настало је комешање. Неко је викнуо: „Људи, погибе човек!“ Једна жена се занела. Врата аутобуса одмах су отворена. Милиционар Тришовић се прогуро и искочио на пут.

Знао је да су у питању секунди: не помогне ли се дављенику одмах — биће готов. Требало се бацити у хладну реку, али... Матице и брзаци вуку на дно, ледена вода изазива грчеве, стихија ваља, за овакву реку човек је перце. Све то и још горе ствари пролетеле су милиционару

ПЛИВАЈ, САМО ПЛИВАЈ!

ДРХТЕЋИ ОД ХЛАДНОЋЕ, ПУТНИЦИ СУ С НЕВЕРИЦОМ ПОСМАТРАЛИ БОРБУ МИЛИЦИОНЕРА СА НАБУЈАЛОМ РЕКОМ. ПИТАЛИ СУ СЕ ДА ЛИ ЋЕ УСПЕТИ ДА УЧИНИ ОНО ШТО ЈЕ НАУМИО.

кроз главу, Па, опет, није се двоумио: потрчао је према мосту где је „шкода“ слетела скидајући и бацајући уз пут одећу. Путници су га испратили запрепашћена погледа, а онда кренули за њим.

Аутомобил је потонуо

Људи су сустигли Тришовића управо у тренутку док је са обале разговарао са страдалником. Нико не зна како се дављеник искобљао из кола и доспео на кров, но када је милиционар пристизао, он је већ чучао на аутомобилу, а аутомобил лагано тонуо.

Настојећи да смири претрављеног човека који се тресао од страха и узневерено гледао воду пред собом, Тришовић га је упитао има ли кога у колима.

— Сам сам! — једва је изустиио инжењер и, укочен од ужаса, промучао: — Коо... оо... ла тону!

— Пливај, само пливај, све ће бити добро, видећеш! — настављао је мирним гласом Тришовић извајући ципеле. — Мораш да свучеш са себе ту бунду, натопиће се водом и одвући те на дно! Прво један па други рукав, чујеш ли ме, хајде слободно!

То је било лако рећи, али инжењеру неизводљиво учинити. Помисао да може изгубити равнотежу и пасти у воду, готово га је паралисала. Ипак, на Тришовићево наваљивање, успео је да извуче леву руку из рукава. Са десном никако није ишло. Спетљао се.

Кола су неумитно тонула. Оставши само у гаћама, милиционар је дохватио снег и стао њиме да трља голо тело. Масирање, само масирање, потребна је бржа циркулација крви. Спасео је он већ три утопљеника, али никад у оваквим условима. Жива у термометру стајала је неколико степени испод нуле. Није размишљао да ли ће преживети, видео је да човек губи живот, требало га је спасти, барем покушати.

Аутомобил је потонуо. Дављеник је у међувремену успео да извуче и десну руку из рукава. Неко време копрцао се на бунди као на сплаву, али када се она натопила и потонула, нестало је и њега.

Тришовић је масирао тело што је могао брже. Цвокоћући од зиме, путници су стајали на обали и збуњено посматрали шта се догађа. Илузорно је било рећи нешто милициона-

ру, задржати га, објаснити му да срља у смрт, да оном јаднику нема више спаса.

После неколико тренутака инжењер се појавио на површини, петнаестак метара од обале. Од ње га је делио најгори део реке — брзак. За милиционара је једино решење било прескочити га добрим одразом са обале. Не успели... није смео ни да помисли на то. Унео је у тај скок сву снагу и прелетео га.

Река га је понела као сламку и просто доваљала до инжењера.

Једина нада — руне

Инжењер је грцао, млатарао рукама, избацивас воду из уста. Осетивши поред себе људско тело грчевито га је стегао. Самсто не, иначе одосмо обојца под воду — севнуло је Тришовићу кроз главу. Ослободио се дављеникове руке и чврсто га зграбио за оковратник.

Младић је дрхтао, крклао, хтео нешто да каже. Није му полазило за руком. Уз помоћ матице, Тришовић га је избацио на некакав гробан. Путници су добацили конопца. Инжењер је био спасен. Тришовића је понела матица. Путници су нешто викали. Чуо их је као кроз сан. Нешто силно стезало му је срце. Чинило му се да му се плућа шире и да ће пући. У једном часу био је само два метра од обале. Изненада, ноге су отказале послушност. Зар сада? Нема ми спаса. Ко ће мене да отима од смрти. Имам руке, оне још вреде, служе... верне руке, крените сада! Приметио је да укосо низводно вода пенуша. Значи, удара о плићак. Тамо, пливај тамо, Радомире!

Успео је. Спасео је Радомира Тришовића два живота: туђ и свој. Уз помоћ неког младића успентрао се на обалу и пао на хладну, залеђену земљу.

— Норе! — јекнуо је.

* * *

О подвигу милиционара из Велике Дренове се рашчуло. Стигла су признања: од Општинског СУП-а, Осигуравајућег завода „Дунав“ из Београда, плакета за најплеменитији подвиг године и најдраже признање — Орден за храброст Председника Републике.

Инжењерова „шкода“ извађена је из реке. Властник није желео да је види. Дао је да се доведе у ред и убрзо продао. Дан свог спасења слави као други рођендан. На слављу је први гост — милиционар Радомир Тришовић.

М. Тодоровић

Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

Американци и Енгле-
зи су крајем 1942.
године одлучили да
Црвеној армији, која
је зауставила нема-
чке агресоре и поче-
ла да им узвраћа
снажне ударце, поша-
љу неопходни ратни
материјал. Међутим,
на Арктичком мору
чекали су их немачки
авиони и бродови...

Ватра на ледени конвој

Двадесет седми децем-
бар 1942.
Капетан бојног бро-
да Шербрук је на команд-
ном мосту разарача „Уан-
слоу“ бадио поглед на ба-
рометар и лице му се зате-
гло: притисак је пао најав-
љујући олујну ноћ.

Шербрук је био коман-
дант конвоја „JW-51-B“: 14
трговачких бродова који су,
под заштитом шест
разарача, носили у Совјет-
ски Савез две хиљаде ка-
миона, 200 борних кола, 120
авиона и 50 хиљада тона
ратне опреме под палубама
и 20 хиљада тона мазута и
15 хиљада тона авионског
горива у танковима. Те
предолујне вечери 27. де-
цембра конвој се, после пет
дана пловидбе, налазио у
400 километара широком
каналу између Норвешке и
вечитог арктичког леда.

— Улазимо у најопасније
подручје! — рече Шербрук
другом официру, капетану
корвете Мерчанту. — Сва-
ког часа можемо очекивати
напад немачких авиона и
подморница из база у Нор-
вешкој!

Шербрук је имао разлога
да буде забринут. Од 35 тр-
говачких бродова у ранијем
конвоју, 22 су на дно мора
послали авиони „Луфтва-
фе“ и подморнице „Кригс-
марине“.

Кроз пет дана конвој је
требало да стигне у Мур-
манск. Два дана и две ноћи
беснела је арктичка олуја.
Трећег дана, кад се море
мало смирило, командант
Шербрук је кроз двоглед ду-
го испитивао хоризонт. Не-
временом разбацани бродо-

ви личили су на фигуре од
леда.

— Остали смо без једног
разарача, Мерчанте, и без
једног транспортера! — мр-
зовољно је промрљао ко-
мандант. — Не можемо их
тражити, јер већ много кас-
нимо. Издајте наређење да
се бродови сакупе, па на-
стављамо!

У том тренутку је коман-
дант немачке подморнице
„У-345“, поручник бојног
брода Нершлеб, одмакао
лице од перископа и позвао
радисту:

— Порука адмиралу Киб-
леру у Нарвик! Непријатељ-
ски конвој од петнаестак
транспортних бродова под
слабом заштитом разарача
у курсу 100°, брзином од
12 чворова!

Десет минута касније, ад-
мирал Киблер наредио је
адмиралу Кумецу, коман-
данту немачке флоте у Се-
верном мору, стациониране
у Алтенфјорду:

— Свим расположивим
средствима уништите кон-
вој у квадрату „АС-4189“
који плови према Мурманс-
ку. Не ризикујте превише,
сваки брод нам је драгоцен!

У шест сати изјутра из
Алтенфјорда је испловила
снажна немачка формаци-
ја: тешка крстарица
„Хипер“ с осам супертопова
од 302 милиметра, цепна
оклопљача „Луцов“ са шест
топова од 280 милиметара и
шест великих разарача.
Чим се немачка флота до-
копала пучине, адмирал
Кумец је наредио да се раз-
двоји у две формације и с
две стране крене према кон-
воју.

Свака од тих група била
је двоструко јача од чита-
вог британског конвоја чи-
јих је пет разарача носило
топове од свега 101 и 127
милиметара.

МОРАМО ПРОЋИ

Посада „Уанслоуа“ је до-
ручковала кад је сирена
продорно писнула.

— Узбуна! На борбене
положаје!

Разарач је реаговао као
добро подмазана машина:
за два минута сви морнари
су били на својим местима
крај топова, митраљеза, ин-
струмената и машина.
Шербрук је с командног
моста угледао како јужно
од конвоја севају пламени-
ви. У том дасу с разарача
„Обдјурејт“, са зачеља кон-
воја, стигла је вест:

— Прихватио сам битку
против три разарача!

Не оклевајући ни часак,
Шербрук је заповедио:

— Сви разарачи, сем
„Ахата“: десно за 270 сте-
пени, брзина 20 чворова!
Право на непријатеља, за
мном! „Ахат“: маглена за-
веса иза конвоја! Конвој:
максималном брзином про-
дужи за Мурманск!

„Уанслоу“ је у оштром за-
окрету скакао на таласима.
„Орвел“ је пловио у њего-
вој бразди. С друге стране
конвоја, у сусрет Немцима,
грабио је „Обедијент“. Само
је „Ахат“ остао уз теретне
бродове увијајући их у гус-
ту маглу.

Шербрук је имао јасан

задатак: осигурати конвој,
дакле спречити крстарицу
и оклопљачу да га за неко-
лико минута униште стра-
шном ватром из тешких то-
пова. Добро је знао да лаки
топови његових пет разара-
ча не могу озбиљније угро-
зити непријатеља, али се
уздао у једину претњу ко-
јом је располагао: уплаши-
ће непријатеља торпедима!

— Прамцима право на
крстарицу, за мном! — на-
редио је својим бродовима,
а онда је преко радио-везе
послао вест: Непријатељски
бродови пред нама: једна
крстарица и три разарача!

Та вест била је укпућена
Адмиралитету у Енглеској,
а још више команданту
флотиле „R“, генералу Бер-
нету, који се у то време,
пошто је одвео један конвој
до Мурманска, враћао у
базу с крстарицама „Ше-
филд“ и „Јамајка“, па је
морао бити негде у близи-
ни.

За то време је немачка
крстарица „Хипер“ салтама
обасипала разарач „Ахат“
који је неустрашиво нас-
тављао да заштитним ди-
мом покрива конвој.

Немачки адмирал је из-
ненада пред прамцем свог
брода угледао четири разар-
ача капетана Шербрука.
Мерчант је приљубио око
на визир рампе за лансира-
ње торпеда:

— Торпедо 1: пали! —
викнуо је. — Торпедо 2: па-
ли!

Шербрукова нада се ост-
варила: крстарица „Хипер“
је скренула улево, избегла
торпедо, а онда прихватила
маневарску игру у којој је

покушала да се, под безбед-
ним углом, провуче између
непријатеља и сјури за не-
брањеним конвојем. После
четврт сата „Хипер“ је по-
чео да се провлачи.

Шербрук је наслутио лу-
кавство: крстарица поку-
шава да одвуче његове ра-
зараче од конвоја којег ће
напасти други бродови, с
друге стране.

— Наредите „Обедијен-
ту“ и „Обдјурејту“ да се од-
мах придруже конвоју! —
викнуо је Мерчанту.

Прамац о прамца, с крс-
тарицом „Хипер“ остали су
само „Уанслоу“ и „Обеди-
јент“: две муве против сло-
на.

СПАС У ПОСЛЕДЊЕМ ЧАСУ

— Свршите с тим разар-
ачима! — бесно је запове-
дао адмирал Кумец, кад је
видео да му варка није ус-
пела. — Пробијте се силом!

Шест тешких топова сру-
чило је пројектиле на „Уан-
слоу“. Свака граната „Хи-
пера“ била је тешка колико
читав плотун разарача.

Једна граната је догодила
димњак разарача, две су у-
дариле у прамца. Мртви и
рањени, пожар, рушевине.

— Крај до краја улево!
— командовао је Шербрук.
— Пуном ватром по непри-
јатељу!

Пилот Вајат је окренуо
главу према команданту,
јер му се његов глас учинио
чудним. Из дубоке ране на

Шербруковом лицу шикљала је крв.

— Лекара! — викнуо је Вајат. — Брзо лекара!

— Нема потребе! — одмахнуо је руком Шербрук. — Спреми торпеду!

„Уанслоу“ је добио још неколико погодака. Готово све инсталације су биле уништене, а на десном боку је зјапила огромна рупа.

Од почетка битке прошло је три четвртине часа. На другој страни, оклопњача „Луцов“ напала је конвој. Разарач „Орвел“ кој је самоубилачки храбро јурнуо у сусрет претећи торпедима.

У тај час крстарица „Хипер“, којој више није сметао оштећени „Уанслоу“, јурнула је на „Ахат“ и ударила по њему разорном салвом из тешких топова. Пали су командант, оба официра и четири морнара. „Ахат“ је горео.

Од пет британских разарача једино је „Орвел“ још био непогођен.

У облаку димне завесе британски конвој је одмицао према југозападу.

Још пун сат су се „Орвел“ и разарачи рушевине не одступајући борили против немачких бродова док је „Ахат“ полако тонуо, а онда је био погођен и „Орвел“. Изгледало је да ни чудо не може више да спаси конвој „JW-51-B“.

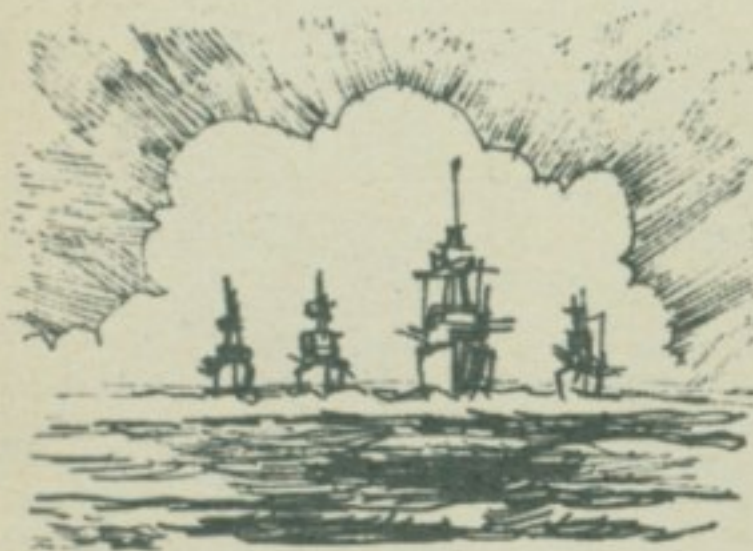
Чудо се ипак догодило. Тачно у 11.30 часова, кад се „Хипер“ спремао да зада „ударац милосрђа“ „Уанслоу“, око њега су из мора израсли огромни водоскоци. Флотила „R“ адмирала Бернета, која се изненада појавила на морском разбојишту, отворила је концентричну ватру на немачку крстарицу.

Однос снага још увек је био у корист Немаца, али је адмирал Кумец знао да га не очекују пријатни сусрети ако изгуби који брод. „Хипер“ и „Луцов“ и пет разарача пуном брзином повукли су се према норвешкој обали.

Шести немачки разарач није имао среће: погођен топовима „Шефилда“, тонуо је за „Ахатом“ на дно Северног мора.

С дебелим завојем око главе, капетан бојног брода Шербрук је издао наређење:

— Конвој: продужи истим курсом за Мурманск. Разарачи: следите ме у бразди! За мном!

Другог јануара 1943. године конвој „JW-51-B“, изгубивши само један транспортни брод који је настао у олуји, упловио је у совјетску луку где су га жељно очекивали.

А. Р.

Језик боја

Ако желе да покажу како су заљубљене, девојке са острва Јава носе бео цвет у коси, док оне које тек траже изабраника свога срца ките се црвеним цвећем. На тај начин, тумачећи језик боја, младићи лако могу да разумеју њихове поруке.

Психолози су већ протумачили да свака боја има свој „говор“, заправо да на одређени начин делује на психичко стање организма. Они тврде да бела боја оставља људе индиферентним, док их црвена узбуђује: док је посматрају, расте им крвни притисак, а дисање и откуцаји срца се убрзавају.

Насупрот тој, плава делује смирујуће, па се зато и допада већини људи. У плавој соби крвни притисак се благо снижава, откуцаји срца су успоренији, а конверзација се води без наглих подизања тонова.

Један амерички психолог одржао је предавање од двадесетак минута у две одвојене просторије:

ЗЕЛЕНО, ВОЛИМ ТЕ ЦРВЕНО!

СЛИКАРИ СКЛОНИ САМОУБИСТВУ УПОТРЕБЉАВАЈУ МНОГО ЖУТЕ БОЈЕ, ДЕПРЕСИВНИ ВОЛЕ ТАМНУ, ЕМОТИВНО НЕЗРЕЛИ — ЉУБИЧАСТУ, А ПЛАВУ ОНИ КОЈИ СУ НЕЖНИ И ПРИВРЖЕНИ.

предрасуда, личног укуса, образовања... То су најбоље схватиле разне пропагандне службе, па употреба боја у рекламирању разних производа постаје готово права наука. Није свеједно да ли ће неки

Насупрот њима, жута је омиљена у Јапану, а бела у читавој Азији.

Сликари склони самоубиству, верује овај научник, употребљавају много жуте боје на својим платнима, као што је био слу-

говору, прилагодљиви и креативни. Тамноплава је боја ноћног неба, доба када се примитиван човек повлачио у своју пећину у потрази за безбедношћу и сном. Особа склона овој боји углавном је пасивна, опуштена, али зато нежна и привржена.

Црвено је повезано са жељом да се победи противник и потребом да се влада ситуацијом. Они који воле ову боју обично су предузимљиви, радо прихватају такмичења и

у једној су зидови били обојени у плаво, у другој у црвено. Слушаоци у плавој соби су се досађивали и имали утисак да предавање траје знатно дуже него што је предвиђено, док су они у црвеној показивали веће интересовање и чинило им се да време брже пролази.

ЗАПАДА ЗА ОНО

Међутим, већина боја нема тако мерљив ефекат. Али, наклоност према одређеној боји изазива извесне психолошке реакције које зависе од низа фактора: васпитања,

артикал бити упакован у сиву или окер амбалажу, такозване „анемичне“ боје, ако се зна да ће пре „запасти за око“ црвена или зелена.

Др Макс Лишер, професор психологије са Универзитета у Базелу, посветио је 20 година рада испитујући психологију боја. После бројних тестова о томе како оне откривају карактер човека, овај научник је дошао до занимљивих података. Заправо, утврдио је да је наклоност према извесним бојама у уској вези са „емоционалном вредношћу ових боја“. Тако је пронашао да су жута и наранџаста најмање популарне за Европљане, да мушкарци са нашег континента највише воле плаву, а жене црвену боју.

чај са Ван Гогом, а депресивни тамне боје — црну, тамноплаву, сиву...

ОКРЕНИТЕ СЕ И ГЛЕДАЈТЕ!

Ипак, зашто неки људи воле жуту, а не сиву боју? Овај научник за то проналази корене у далекој прошлости човека.

— Живот примитивних људи одвијао се у знаку светлости и таме — каже др Макс Лишер. — Светложута је боја сунца, па је човек везивао за периоде своје изузетне физичке активности, за лов и освајање. Зато су они који воле ову боју изузетно активни, спонтани у раз-

веома су омиљени у друштву. Зелена је боја одбрамбеног става према животу и означава упорност и отпор према променама. „Зелени“ човек уздиже себе изнад осталих, воли да другима држи придице и нема предрасуда. Емотивно незрели најчешће воле љубичасту, а она карактерише људе који желе себе да величају и придобију туђу наклоност очаравајући саговорнике измишљеним подвизима.

— Мрку боју воле људи који осећају потребу за пријатним друштвом, јер су усамљени — каже др Лишер. — Сивој су наклонени повучени и искомплексирани, а црној побуњени против судбине и начина живљења.

Б. Ј. 11

ПРИЧА О НОВОМ БРДУ

У доба краља Милутина, храброг и боју вичног владара који је највећи део свог живота провео у рату са суседима и сопственом породицом, подигнуто је Ново Брдо. Остаци ненад чувеног и моћног града налазе се северно од Ђиљана, на планини коју но зна због чега назваше Велином.

Краљ Милутин (1282 — 1331), човек који је тадашњу Србију уздигао на ниво моћне државе, познат је по томе што је нештедице помагао уметност и црну али и по необично суровом и окрутном срцу: радио је о глави свог брата, затворио у тамницу братанца и дао да му се ослепи рођени син. Тиме назну није о-нончао. »Бунтовног« сина прогнао је у домовину Симониде, византијске принцезе која је, по неким хроничарима, имала пет, а по другима осам година над је по:тала четврта жена краља Милутина. Међутим, ма колико да је српски владар био променљиве ђуди, остаје чињеница да је био врло предузимљив човек: пружио је подршку сасним рударима да у утроби Велине планине обнове ненадашња римска и отворе нова окна. У отварању рудника Ново Брдо краљ је видео значајан извор прихода: сем десетна добијеног продајом руде, добијао је и постотан од наплаћених царина. Временом су у њега, мада је лежао по страни од главних путева, почели да се стичу трговачки наравани из Цариграда, Солуна, Бара, Дубровника, Венеције...

СРЕБРНИ ГРАД У ПЛАНИНИ

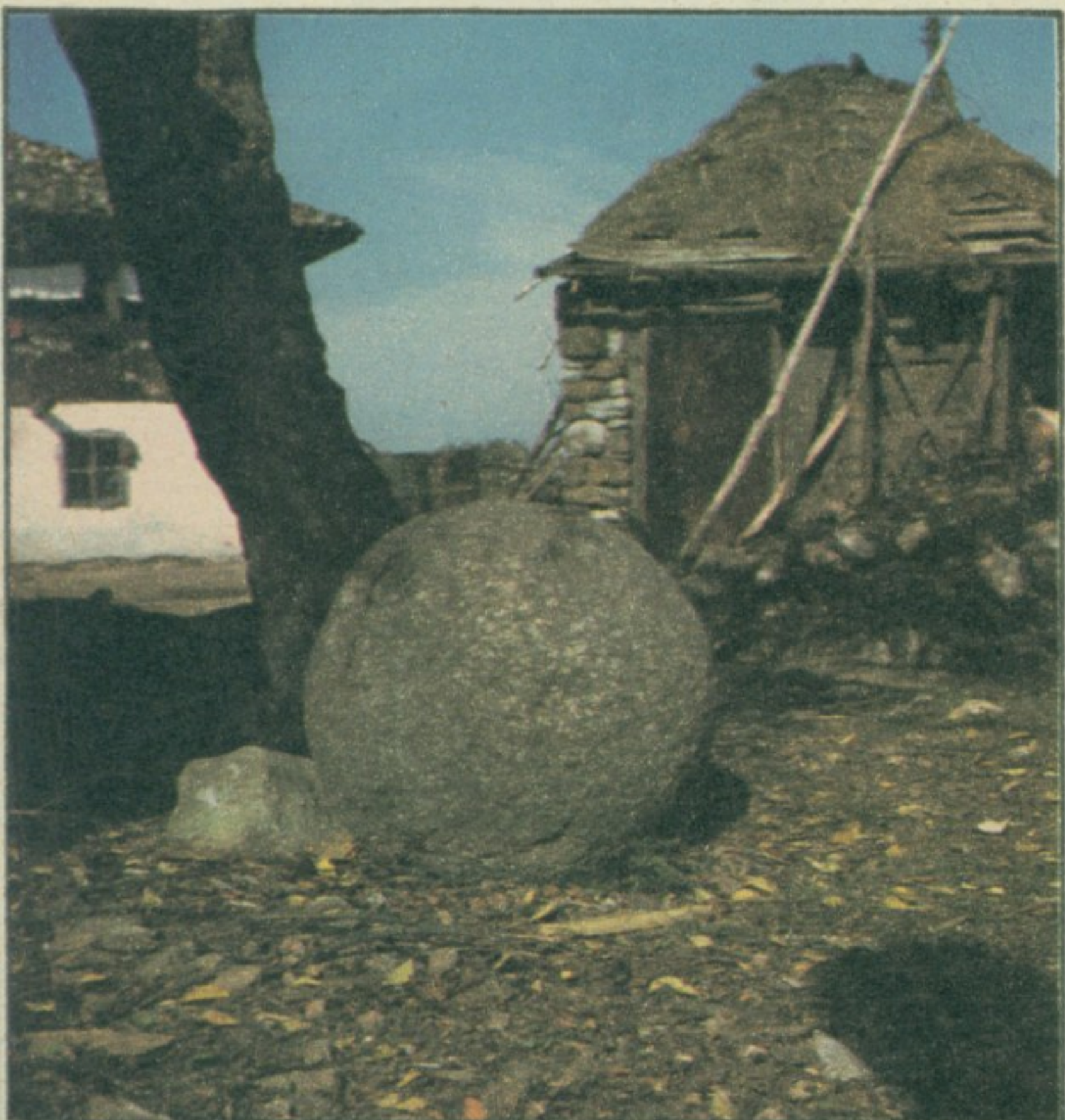
ГЛАМА У НЕДРИМА — Велика планина и рудник у њеним недрима из којих су се вадиле олово и глама, сребро помешано са златом, први пут се спомиње у документима Которског архива 1319. године. Само један век касније, захваљујући Сасима и технологији рада коју су они увели, Ново Брдо је постало најважнији рударски центар средњовековне Србије. Предузимљиви Дубровчани су чак у њему основали своју колонију и именovali конзула. За право закупа трговине новобрдским сребром они се нису либили да плате и читавих 200 хиљада дуката годишње!

12 „ПУРГАРА“ И КНЕЗ — Живот у Новом Брду био је регулисан Градским статутом, Законом о рудницима и Законом о Новом Брду: њима се одређивала висина надница, цена меса, хлеба, тканина. Закон о рудницима је строго забрањивао прекид рада. У случају да се то ипак догоди свако је имао право да обнови рад у њима. Управну и судску власт у граду од 40 хиљада становника држало је веће од 12 „пургара“ са кнезом, касније војводом, на челу. На слици: детаљ из Горњег града.

КАМЕНА КУТЛА ЗА ТОП — Једина грађевина новијег времена на простору некадашњег града је скромна сеоска кућа, у чијем се дворишту налази камена кутла пречника од око 60 сантиметара, из времена кад је Мехмед II такозваним белмез-топовима тукао град. Пошто је преношење великих и тешких топова у оно време било готово немогуће, Мехмед II се досетио: војска је са собом водила и камиле натоварене комадима бронзе од којих су, „на лицу места“, ливци изливали топове.

ЗЕЛЕНИ ДВОРЕД — Како је град на Великој планини изгледао и живео наслућује се и из рушевина градске цркве која је по својој величини представљала праву катедралу: у њеној унутрашњости потезала су се два реда од по шест стубова од зеленог мермера. Спољашњи зидови били су саграђени од наизменично ређаних тесаника црвене брече и жучкастог андезита. Ова црква није била једина у Новом Брду: изван зидина налазиле су се још три. Једну од њих, ону на путу према селу Бостане, саградили су Саси. На слици: рушевине саске цркве.

40 ДАНА КРАЈА — Године 1455. пред зидине Новог Брда стигао је Мехмед II Освајач: 40 дана опседао је град док није ушао у њега. И мада је обећао да ће поштедети становништво, остало је записано да је „стојећи пред вратима, бирао мушку чељад на једну, женску на другу, мушкарце на трећу и жене на четврту страну, па је наредио да се посеку сви они људи који су међу њима истакнути“. Преживеле становника Турци су још неко време држали у Новом Брду, желећи да од њих науче рударски посао а онда их раселили у околини Цариграда. Срећом, неки су на време успели да се склоне и потраже уточиште у Дубровнику и другим градовима. У току следећа два века Ново Брдо је много изгубило од своје славе и значаја: кад га је 1661. године посетио Евлија Челебија сребро се вадило још само из три јаме. Међу рударима више није било ни Срба ни Саса: руду су под ужасно тешким условима вадиле кажњеници. Тако се већ крајем 17. века живот у овом граду сребра и злата потпуно угасио. На слици је џамија из доба турске владавине градом.

Текст и снимци: М. Вујовић

ИЗУМИ САВРЕМЕНЕ МЕДИЦИНЕ

ЧОВЕК ОД ПЛАСТИКЕ

БИЋЕ СВЕ МАЊЕ ЉУДИ КОЈИ ЋЕ СЕ ОСЕЋАТИ НЕСРЕЋНИМ ЗБОГ НЕКЕ ТЕЛЕСНЕ МАНЕ, ЈЕР ЋЕ УСКОРО ПОСТОЈАТИ ПРАВИ КАТАЛОЗИ СА ВЕШТАЧКИМ ДЕЛОВИМА ТЕЛА А ОНИ ЋЕ МОЋИ ДА СЕ КУПЕ ПО НАРУЏБИНИ

Настојање човека да замени оштећене делове свога тела или их поправи, старо је колико и медицина. Али, све до половине овог века сви ти покушаји остали су без успеха: руке и ноге направљене од дрвета или метала нису биле довољно функционалне, а о естетском изгледу није било ни говора.

Сада више није тако. Медицина вештачких делова, нова наука, успева да нађе замену за готово све делове тела или органа. Наравно, неки од њих омогућавају човеку да се поново, својим радом, укључи у друштво, док други само побољшавају естетски изглед.

А да би се направио неки део људског тела, користи се материјал из три извора: од људских бића, животиња и вештачких материјала. У прва два случаја ради се о трансплантацији, што подразумева и тежак медицински проблем — одбацивање пресађених органа. Управо зато, све више се користе резервни делови синтетичког порекла.

ОСЛОНАЦ ЗА ЋЕЛИЈЕ

Велики напредак у овој области дугује се преради пластичних маса, углавном оних које су силиконског порекла, као на пример, силистик, тефлон, дакрон, виталијум... Упркос њиховој погодности да се лако обликују, и изузетној отпорности на ударе, ниједан овај материјал није у потпуности подобио да замени живо ткиво које одмах „осети“ страни предмет, па га одбацује... Зато се прибегло — биоманипулацији, заправо страно тело „провоцира“ ткиво да се само обнови. Тако неки вештачки делови који се уграђују у човеков организам служе само као костур или ослонац око којег се стварају нове ћелије. Такав је случај са костима руку и ногу: у потколеницу се, на пример, угради шипка од племенитог метала, која се после срашћивања вади.

Мада још у зачетку, медицина вештачких делова брзо се све успешније развија. Научници покушавају да нађу вештачку замену готово сваком органу или делу организма, па чак и мозгу, јер се већ размишља о примени прикључних апарата, заправо електрода које би се уградиле у кору великог мозга: тако би се лако слали додатни електрични импулси, а они би појачавали функцију централног нервног система.

ЛЕПАК УМЕСТО ШРАФОВА

Разумљиво, највише се отишло у уграђивању вештачких делова у кости: већ данас готово сваки зглоб може да се замени пластичном масом. Од ње се праве најразличитије протезе које се изгледом не разликују од праве ру-

ке или ноге, али је још значајније што су функционално веома усавршене. Покрети се врше или „класично“ — путем обичног еластичног ужета, помоћу таса под притиском, преко хидрауличног система или коришћењем електричног извора енергије. Већ одавно је у примени механичка шака са опругом, а код оних најсавршенијих биоелектрични импулс мишића руке покреће електронски механизам у вештачким прстима који се опуштају или грче, зависно од жеље.

Најкомпликованија је израда зглоба у куку. Велики успех на овом пољу постигнут је захваљујући открићу изузетних својстава полиетилена, тако да се овај вештачки део може уградити и сасвим младим особама, које су кук смрскале после саобраћајне несреће, али и старцима. Познат је случај да је један хирург у САД на овај начин оперисао старицу од 88 година.

Сама операција није лака и једноставна, јер хирург мора да сече чашицу

зглоба, а потом направи удубљење на бутној кости и карлици, где ће помоћу шrafoва учврстити вештачки зглоб од полиетилена. Многи од тих људи данас се скијају или играју тенис, а неки су чак ломили ноге без опасности по сам кук.

Корак напред у замени зглоба хируршком интервенцијом омогућен је и применом новог „лепка“ помоћу којег се вештачки делови трајно причвршћују за преостали део кости. Тако се легура кобалта, хрома и молибдена, од које се у последње време праве вештачки кукови, лепи помоћу биохемијског једињења метил-метакрилата, јер овај „лепак“, како су показала испитивања, најбоље приања уз кост. Ова врста цемента већ је позната зубним лекаrimа, али се тек сада примењује и у оперативним захватима.

Вештачка рамена, лактови и ручни зглобови такође се са успехом намештају болесницима. Др Свансон, из Мичигена, са одличним резултатима је о-

перисао на стотине зглобова прстију који су били трајно искривљени или непокретни. Операција се састоји у замени оболелих делова малим комадима силиконске гуме, коју у току неколико недеља прекрива здраво ткиво. Када се то догоди, изглед прстију и њихова покретљивост постају готово нормални.

ШТА ЈЕ ПРАВО

Пејсмејкери — електрични стимулатори срчаних импулса, вене, и артерије од пластичних маса, јајоводи, делови костију доње вилице, непца, зуби... уграђују се по правилу због своје функционалне природе, док је естетски значај другоразредан. Изузетак су делови лица.

Амерички лекар Томас Кронин Бајлор, са медицинског факултета у Хјустону, успео је да направи ушне шкољке које као да се не разликују од природних. На глави пацијента, са стране, прво се направи рез, па се испод

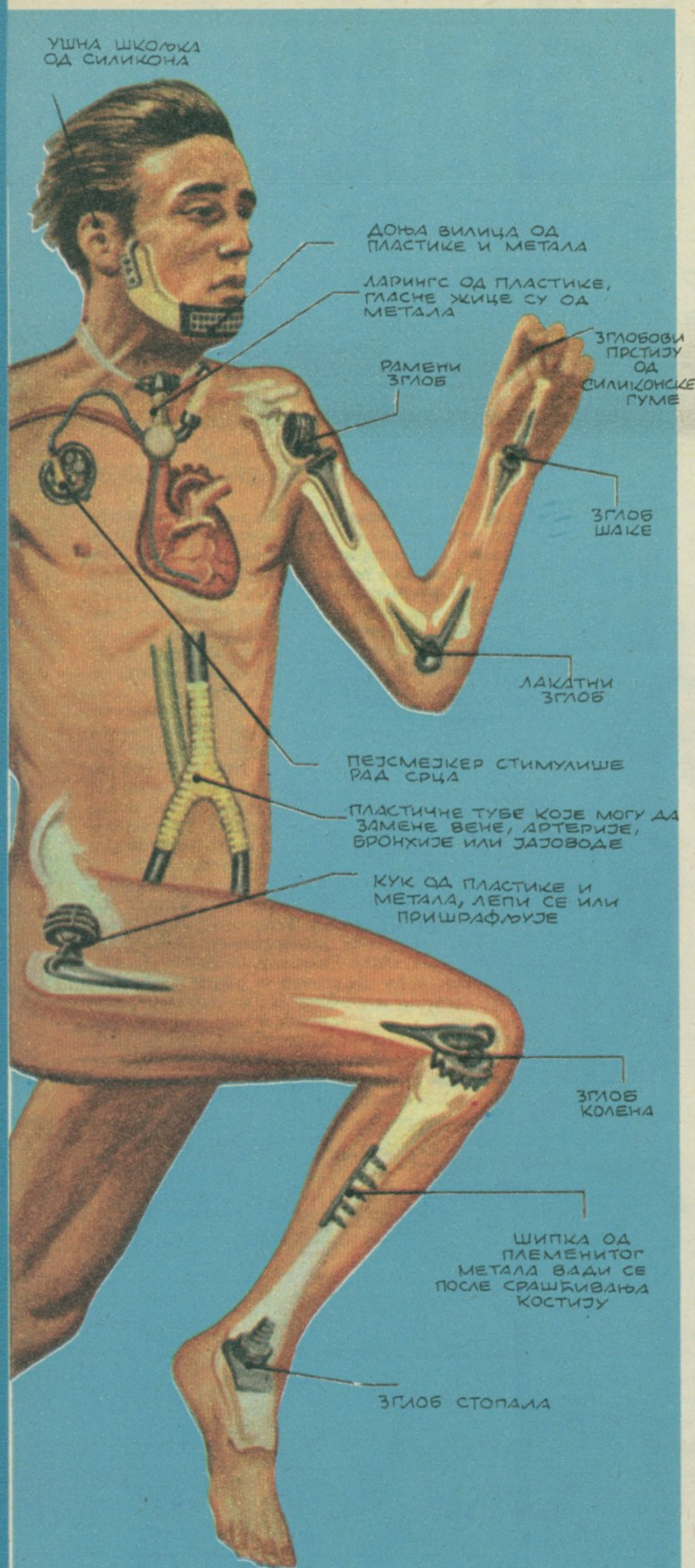
коже убаци ушна шкољка од силикона. После неколико месеци, када кожа прирасте за силикон, др Бајлор приступа другој операцији: исеца кожу око уха, а затим га премешта на право место. На тај начин је спречио организам да одбаци страно тело, јер је вештачко уво потпуно прекривено кожом.

И брада или нос, ако су уништени рањавањем, на исти начин могу вештачки да се обнове, али је њихова трајност мања, односно износи од 2 до 3 године. Наравно, после их је потребно поново направити и заменити.

Неоспорно, ова врста хирургије веома брзо напредује, па ће, како предвиђају стручњаци, ускоро постојати прави каталози вештачких делова који ће моћи да се набављају по поруџбини. И када се кроз неколико десетина година буде посматрало људско тело, неумољиво ће се наметати питање: шта је право, а шта вештачко. Јер, разлика неће моћи да се уочи!

Б. Ј.

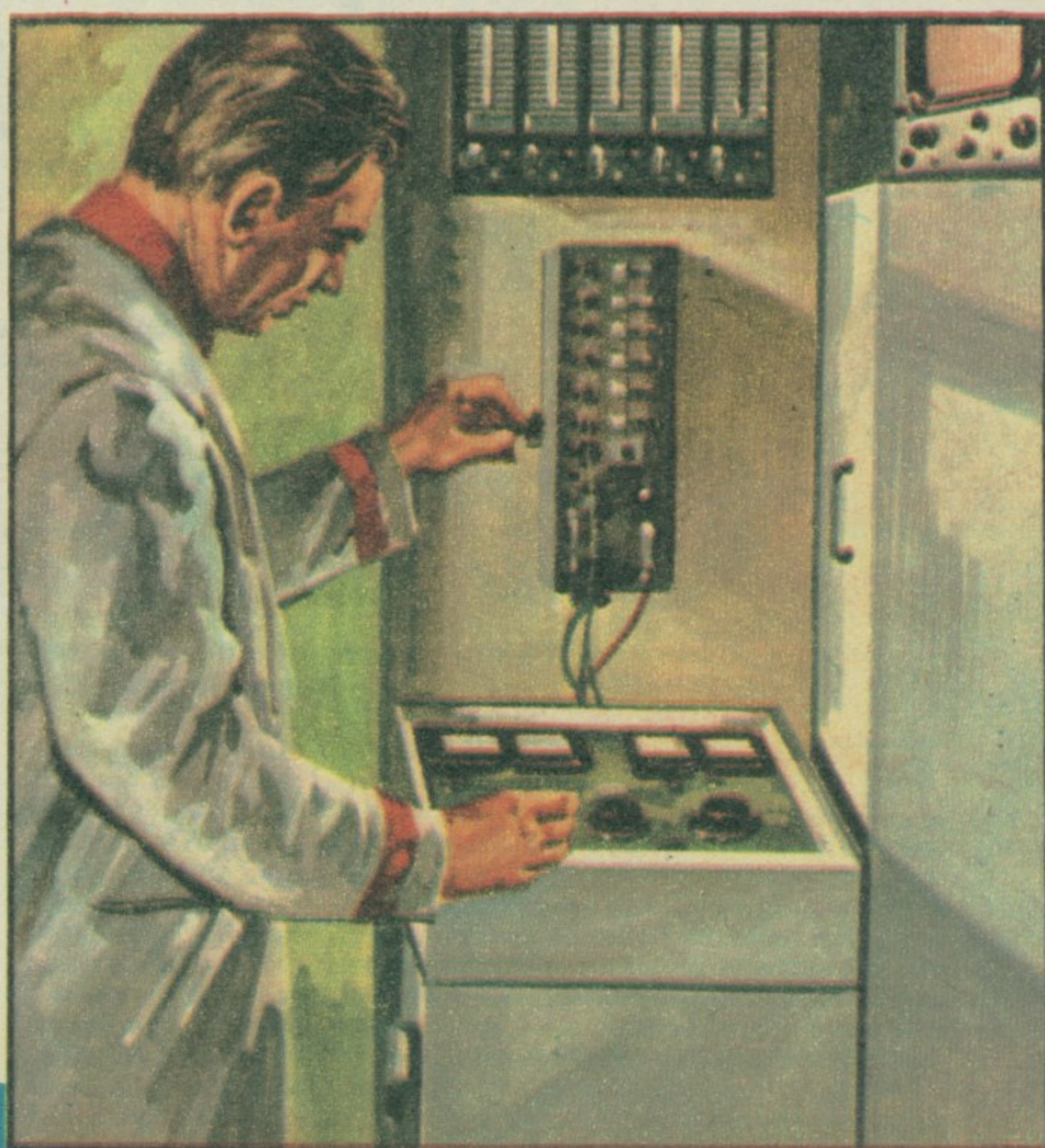
ШТА СВЕ МОЖЕ ДАКЕ ЗАМЕНИ

Вештачко срце направљено од пластине и пlemenитих метала већ се уграђује у тело неких животиња, вештачна ронљача од метакрилата такође се још испитује, нао и очно сочиво.

Неки људи су већ у стању да чују иако су рођени глуви, јер им се у унутрашње уво уграђују електроде преко којих се електричним путем врши стимулација пуња и слушног нерва.

Вештачка плућа се одавно примењују, али су непогодна за уграђивање у организам због своје величине, већ се употребљавају изван њега. Експерименти са вештачким душником такође су дали добре резултате, али још морају да се усаврше због специфичности гласних жица и њихове осетљивости на најмањи проток ваздуха.

Вештачки срчани записци спасли су животе многим људима, нао и пејсмејнери... Списак ових делова је веома велики, али ће проћи још доста времена док не буду сасвим усавршени.

Последњих септембарских дана 1292. године народ се од раног јутра сакупљао у венецијанској луци да посматра чудо невиђено: укрцавање француских крсташа у нову млетачку флоту. Била је то, како је написао хроничар Робер де Клари, учесник догађаја, „загледање најлепша ствар откако је свет постојао“. Састојала се, према подацима из млетачког архива, од 480 лађа! Што галија, што големих, округлих бродова са многим отворима за укрцавање коња, што лаких, брзих једрењака за војску...

Данима се у ту огромну флоту, понос млетачких бродоградитеља и одраз економске моћи Републике светог Марка, укрцавало 4 хиљаде коња и коњаника, 9 хиљада коњушара, преко 20 хиљада пешака, на намирница за људе и коње за 9 месеци, као и више од 300 бацача камена, катапулта и осталих ратних справа.

Када је ова силна флота 1. октобра испловила, затрубило је стотину сребрних труба и затутњало исто толико добоша, а кад се дохватила пучине, разапета су шарена једра и залепршале заставе свих боја. Усред флоте пловила је најлуксузнија, сва црвена, галија са млетачким дуждем, на којој је био шатор од црвене свиле. Де Клари је, под утиском тог призора, написао:

„Чинило се да је цело море оживело и као да се све запалило од лађа и великог веселја које су уз пут чинили!“

Та величанствена флота овако је пошла у срамни и рушилачки поход: освајање једног од тада најутврђенијих градова, чувеног још по лепоти и богатству, Задра. Све због 34 хиљаде сребрних венецијанских марака које су француски крсташ дуговали Млечанима. Требало је да дуг исплате — Задром!

ЛУКАВСТВО СЛЕПОГ ДУЖДА

Поред Робера де Клариа и других хроничара, исцрпне податке о овом догађају оставио је шампањски племић Жофруа де Вијардуен, у својој чувеној хроници „Освајање Цариграда“. Вијардуен је, као вешт дипломата, учествовао у свим важним преговорима у вези са походом на Цариград — у ствари четвртим крсташким ратом. Тако је и са млетачким дуждем, дездесет двогодишњим, слепим Енриком Дандолом, утврђивао услове за превоз крсташа морем до Цариграда.

Енрико Дандоло је био чувен по говорништву и дипломатској вештини, као и по виспрености, упркос дубокој старости — он је и издејствовао да крсташа за Венецију освоје Трст, Пулу и Задар... Упркос најстрожој забрани папе Иноћентија III да харају хришћанске градове! По цену да буду искључени из цркве,

КРСТАШИ НА ЈАДРАНУ* * * * *

ОСВОЈИТЕ ЗАДАР!

Пре 777 година Французи и Млечани склопили су један скандалозан уговор по којем је требало разрушити — град на хрватском делу Јадрана...

Недостајале су оне 34 хиљаде марака.

Тада је дужд позвао своје људе на већање. Вијардуен наводи његове речи:

„Господо, ови људи не могу више да нам плате. Затражимо од њих споразум: краљ угарски (Бела III) отео нам је Задар у словенској земљи, један од најутврђенијих градова на свету; никада га ми нећемо придобити ако нам га не освоје ови људи, па затражимо од њих то и ми ћемо им одгодити плаћање 34 хиљаде марака све до часа кад их ми заједно са њима стекнемо“.

Французи су прихватили, мада се код њих створио раздор због оних који нису хтели да се оглуше о папину вољу, па се тако један део војске отцепио и кренуо копненим путем према Цариграду.

ПЕТ ДАНА ДО ТРАГЕДИЈЕ

Крсташ и Млечани — предвођени самим дуждем — пловили су преко Јадрана прилично дуго, јер је море било немирно. Када су, разведреног 10. новембра, угледали беле задарске зидине, били су, пише Вијардуен, изненађени и

уплашени толиким утврдама. А када су пристали узобалу и стали искрцавати силне коње, људе и ратне справе, па разапињати шаторе, нешто слично доживели су са своје стране и Задрани.

Са градских зидина брзо су на дошљаке почеле да пљуште каменнице, копља, општри коњи, па затим и све остало чега су се храбри и одлучни Задрани могли дохватити не би ли спречили нападаче. Међутим, ови су били многобројнији. Најпре су покидали дебеле ланце који су држали затворену луку, а затим успели да набаце и лествице на зидине. Из ратних справа полетело је камење на тврђаву.

Пуних пет дана Задар се успешно бранио. Међутим, зидине су провале, куле срушене... Разбеснела крсташко-млетачка војска похрлила је у бели град рушећи све, убијајући сваког на кога би наишла. Задар је био освојен: Млечани су из њега похарали и много више од 34 хиљаде сребрних марака.

Град је подељен на два дела, између Млечана и Француза. Настанили су се у празним и опљачканим домовима Задрана који су побегли у оближња села. Ништо је наилазила зима, није се могло испловити и освајачи су се припремали да оаде дочекају боље време. Поглавље о Задру Вијардуен овако завршава:

„У пролећно доба у које путујемо, остави дужд господар Задар под добром стражом. И оде одаде и заплови својим бродовљем.“

Освајање Задра Венеција је схватила као веома крупну победу: онај ко је господарио њиме, држао је важну стратешку тачку на Јадранском мору. И данас у дуждевој палати у Венецији висе две слике чувених мајстора Андреа Вентина и Тинторета које приказују овај догађај.

М. Крстуловић

МИНИ-КВИЗ

- 1 Кујунџија је...
- 2 Где се налази Лигуријско море?
- 3 Где живи кондор?
- 4 Шта се називало писанијом?
- 5 Који су природни бројеви?

ОДГОВОРИ:

1. Кујунџија је млетачки назив за крсташа. 2. Лигуријско море је у Италији. 3. Кондор живи у Андима. 4. Писанија је била старина. 5. Природни бројеви су 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

Драги Забавнице,
Молим те пошаљи ми све што
знаш о Сахари. Моја адреса је:

Горан Немец,
Жикице Јовановића Шпанца бр. 4
Параћин

О Сахари је написано много на-
учних радова, романа, песама, пу-
тописа и чланака, а теби, други-
ма који су тражили да пишеш о
њеној прошлости и свим читаоци-
ма, „Политикин забавник“, ево,
„наша“ овај прилог.

ИСТРАЖИВАЧИ КОЈИ СЕ НИ-
СУ УСТРУЧАВАЛИ ПРЕД ПРИ-
ЧАМА О ЗЛИМ ДУХОВИМА
СКРИВЕНИМ У ПЕЋИНАМА,
ОТКРИЛИ СУ ДА У ДАВНОЈ
ПРОШЛОСТИ САХАРА НИЈЕ
НИМАЛО ЛИЧИЛА НА ДА-
НАШЊУ.

ДРАМЕ ПЕШЧАНОГ ПАКЛА

Италијанска археоло-
шка група професо-
ра Ди Капоријака
још пре четрдесетак годи-
на открила је у подножју
сахарских планина Арке-
нум, на југу Либије, црте-
же на којима су приказане
жирафе, биволи, нојеви
и друге животиње африч-

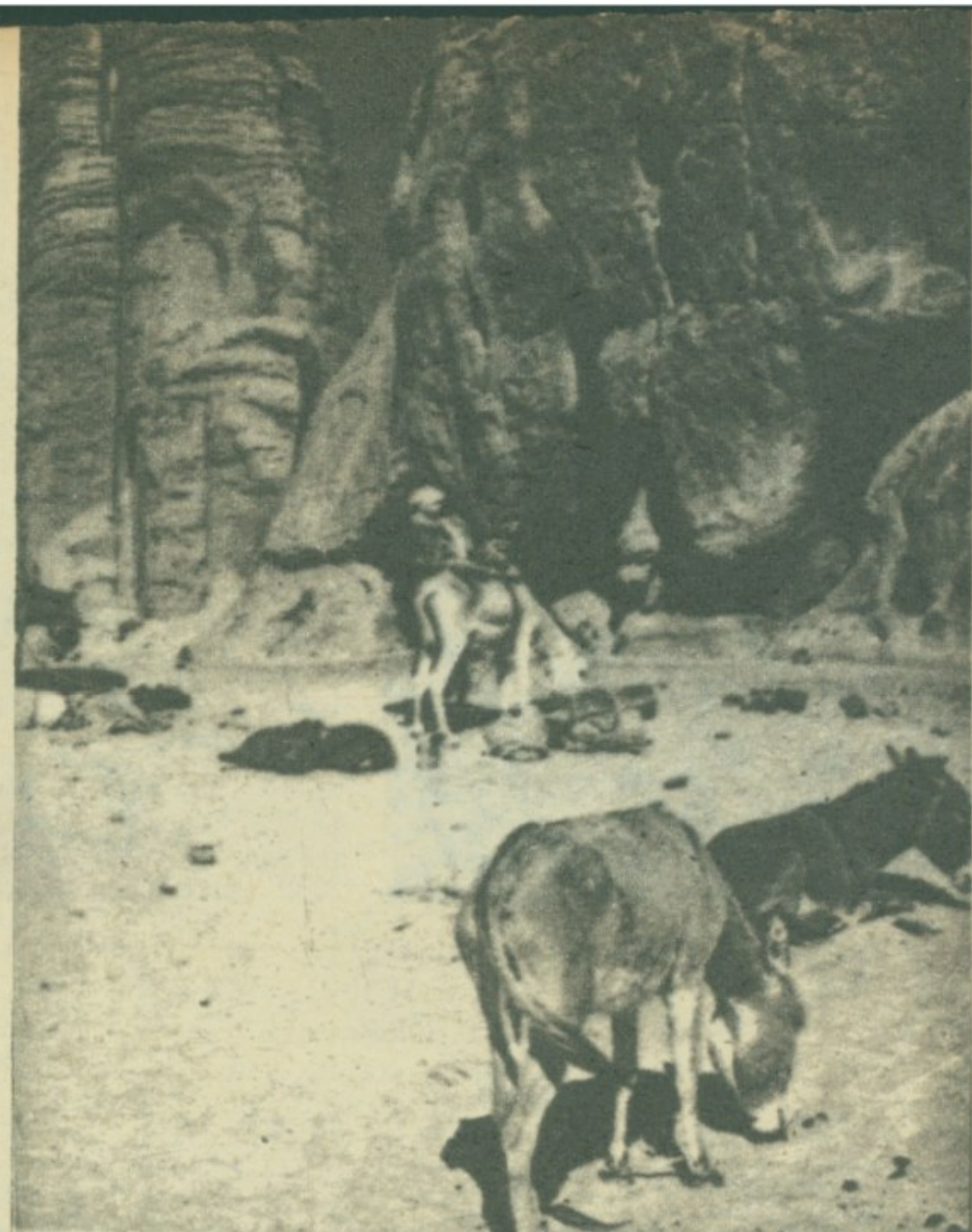
те године пре нове ере ни-
су откривени никакви тра-
гови људске активности.
Али, затим, од око 40-хи-
љадите до око две хиљади-

река, скамењених остатака
биљака, риба и других жи-
вотиња, те слике пружају
најпотпуније информације
о древној прошлости Саха-
ре и о животу људи каме-
ног доба уопште.

У планинском масиву А-
какус, на алжирско-либиј-
ској граници, италијански
археолог Фабрицио Мори
открио је велики број црте-
жа из периода када је
Сахара још била „рајски
врт“. Цртежи мушкарца,
жена, животиња, великих
водених површина са чам-
цима причају нам о нека-
дашњем лепом, спокојном
и релативно богатом живо-
ту тог сахарског региона.

ПОСУДЕ ОД НОЈЕВИХ ЈАЈА

У току 1956. године фран-
цуски етнолог Анри Лоте
започео је да прсучава до
тада неистражене фреске
на Висоравни река, данас
негостољубивој висоравни
око 1500 километара југо-
источно од Алжира. Пошто
је с групом цртача верно
прекопирао око 800 цртежа
и петроглифа, њему и њего-
вим колегама успело је да
реконструишу пејзаж не-
кадашње зелене и плодне

Ове стене на сахарској Висоравни рена, које под-
сећају на снамењене линове из дечјих бајни, љу-
ди још и данас нерадо посећују јер сматрају да се у
њима крију зли духови. Међутим, на цртежима и
петроглифима по пећинским зидовима налазе се
драгоцени подаци о животу древних становника
ненад плодне и богате Сахаре.

Сахаре и почетке културе
њених житеља, што је би-
ло допуњено и резултатима
истраживања научника у
другим регионима данаш-
њег пешчаног пакла.

У истраживањима неолитске прошлости Сахаре (8 000—3 000 година пр н. е.) то јест доба брушених каменних оруђа, откривени су предмети и оруђа која су у начину живота људи из тог региона Африке представљали својеврсну „културну револуцију“. Реч је о изради квалитетнијих оруђа од глачаног камена, појави лука и стреле, грнчарије, почецима гајења неких врста житарица и домаћих животиња, односно с постепеној трансформацији скупљача плодова и ловаца у земљораднике и занатлије. Ови последњи производе глачане камене секире и точкове, израђују разне грнчарске посуде и дру-

ге потрепштине, у посуде обрађују нојева јаја и украсавају их разним цртежима.

ПОДЗЕМНО МОРЕ

На фрескама, насталим између 3 000. и 2 000. године пре н.е. по пећинским зидовима и стенама почињу поред дотадашњих негросидних ликова да се појављују и ликови других раса, па и белаца. Поред људи, на тим фрескама се појављују и коњи помоћу којих су бели освајачи почели да продиру у тадашњу плодну Сахару. Али, не задуго. Око 2 000. године пре н. е. услед придолажења све мањих количина влажног ваздуха са севера, или других климатских промена, територија Сахаре почиње да се претвара у неплодан регион, па затим и у — пустињу. Људи и животиње морали су да је напусте и оду у друге крајеве.

Испод данашње Сахаре, на дубини од 300 до 1 200 метара, истраживачи су открили неколико великих подземних резервоара, од којих само такозвано Албијенско море има површину од преко 600 хиљада квадратних километара. Због тога се с правом претпоставља да ће ослобођени и предузимљиви народи, којима сада припада Сахара, у блиској будућности знати да их искористе за њено поновно претварање у плодан и богат регион наше планете.

Н. Б. 17

НАЈВЕЋА ПУСТИЊА

Сахара је највећа пустиња на нашој планети. Површина јој достиже око осам милиона квадратних километара, што значи да је мало мања од Европе. Протеже се од Атлантског океана до Црвеног мора и од планинског масива Атлас до Малија. Прекривена је углавном песком, односно пешчаним динама, пешчарама и кречњачким камењем, а понегде и разбацаним стењем.

ких савана, као и људи с копљима, луковима и стрелама. Отприлике у исто време, у другим регионима Сахаре, друге групе истраживача откриле су цртеже са слоновима, носорозима, крокодилима, газелама и другим животињама које су некада ту живеле...

Ова огромна пустиња није увек била огледало Месечеве пустоши и оличење услова немогућих за живот. Палеонтолози, истраживачи праисторијских остатака живих бића, и археолози открили су у разним регионима Сахаре трагове оруђа за рад од грубо тесаног камења и костију, чију старост процењују на 300 хиљада година.

ТРИ СТЕПЕНИЦЕ

Због тога неки од њих сматрају да је старо камено доба (палеолит) почело у Сахари још пре 300 миленијума. Извесну недоумицу у хроници древне Сахаре изазива огромна празнина која је трајала око 150 хиљада година. Наиме, из периода пре отприлике 200-хиљадите и 50-хиљади-

те године пре н.е. следи период у коме се опет појављују и из којег потичу стара оруђа од камена, костију, слонових кљова и рогова разних животиња.

Те три степенице развоја, по мишљењу научника, карактеришу најстарији дотада истражени период древне Сахаре.

РАЈСКИ ВРТ

Пре отприлике 10 до 8 хиљада година пре н.е. када су се остаци последњег леденог доба још понегде одржавали у Европи, Сахара је била прекривена дивним шумама и саванама по којима су се кретала велика стада разних животиња и њихови све бројнији и уметлији ловци. Од осмог до трећег миленијума пре н.е. групе ловаца и скупљача плодова почеле су на тој великој, плодној и по свему привлачној територији, нарочито у близини река, да заснивају заједнице и насебине чију су свакодневицу овековечили на пећинским цртежима и петроглифима (цртежима уклесаним у стене). Поред откривених корита усахлих

Древни сахарски уметници најчешће су своје петроглифе усецали у стене длетима облика »V« и »U«. Газеле на овом петроглифу уклесане су мајсторском руном баш таквим алатом.

БИМ И БУМ

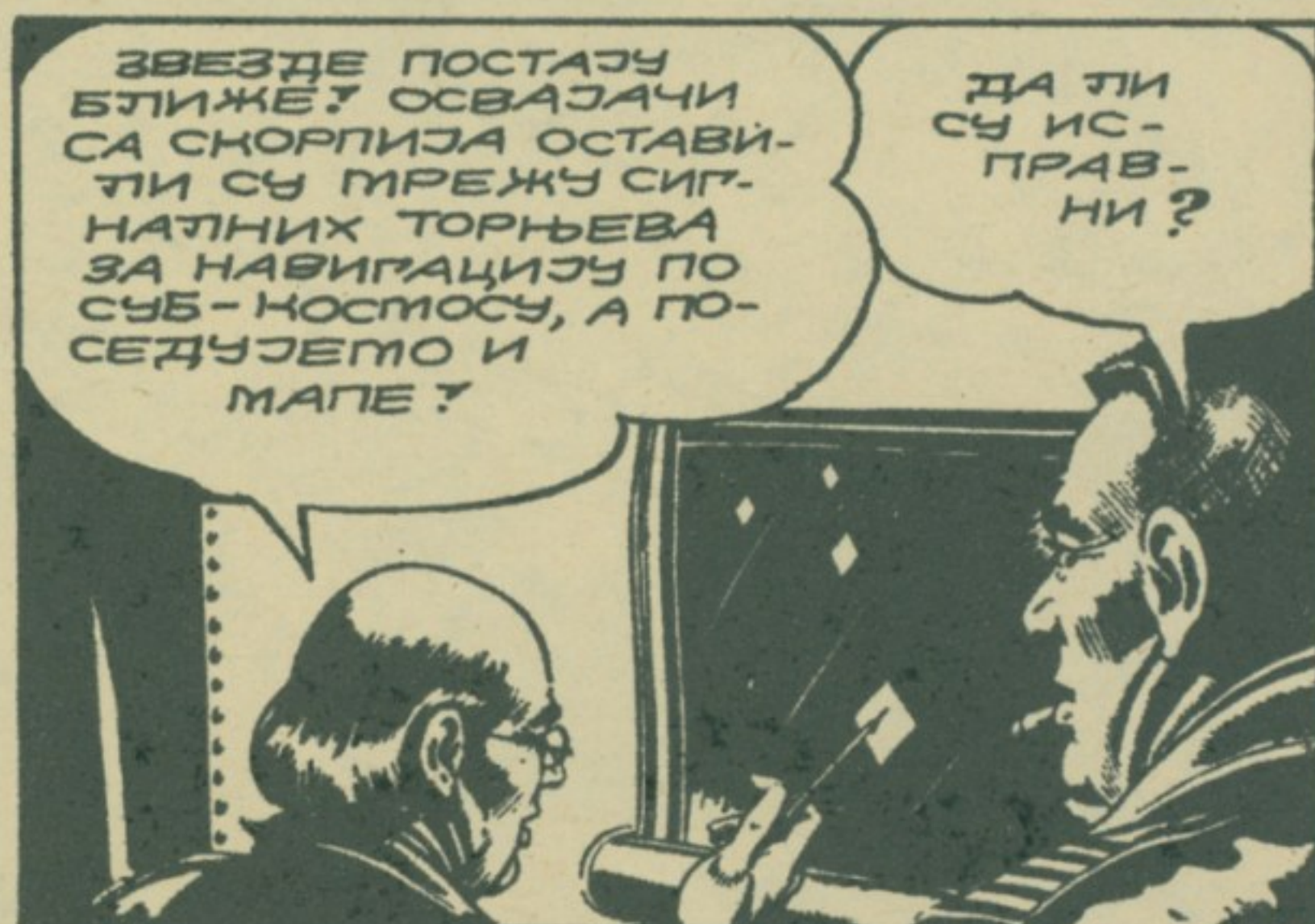
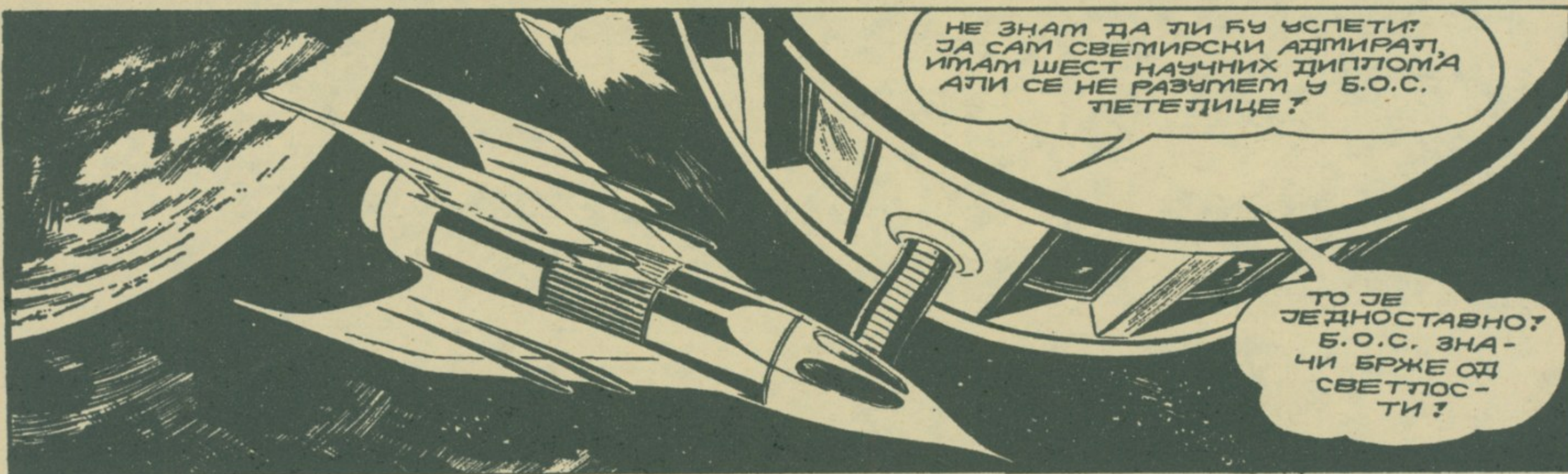

БАВАЛУ

СТРИП

ФЛАШ ГОРДОН: У СЕНЦИ СИРИЈУСА

ПРОВЕРИТЕ ДА ЛИ СМО СТИГЛИ У ДРУГИ СУНЧЕВ СИСТЕМ, ДОКТОРЕ ЗАРКОВ?

ЗАШТО ФЛАШЕ?

ЗАТО ШТО НИСМО ДОБИЛИ СИГНАЛ СА НАВИГАЦИОНОГ ТОРЊА?

ИЛИ ТОРАЊ НЕ ФУНКЦИОНИШЕ, ИЛИ СЕ НИСМО ПРИБЛИЖИЛИ СИРИЈУСУ, ЗАРКОВЕ?

ПОСТОЈИ САМО ЈЕДАН НАЧИН ДА ТО ПРОВЕРИМО?

ТРЕБА ДА НАПУСТИМО СУБ-КОСМОС И ДА УСПОРИМО КАКО БИСМО МОГЛИ ДА ОСМОТРИМО ОКОЛИНУ?

ВЕЖИТЕ СЕ?

ЈЕСИ ЛИ ДОБРО, ДЕЈЛ?

КАО ДА ОСЕБАМ НЕКЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ВИБРАЦИЈЕ, АЛИ СВЕ ЈЕ У РЕДУ? ПОГЛЕДАЈ, НИЈЕ ЛИ ОНО СИРИЈУС?

ДА? И ОКО ЊЕГА КРУЖИ САМО ЈЕДНА ПЛАНЕТА? ИДЕМО, ФЛАШЕ?

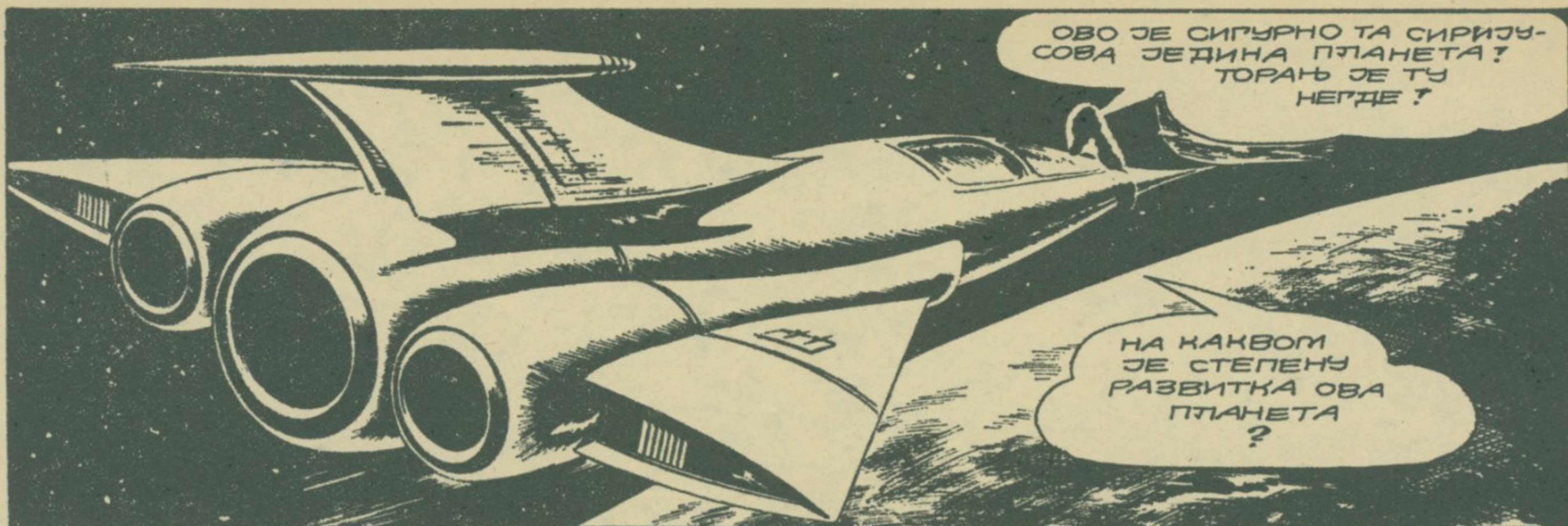

КАКО ЛИ БЕМО ПРОНАЈИ МАЛИ ФАР НА ТАКО ВЕЛИКОЈ ПЛАНЕТИ, ДОКТОРЕ ЗАРКОВ?

НА БРОДУ ИМАМО РОБОТЕ, ДЕЈЛ? МНОШТВО РОБОТА ИСТРАЖИВАЧА И ОНИ РЕ НАЈИ ТОРАЊ?

КАКВИ СУ ТО РОБОТИ?

ОВО ЈЕ СИГУРНО ТА СИРИЈУ-
СОВА ЈЕДИНА ПЛАНЕТА?
ТОРАЊ ЈЕ ТУ
НЕГДЕ?

НА КАКВОМ
ЈЕ СТЕПЕНУ
РАЗВИТКА ОВА
ПЛАНЕТА
?

ТАМО ЈЕ НЕШ-
ТО КАО КАРБОН-
СКИ ПЕРИОД
НА ЗЕМЉИ
КАДА СУ ЖИ-
ВЕЛИ ОГРОМ-
НИ ГМИЗАВ-
ЦИ?

АЛИ, НЕ БЕМО
ЈОШ ДОПЕ? ПОСТА-
БЕМО РОБОТЕ -
- ИСТРАЖИВА-
ЧЕ?

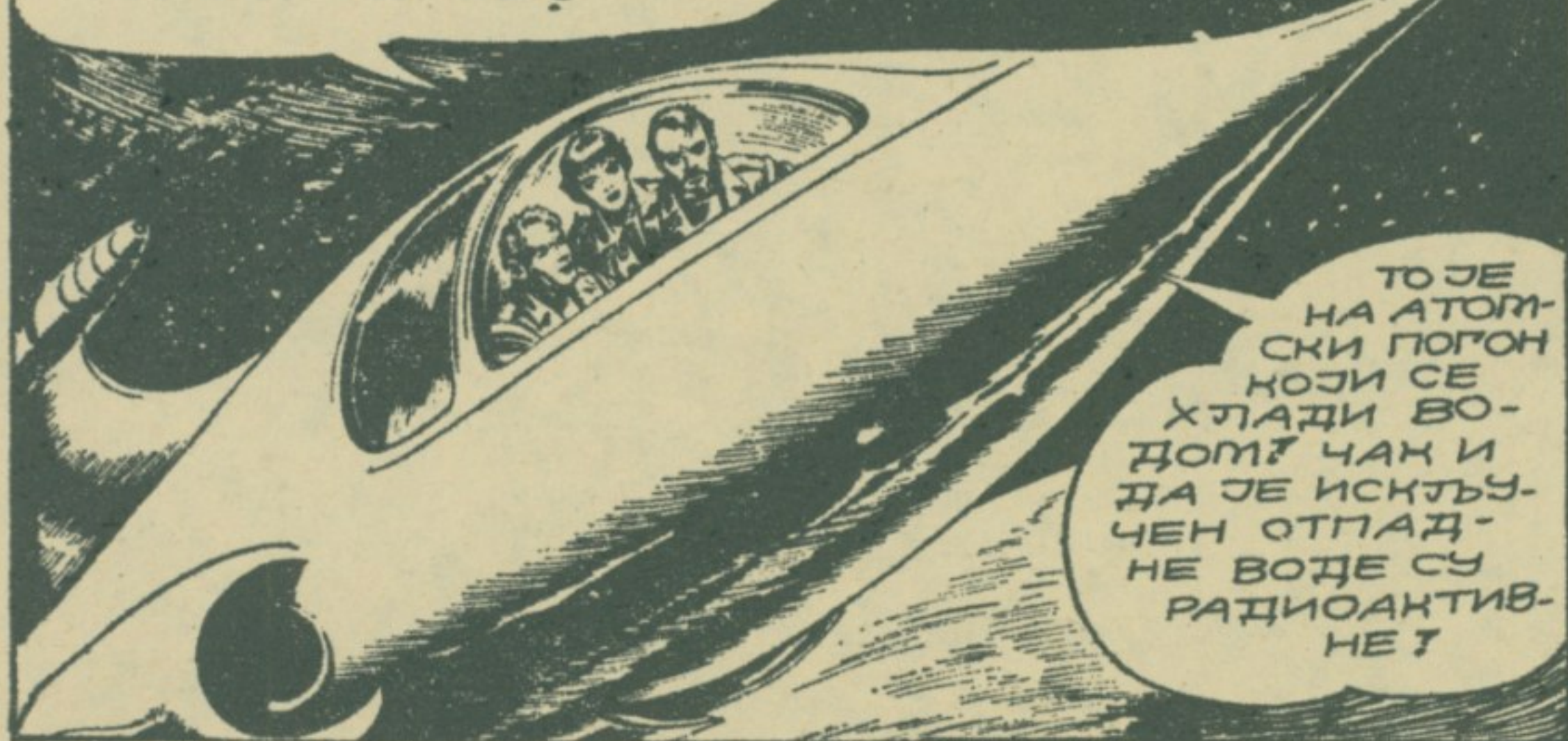

БЕГ САМ
ПИТАЛА
КАКВИ СУ
ТО РОБО-
ТИ, ЗАР-
КОВЕ?

РОБОТИ СА ТЕЛЕВИ-
ЗИЈСКИМ ОЧИМА? ОНИ
БЕ НАМ ДАТИ ПРАВУ
СЛИКУ ПЛАНЕ-
ТЕ?

НАДАТЕ ЛИ СЕ ДА ЂЕ
УСПЕТИ ДА НАЂУ СИГ-
НАЛНИ ТОРАЊ?

ТО ЈЕ
НА АТОМ-
СКИ ПОГОН
КОЈИ СЕ
ХЛАДИ ВО-
ДОМ? ЧАК И
ДА ЈЕ ИСКЉУ-
ЧЕН ОТПАД-
НЕ ВОДЕ СУ
РАДИОАКТИВ-
НЕ?

РОБОТИ ЂЕ ОТ-
КРИТИ РАДИЈАЦИ-
ЈЕ? ОХ, ЕВО ОГЛА-
ШАВА СЕ АЛАРМ
ЗА РАДИЈА-
ЦИЈЕ?

СПУСТИЋЕ-
МО СЕ ДА
ПОГЛЕДА-
МО ИЗБЛИ-
ЗА?

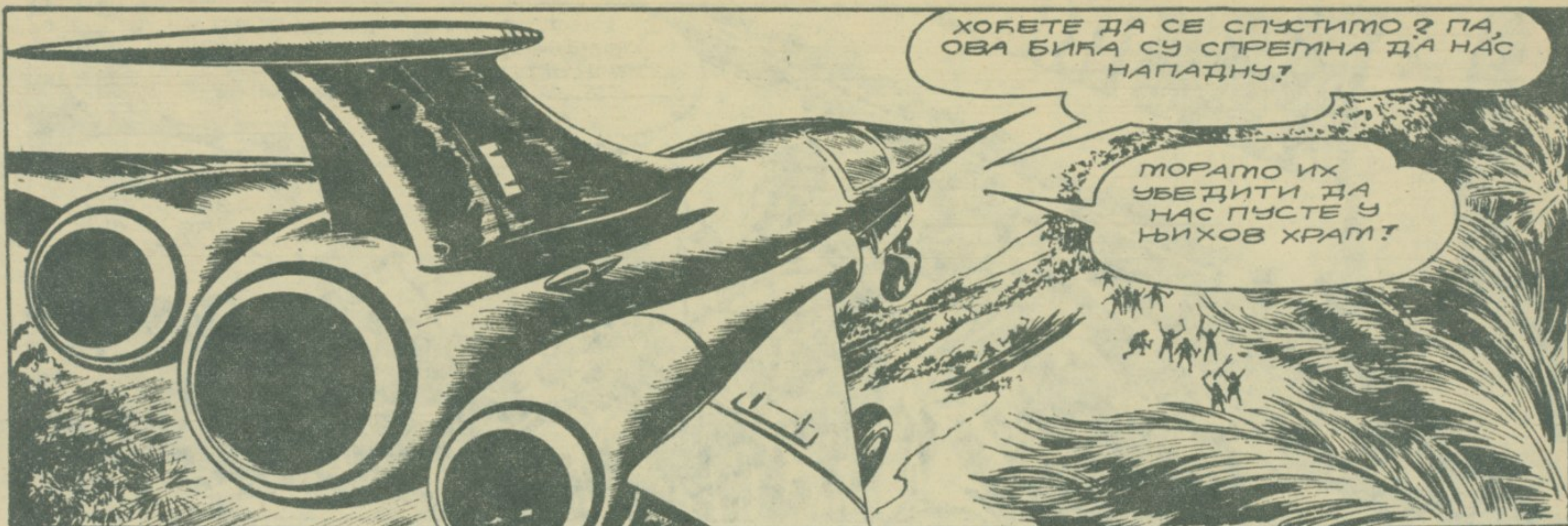

ЕВО НЕКОГ НАСЕ-
ЉА?

АЛИ НИГ-
ДЕ ТОРЊА?
САМО НЕКА
КУЛА КОЈА ЛИ-
ЧИ НА ХРАМ?

ОНО ЈЕ СИГУРНО ЊИХОВ ПОГЛАВИЦА? ПОНОВО ИХ ПРИКУПЉА ЈЕР СУ СЕ РАЗБЕЖАТИ НА ЗВУК СИРЕНЕ?

ДЕМОНИ? ЗАПОСЕШ-БЕ НАШ ХРАМ?

СМРТ ПТИЦА-МА-ДЕМОНИМА?

ЉУДИ-ПТИЦЕ ЛАЖУ? ТО ЈЕ ТРИК ДА БИ ОПЉАЧКАЛИ НАШ ХРАМ? КРАКО ВАМ НАРЕБУЈЕ? УБИЈТЕ ИХ?

СТАНИТЕ?

И ТИ, КРАКО?

ХАЈДЕ, УНИШТИ НАС СВЕ? АЛИ ВРАТА ХРАМА ВАМ СЕ НИКАДА НЕЋЕ ОТВОРИТИ?

НЕЋЕ СЕ УСУДИТИ ДА НАС НАПАДНУ, АЛИ ЋЕ ПОТРИТИ НА НАС КАО ПТИЦЕ ГРАБЉИВИЦЕ?

ОДЛА-ЗЕ?

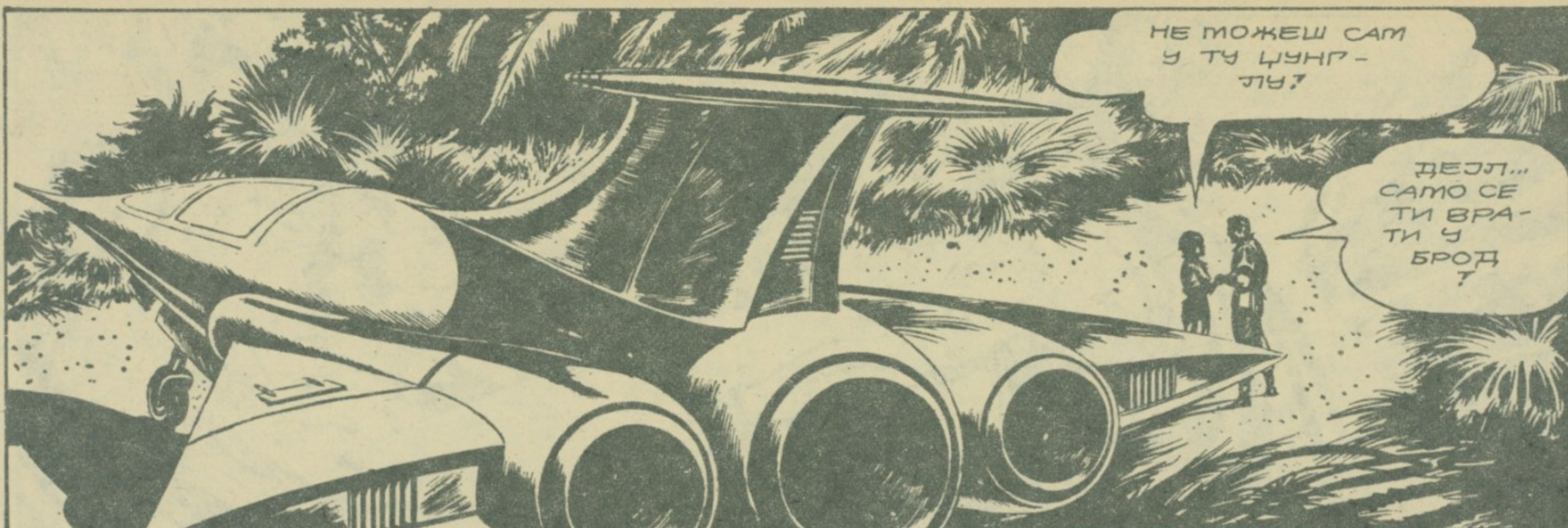
САД САМ СИГУРАН ДА ЈЕ НАВИГАЦИОНИ ТОРАЊ У ХРАМУ?

ПОСТОЈИ САМО ЈЕДАН НАЧИН ДА ПРОДРЕМО УНУТРА... ПОМОЋУ ПРЕВАРЕ?

ПАЈА ЈЕ НОБ, ИДЕМ ДА УТО-ВИМ ПТИЦУ?

ШТА ТИ ЈЕ, ФТАШЕ? НЕ МОЖЕШ ИБИ САМ?

НЕ МОЖЕШ САМ
У ТУ ЏУНГ-
ЛУ?

ДЕЈЛ...
САМО СЕ
ТИ ВРА-
ТИ У
БРОД?

НИСАМ ДЕ-
ТЕ... А ДОБРО
САМ И НАОРУ-
ЖАН? БРЗО
БУ СЕ ВРА-
ТИТИ?

ДОБИ,
ПТИЧИЦЕ,
ПОТРЕБ-
НА СИ
МИ?

ПИП?

ПА ТИ
НЕМАШ ПЕР-
ЈЕ? АЛИ, БИ-
ГЕШ НАМ ОД
КОРИСТИ?

ЕВО,
УХВАТИО
САМ ЈЕ, ЗАР-
КОВЕ? ГДЕ
ЈЕ
ДЕЈЛ?

ШТА?
МИСЛИО САМ
ДА ЈЕ ОТИШ-
ЛА С ТО-
БОМ, ФЛА-
ШЕ?

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

ОТЕЛИ СУ ЈЕ,
ЗНАЧИ? ИДЕМ
ДА ЈЕ НА-
БЕЖ?

ОТВАРАЈ,
ИЛИ ЋЕ СЕ
НЕБЕСКА
ВАТРА
СРУЧИТИ
НА
ВАС?

АКО СЕ ТО
ДОГОДИ И
ТВОЈА ДУГО-
НОСА ПРИЈА-
ТЕЉИЦА ЋЕ
УМРЕТИ
СА НАМА?

БЕЖИ, ДЕМОНЕ?
ПОКУШАШ ЛИ ДА
ОПЕТ УБЕШ У НАШ
ХРАМ И ТВОЈА
ПРИЈАТЕЉИ-
ЦА БЕ УПРЕТИ?
ТО ТИ КРАЈО
КАЖЕ?

ДЕЈЛ, ДЕЈЛ,
ИЗВУКИ БУ
ТЕ? НАБИ БУ
НАЧИНА?

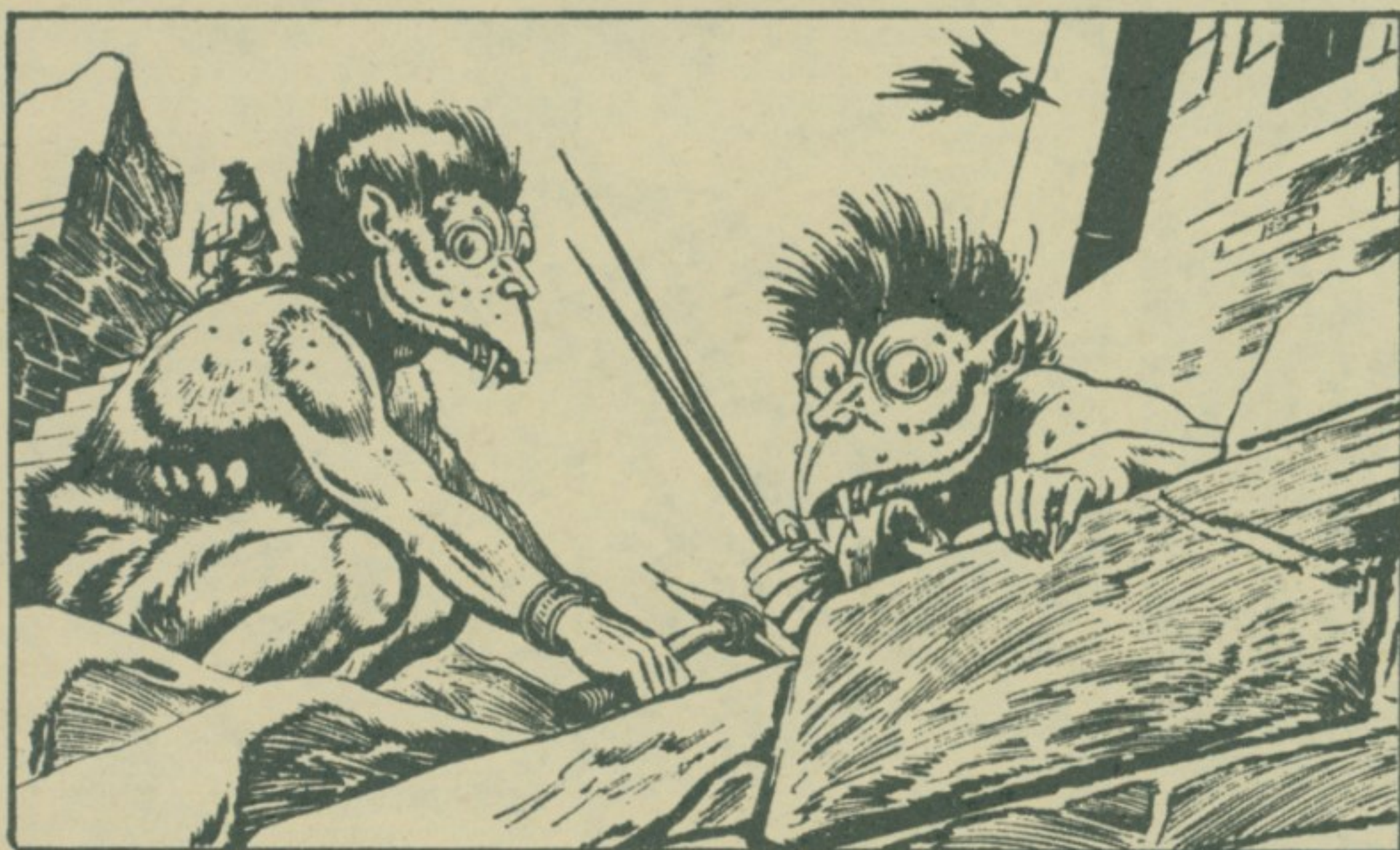
ЕВО, ФЛАШЕ,
ПЛАСТИЧНЕ
КОПИЈЕ ПТИ-
ЦЕ КОЈУ СИ
УХВАТИО?

А У ЊУ ЈЕ УГРА-
БЕН МИКРОБОТ
СА РАДИОМ И АУ-
ТОМАТСКИМ ПРЕ-
ВОДИОЦЕМ? ОДЛИЧ-
НО, ЗАРКОВЕ?

ОСТАКУ
ОВДЕ И ПО-
СТАКУ ЈЕ У
ХРАМ? ОНА БЕ
НАМ ПОМОГЛ
ДА ПРОДРЕ-
МО УНУТРА?

А ЈА БУ
БИТИ ТА-
МО СА
УПЕРЕ-
НИМ ГАС-
НИМ ПИШ-
ТОЉЕМ?

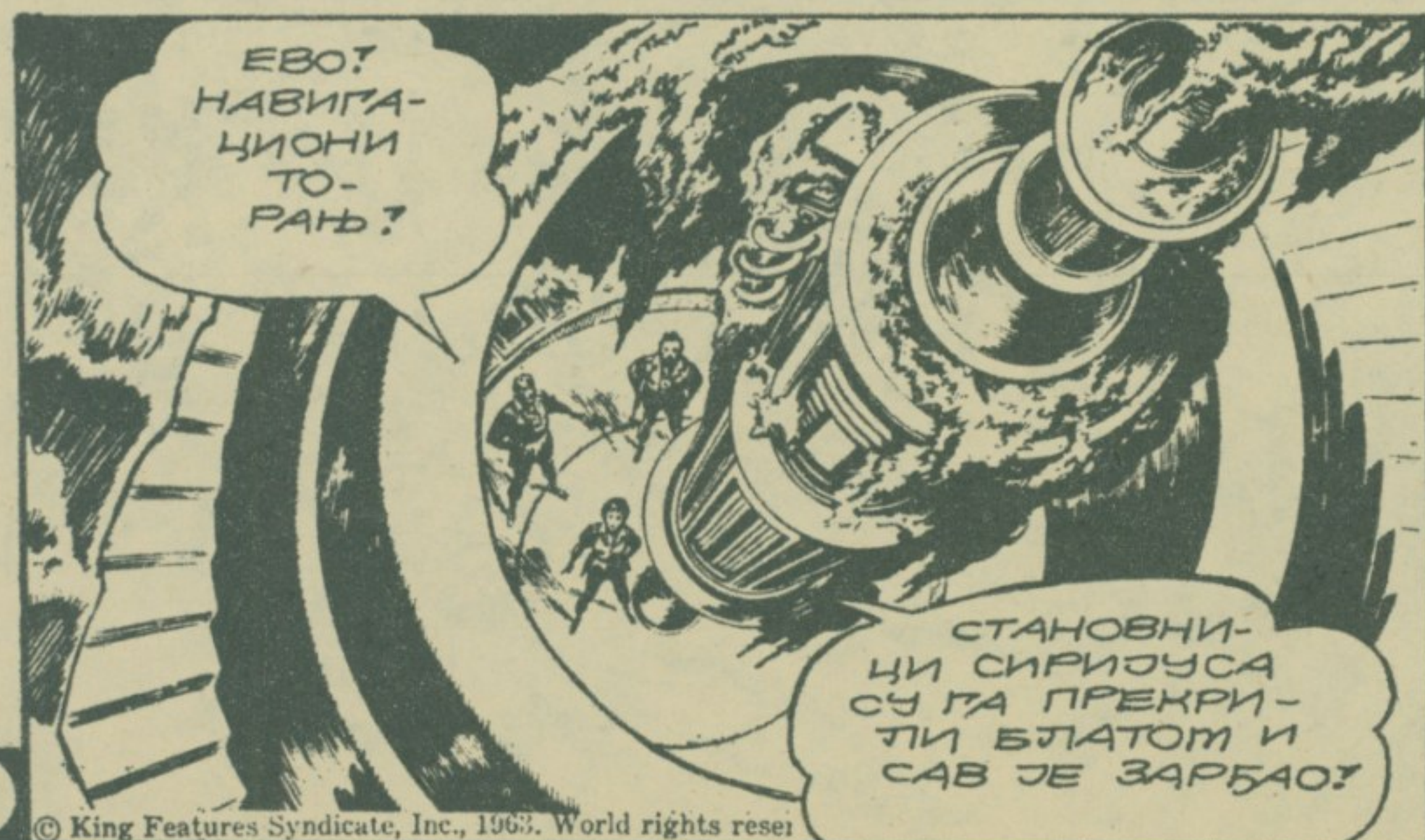
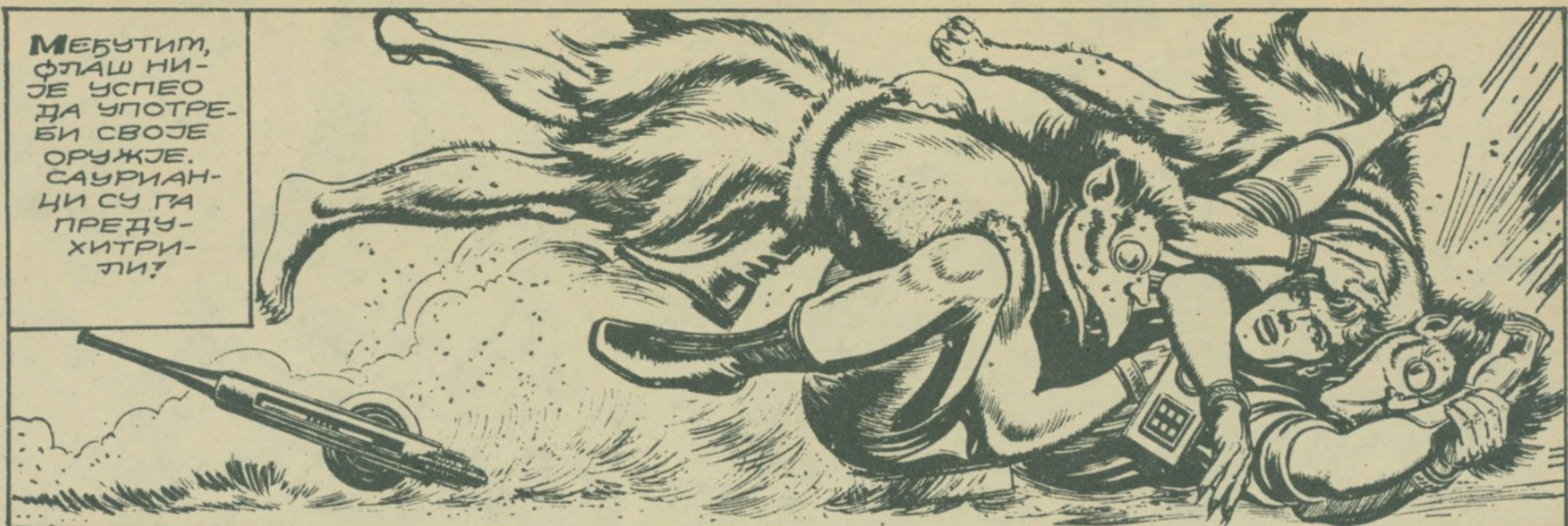
САВРИАНЦИ,
БОГОВИ СУ МЕ
ПОСЛАЛИ ДА ВА-
МА УПРАВЉАМ?
ОТВОРИТЕ КА-
ПИЈЕ ДА ЊИ-
ХОВ ГЛАС-
НИК УБЕ?

МАЛО БЕШ СЕ
ОШАМЋАТИТИ,
ДРУШНАНЕ?

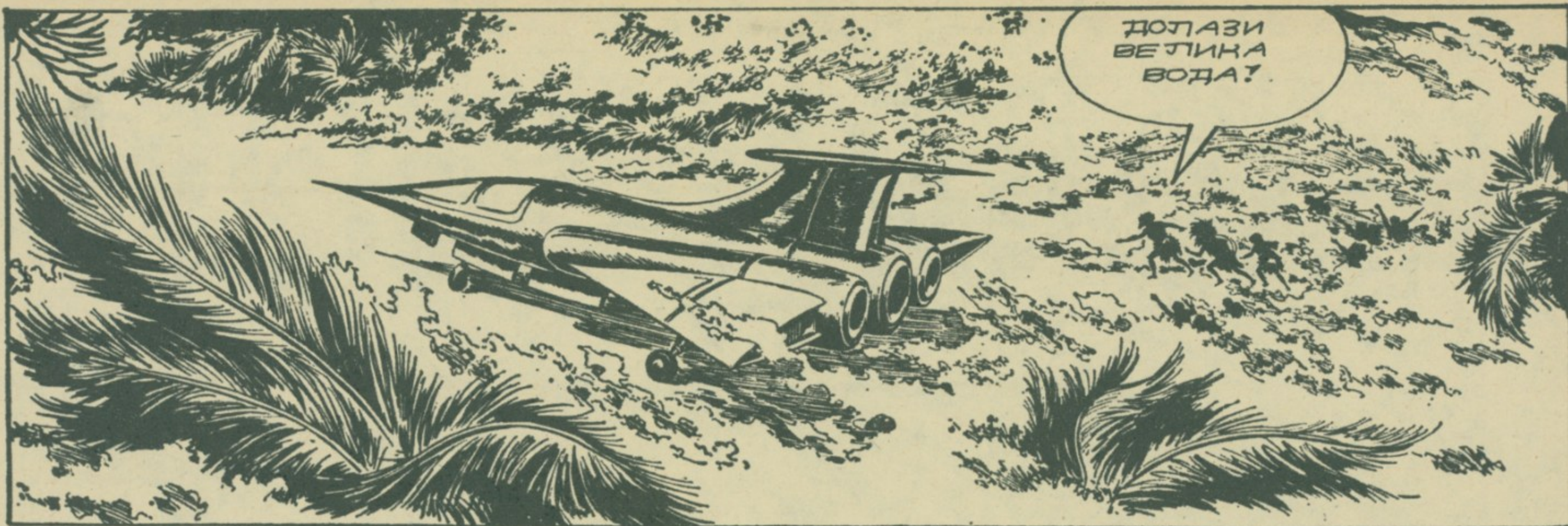
КРАЈО ЈЕ БИО У
ПРАВУ? ТО ЈЕ ЗАМ-
КА? УХВАТИТЕ
ГА? УБИЈТЕ ГА? И
ОМУ ЖЕНУ-ДЕ-
МОНА?

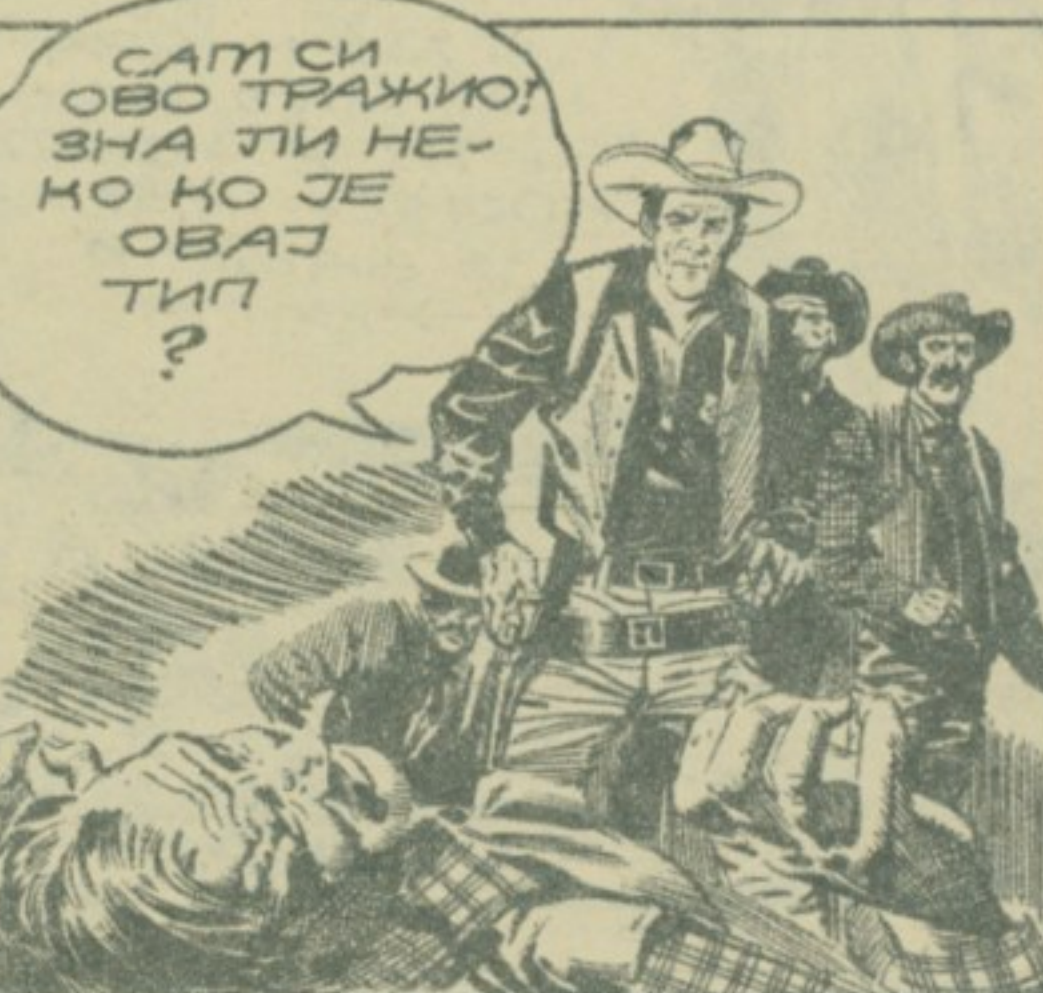

ЗАКОН КОЛТА: ПРБУНА И ГРАНИЦИ

ШЕРИ-
ФЕ, СВЕ
ЈЕ
МИР-
НО,
ЗАР
НЕ?

НИЈЕ ВИШЕ?
ЧУЈЕ СЕ ПУЧ-
ЊАВА
У БА-
РУ?

ЗАКОН КОЛТА: ПОБУНА И ГРАНИЦИ

ЕВО, СВЕ
СМО ПРО-
НАШ-
ЛИ?

А КРАЈ ПОТОКА У
БЛИЗИНИ ДОЏА...

ЗНАЧИ,
ВОРЕН ЈЕ
ГОВОРИО
ИСТИ-
НУ?

ЧТО-
ВАРИ-
ЋУ САН-
ДУНЕ
У КО-
ЛА?

СВЕ МИ СЕ ЧИНИ
ДА ЈЕ ЗА ТУ ПЉАЧ-
КУ БИО ОПТУЖЕН,
НЕКО ДРУГИ? ПРО-
ВЕРИЋУ КАД
СЕ ВРАТИМО?

ТЕЛО ЏЕДА ВОРЕНА,
УБИЦЕ И РАЗБОЈНИКА,
ОДНЕСЕНО ЈЕ ИЗ ГРА-
ДА, А У ДИПАНОВОЈ
КАНЦЕЛАРИЈИ.

ЕВО, НАШАО
САМ?

ПЕТОРО МРТВИХ,
УКЉУЧУЈУЋИ
КОЧИЈАША И
СТРАЖА-
РА?

ШТА
ПИ-
ШЕ?

ОПТУЖЕНИ ЈЕ ЛЕС
МАРНЕР? ЕВО ПО-
ТЕРНИЦЕ? А ЈА
ЗНАМ ГДЕ
СЕ СА-
ДА НА-
ЛАЗИ
?

ТРАЖИ СЕ
ЛЕС
МАРНЕР
ЖИВ ИЛИ
МРТАВ

НАГРАДА
1000
ДОЛАРА

БИО ЈЕ УХАПШЕН, АЛИ
ЈЕ ПОБЕГАО ИЗ ЗАТВОРА
А ЗАТИМ ЈЕ СТУПИО У
АРМИЈУ ПОД ЛАЖНИМ
ИМЕ-
НОМ?

САДА ЈЕ ОПЕТ
У ЗАТВОРУ?

ЊЕГОВ ВОЈНИЧ-
КИ ЛОГОР СЕ НАЛАЗИ
НА ИНДИЈАНСКОЈ
ТЕРИТОРИЈИ.

ВОРЕНОВО ПРИЗНАЊЕ
ГА ОСЛОБАЂА КРИВИЦЕ?
ИДЕМ ТАМО ДА МУ ТО
САОПШТИМ?

ХОРЕ-
ТЕ ЛИ
ГА
ДОВЕС-
ТИ У
ДОЏ
?

ВИДЕЋУ?
У ЛОШЕМ ЈЕ
СТАЊУ? ПРЕ-
ТУКЛИ СУ ГА
КАД ЈЕ ПОКУ-
ШАО ДА ПО-
БЕГНЕ?

ПРЕТПОСТАВ-
ЉАМ ДА БУ
СЕ ВРАТИТИ
ЗА НЕДЕЉУ
ДАНА?

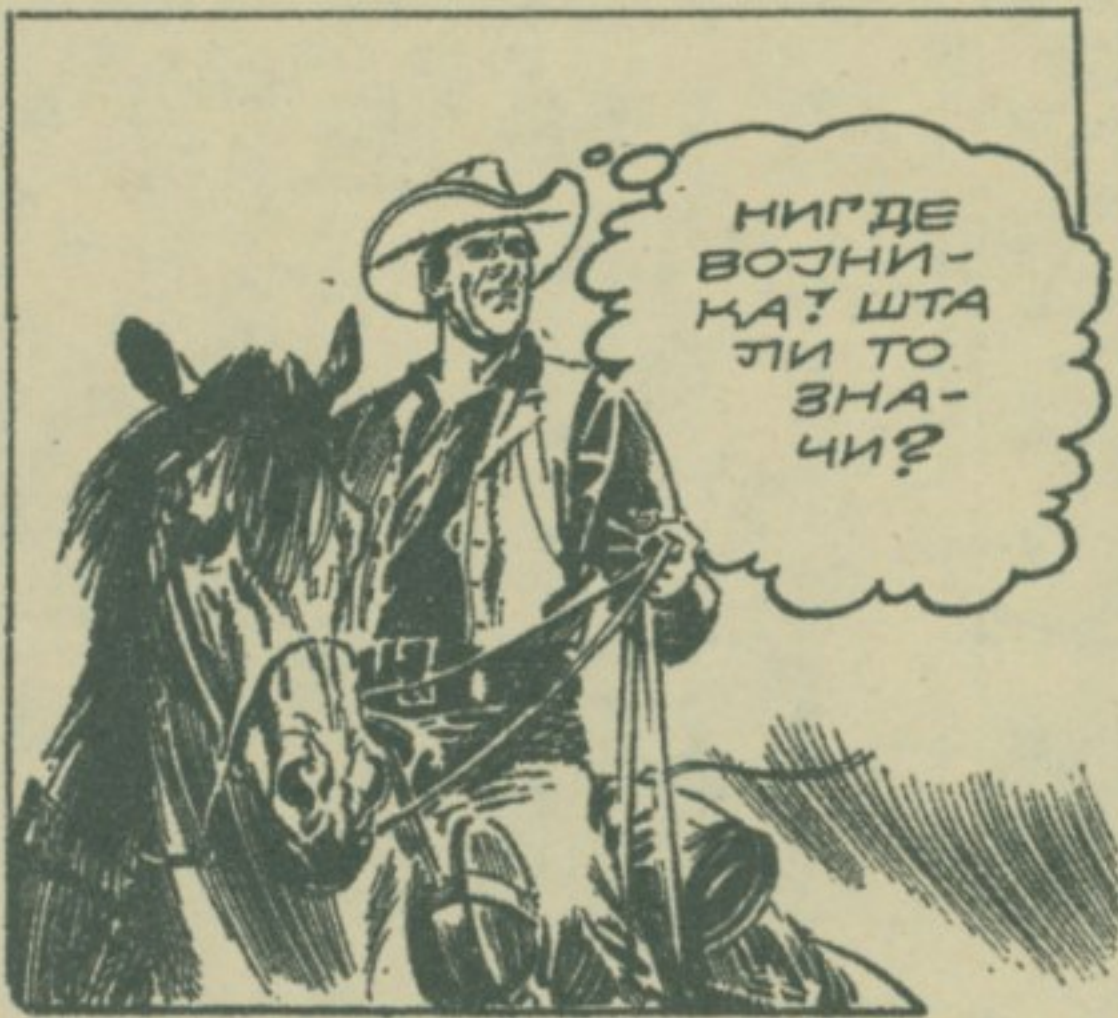
ДОБРО,
ШЕРИ-
ФЕ?

ПОСЛЕ
ТРИ
ДАНА
...

ЧУДНО?
НИГДЕ ПАТ-
РОЛЕ? САМО
ТРАГОВИ ИН-
ДИЈАНСКИХ
КОЊА
?

ЗАКОН КОЛТА: ПОБУНА НА ГРАНИЦИ

ЗАКОН КОЛТА: ПОБУНА НА ГРАНИЦИ

ЈА САМ ОВДЕ КО-
МАНДАНТ?
РЕКАО САМ
ВАМ, НЕ
МЕШАЈ-
ТЕ СЕ
У
ТУБА
ПОС-
ЛА?

ДОБРО? ЈА САМ
ДОШАО ЗБОГ ВОЈ-
НИКА КОГА ДРЖИ-
ТЕ У ЗАТВОРУ, ЗО-
ВЕ СЕ ЈЕС МАР-
НЕР?

ТА БИТАН-
ГА?

ОН ЈЕ У
САМИЦИ
И НЕ МО-
ЖЕТЕ ГА
ВИДЕТИ?
ПОВРЕБЕН
ЈЕ НАДА
ЈЕ ПОКУ-
ШАО ДА
ДЕЗЕР-
ТИРА?

ЈА ИМАМ
ПРАВО НА
ТО?

ПРЕ НЕКОЛИКО ДАНА РА-
НИО САМ ЧОВЕКА
ПО ИМЕНУ
БОРЕН КО-
ЈИ МИ ЈЕ
ПРЕ СМР-
ТИ ПРИЗ-
НАО ЗЛО-
ЧИН КО-
ЈИ ПРИ-
ПИСУЈЕ-
ТЕ МАР-
НЕРУ?

НЕ?

И СА ВАШОМ
ДОЗВОЛОМ ЈА
ЋУ ГА ВРАТИТИ
У ДОУ?

НЕ,
НЕБЕ-
ТЕ?

МАР-
НЕР ЈЕ
КРИВ
ЗА ТУ
ПЉАЧ-
КУ И
УБИС-
ТВА?

НЕ ДО-
ПАДА МИ
СЕ ТО ШТО
СЕ ОВДЕ
ДОГАБА,
МАДА НЕ
ЗНАМ О ЧЕ-
МУ СЕ РА-
ДИ? СКЛОНИ-
ТЕ ТАЗ ПИШ-
ТОЉ?

АКО МИ НЕ
ДОЗВОЛИТЕ
ДА ВИДИМ МАР-
НЕРА, ОБАВЕС-
ТИГУ ВАШУ КО-
МАНДУ О СВЕ-
ТУ?

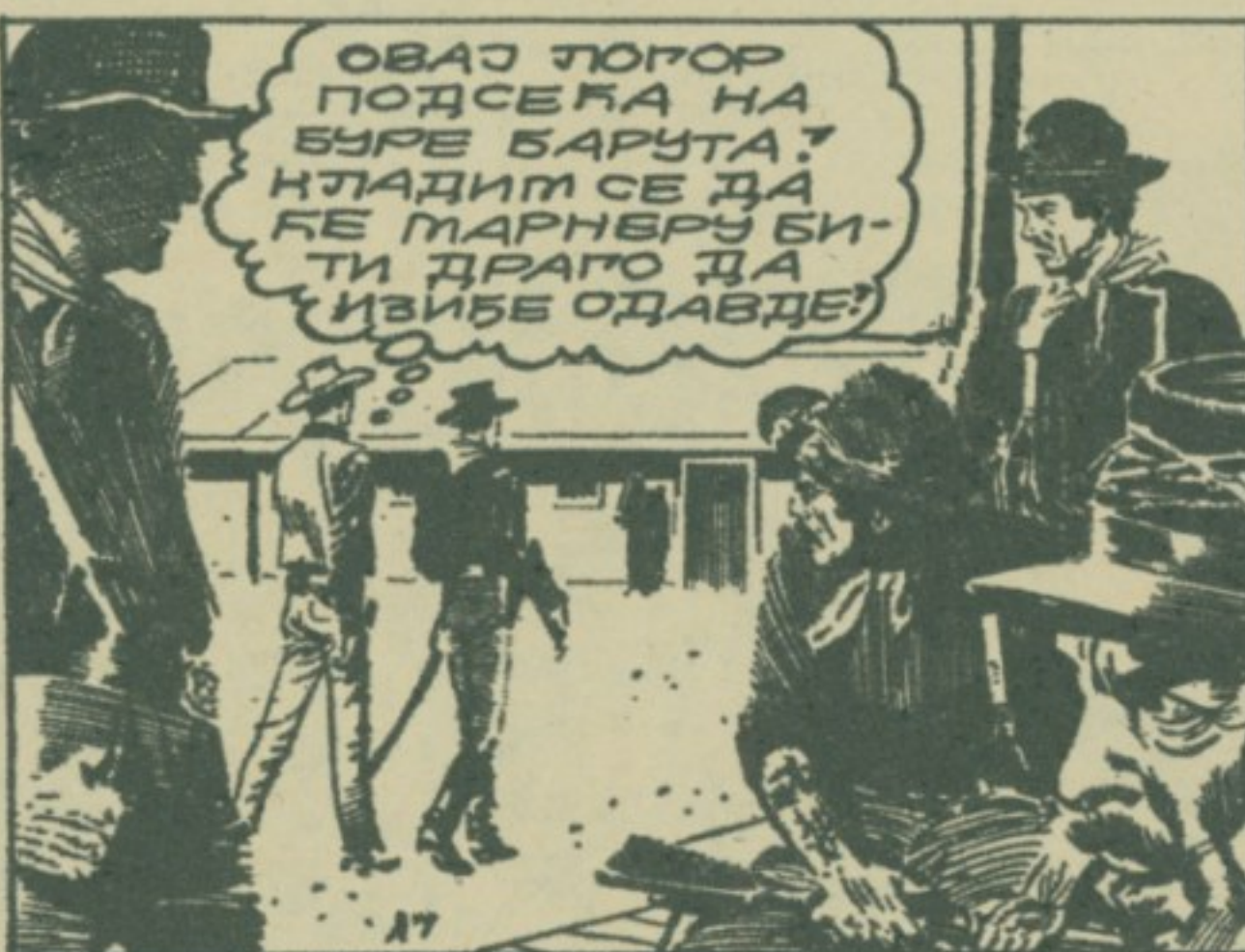
ДОБРО,
ДОБРО?

ДАЈЕМ ВАМ ПЕТ
МИНУТА, НЕ ВИ-
ШЕ?

ЧЕКА-
ЋУ ВАС
ПРЕД
БЕЛИЗОМ,
ДИПАНЕ,
И ГЛЕ-
ДАЋУ
НА
САТ?

ОВАЈ ПОРОК
ПОДСЕКА НА
БУРЕ БАРУТА?
ИЛАДИМ СЕ ДА
БЕ МАРНЕРУ БИ-
ТИ ДРАГО ДА
ИЗИБЕ ОДАВДЕ?

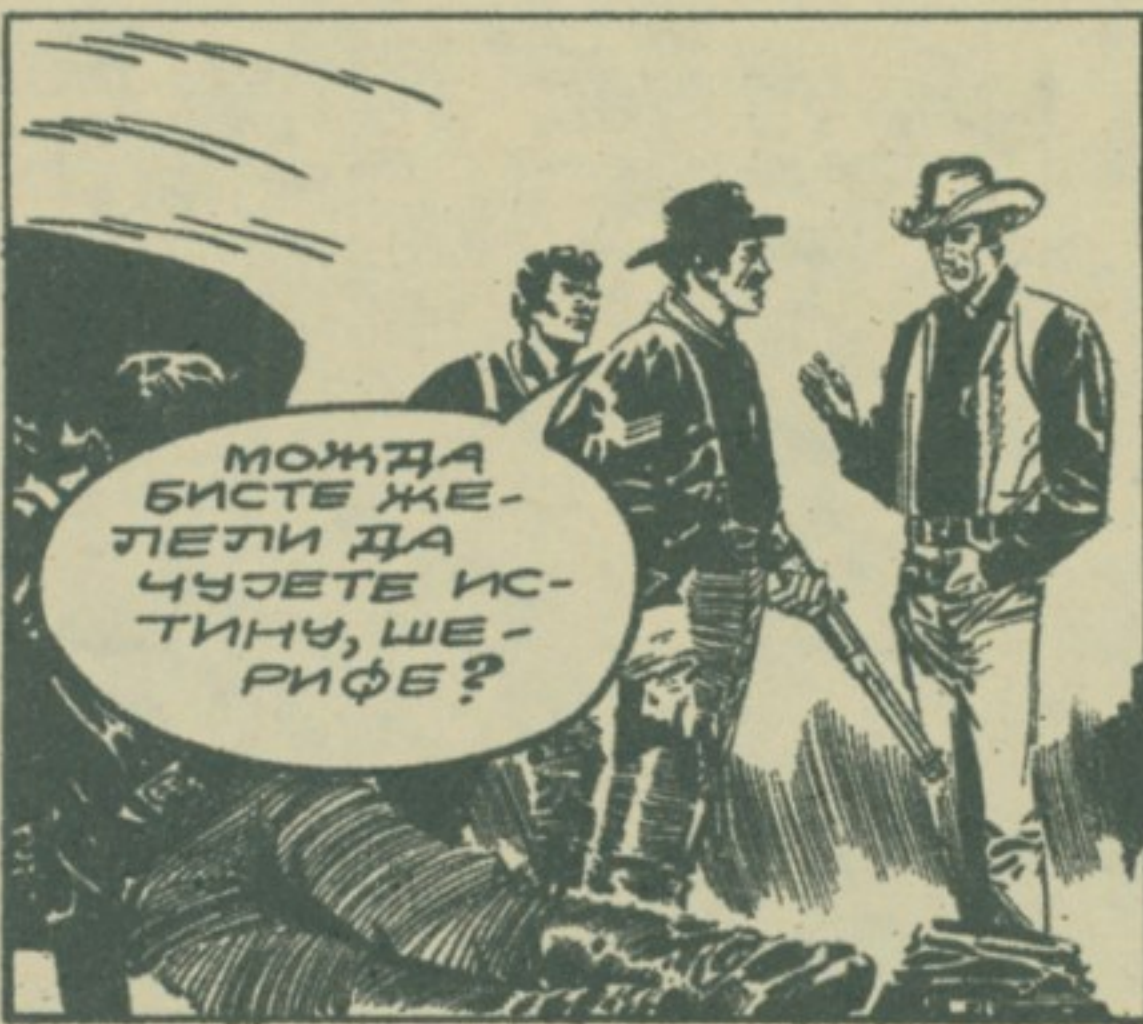
ОТПРАТИТЕ
ШЕРИФА ДО БЕ-
ЛИСЕ?

РАЗУМЕМ?

ЗАКОН КОЛТА: ТРБУНА И ГРАНИЦИ

ЗАКОН КОЛТА: ПОБУНА НА ГРАНИЦИ

ЗАКОН КОЛТА: ПУЊА И ГРАНИЦИ

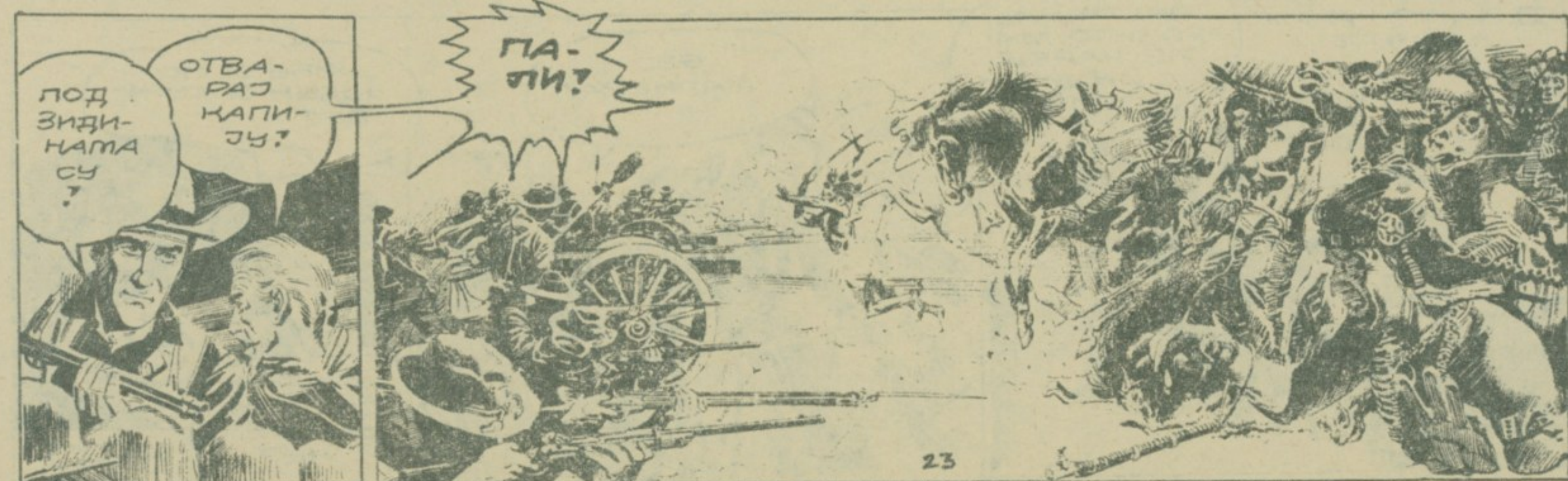
ЗАКОН КОЛТА: ПОБУНА НА ГРАНИЦИ

ЗАКОН КОЛТА: ПОБУНА НА ГРАНИЦИ

ЗАКОН КОЛТА: ПОБУНА И ГРАНИЦИ

ЗАКОН КОЛТА: ПРВИ И ГРАНИЦИ

ИЗ ПРОШЛОСТИ ТАЈНЕ СЛУЖБЕ

КРАЉ ЊУШКАЛА УВОДИ МУЖЕЊЕ

У Француској је радило мноштво Штиберових људи које ће касније назвати »успаваним шпијунима«. — Живели су повучено, али на знак из централе ступали су у акцију.

Када пишу о својој тајној служби, Немци се нерадо сећају једног од њених оснивача, труде се да пређу оно што је везано за име Вилхелма Штибера, кога је канцелар Ото фон Бизмарк, од миља, називао „мој краљ њушкала“.

Није Вилхелм Штибер ни први ни последњи од обдарених никоговића, који ће се издајом успети до моћи и охолост уживати у страху који улива бољима од себе.

Рођен је 3. маја 1818. године у пруској Саксонској. Родитељи су хтели да постане свештеник, али Штибер се посветио правним наукама и почео да обавља праксу у примамљивим криминалистичким случајевима.

У двадесет трећој години је већ шпијун — 1845. издао је ујака своје жене због слободоумних схвата-

ња. Страсна мржња према свему што је напредно, учинила је од овог човека оданог слугу монархије и племства.

Године 1863. новинар Брас, оснивач „Норд-дојче алгемајне цајтунга“, представио је и препоручио Штибера пруском канцелару Оту фон Бизмарку. И сам бивши полицајац, Бизмарк је у њему открио личност каква му одговара. Хтео је, и успео у томе, да уједини Немачку која ће, у не тако далекој будућности, Европи нанети толико зла.

ПРОДАВАЦ ПОБОЖНИХ СЛИКА

Бизмарк се увелико спремао за рат са Аустријом. Његов миљеник Вилхелм Штибер натоварио је

кола верским сликама, статуама и украсима и прешао у Аустрију.

Нико није сумњао у добродушног продавца који је са ретком упорношћу умео да се цењка и поклања војницима огрлице и медаљоне да их штите од рана, болести, смрти...

Када се вратио у Пруску, штабни официри били су изненађени његовим гачним подацима и прецизним запажањима о стању и моралу аустријске војске...

Чим је Аустрија положила оружје пред Пруском, Бизмарк је хтео да награди мајстора-шпијуна.

— Господине фелдмаршале — обратио се грофу Хелмуту фон Молткеу — мислим да сте заборавили да уручите једно одликовање.

— Ви ме изненађујете. Које, господине канцелару?

— Вилхелму Штиберу. Молтке направи гримасу. — Томе жандарму? — Да, господине. Заборавили сте његове услуге.

— Због доделе овог одликовања фелдмаршал се касније извинио официрима који су, не једном, од шпијуна окретали главу са гађењем.

— Господине, надам се да ћете присуствовати свечаном ручку поводом доделе одликовања — рече Бизмарк официрима.

— Морамо са жаљењем да одбијемо позив — рече фелдмаршал. — Пред нама је заиста много посла.

— Па, добро! — плану Бизмарк — Драги мој Штиберу, ручајемо код мене!

„Најдража моја, моје пријатељство са Бизмарком све је чвршће“, — писао је Штибер жени. „Данас смо ручали заједно! Осећам да сам успео... Срећан сам...“

Ускоро, Вилхелм Штибер, наређењем Краљевског кабинета од 23. јуна 1886. добија специјални налог. Пета тачка налога гласила је: „Помоћ војним

властима прибављањем обавештења о непријатељској армији“.

Већ 1. августа 1866. године у Министарству војних послова Штибер добија неколико соба, а његова служба назив „Централни биро за обавештења“.

АРМИЈА ШПИЈУНА

Аустрија је поражена. Бизмарк је вешто користио политичку ситуацију у Европи. Његов следећи корак био је уништење његовог старог провереног непријатеља. Дошао је ред на Француску.

Французи су се заносили мишљу да им је војска толико спремна да војницима не недостаје ни „дугме на доколеницама“. Тежину ове заблуде они ће схватити код Седана, 1. септембра 1870. у четири часа после подне — цар Наполеон III наредио је да се истакне застава предаје. Француска је на коленима молила милост.

Штибер се, по свом обичају, упутио у Француску пре почетка рата. Са својим помоћницима Церницким и Калтенбахом осамнаест месеци је слао у Берлин велики број шифрованих порука. У повратку са собом је понео три сандука података које је пријавио као обичан пртљаг. Нико га није контролисао.

И, управо деловање у Француској сврстава Штибера у историју тајне службе.

— Господине — често је говорио Штибер — ја располажем армијом од 36 хиљада шпијуна.

Број је свакако претеран, али и десет пута мањи представља огромну снагу.

Штибер је био први човек у историји шпијунаже који је вршио попис. Све је бележио — путеве, моштове, магацине, утврђења. Водио је рачуна о расположењу становништва, пољопривреди, родољубима и политичарима.

Из његових непрегледних спискова крцатих подацима, тачно се знало ко, чега и колико има у Француској. Становништво је плачкао до голе коже.

Сваки окупатор је отимач. Неки су тада у Француској, као и у каснијим ратовима, заборављали једно: налазили су се у туђој земљи. Ко је, осим издајника, веран окупатору?

Штибер је схватио да ће Французи тешко пристати да ступе у његову службу. Због тога ангажује људе других народности, већином Швајцарце.

ОБЕСИТЕ ГА!

Његовим суровим агентима било је све допуштено, ако постигну само једно: спрече Французе да подигну главу.

НАШЕ ТРЕЋЕ ОКО

Дуга колона коњаника пролазила је кроз село. Сељак је стајао ослоњен на ограду и посматрао. Приђе му неупадљив човек.

— Шта радиш овде? — запита грубо.

— Гледам — рече сељак.

— Бројиш, зар не? — рече човек тврдим немачким нагласком.

Сељак се уплашено трже.

— Не, господине. Зашто бих то чинио? Станујем овде...

Човек махну двојици цивила.

— Зашто? — бунио се сељак.

— Знаш ти зашто.

Почело је зверско мучење.

— Признај зашто се мучиш уз војску? — уносили су се сељаку у лице. — Ти си шпијун!

Преплашен и испребијан, сељак је у чуду одмахивао главом.

— Ми са таквим поступком само на један начин — рече полицајац. — Обесите га!

Шпијунима су и до тада претили смрћу. Али, све се, обично, завршавало прогонством или тамницом. Штибер је први увео обавезан поступак: мучење и смрт. Он, који је тако успешно организовао сопствену мрежу, видео је издају и тамо где је није било. Ко год је радознало погледао војску, коњицу, муницијски воз или војну комору, био је сумњив.

Када је Француска потписала срамни мир. Штибер још није завршио посао. У Француској је радило мноштво његових људи који су касније названи „успаваним шпијунима“. Нису достављали никакве информације, живели су повучено и мирно. Али, на знак из централе, ступали су у акцију.

— Моји људи — хвалио се Штибер — у стању су да на мој знак саботажама на железницама, магацима и путевима онемогуће мобилизацију француске војске!

Штибер је дизао хотеле чије је особље, разуме се, било у његовој служби. Основао је читаву пропагандну службу, поткупљивао, ако је могао, новинаре неких страних земаља да не би о Немачкој лоше писали.

Искусства Вилхелма Штибера нису заборављена. Насиље, сумњичење и тортура провлачи се кроз историју. Има га и данас.

Штибер је могао да развије своју делатност и високо се успне на лествици моћи, због тога што је уз њега стајао један од најмоћнијих људи које је Немачка имала. Демонска природа, суровост и окрутност последица су његове телесне неспособности за војну службу и презрења оних чије је пријатељство желео.

Није успео да га поштују, али је успео да га се плаше.

Р. Ј.

Процењује се да око десет процената људи на свету може да види или чује — кроз кожу. Њихове, за већину још чудне, способности проучавају се већ дуго у Јапану, СССР-у, САД, Пољској и Албанији.

За сада се моћи ове врсте сматрају изузетним, али научници су уверени да их имају милиони људи — с тим што већина о томе појма нема. Није, дакле, искључено да и делић ваше коже има изврстан вид или слух.

Види — носем

На челу интернационалне екипе стручњака која се бави проучавањем мистерије „трећег ока“ нареди се др Пол Блок, истраживач са Универзитета у Чикагу:

— Многи од нас у стању су да осете присуство чврстих предмета без помоћи чула вида или додира, али једноставно нису развили ову способност. Врло је могуће да се ради о шестом чулу. Када бисмо могли да га објаснимо и захваљујући томе њим овладамо, сигурно је да би се пред нама отворила нова димензија живљења.

Такво, сасвим ново, искуство света око себе већ има дванаестогодишња Јапанка Сајури Танака. У њеном случају изузетни „поглед на свет“ долази јој равно — из носа. Сајурино треће око сместило се у једној ноздрви.

Ова девојчица у стању

Све већи број научника у свету тврди да, поред оних пет које редовно користимо, сви имамо и једно — шесто — од неупотребљавања закрњало чуло...

је да вози бицикл, да се клиза, гледа телевизију и чита баш као што би то могли и многи њени вршњаци. Али и онако како сигурно не би умели — везаних очију. Сајури је једном приликом чак на тај начин играла у школском кошаркашком тиму и — постигла два коша.

Код ње је сасвим сигурно — делић коже на левој ноздрви ове девојчице може да види.

Четрнаестогодишњи Француз Жан Флоре слеп је од рођења. То му нимало не смета да сасвим безбедно возика бицикл улицама свог родног града Орлана. Оно што не могу очи, може кожа на његовим рукама.

Иако их никада није видео као ми, Жан зна боје кућа, облик дрвећа, може да одреди и правац саобраћаја на улицама.

— Ја то једноставно знам — све је што овај четрнаестогодишњак може да каже. Право објашњење мораће да нађу научници.

Слепи сликар

Двадесет осмогодишња совјетска учитељица Роза Кулешева у стању је да

види слике и боје — додиром.

Да би то доказала сумњичавом скупу психолога, ова млада жена је везаних очију прелазила прстима преко фотографских снимака у боји. Сваки од њих описала је до детаља.

Кожа је, све се више верује, у стању не само да види већ и да чује. Код изузетно осетљивих особа, сви звучни таласи производе на кожи неку врсту надражаја.

Отуда и особе код којих је утврђено да су потпуно глуве знају да свира грамофон. Оне, у ствари, осећају звучне таласе у тренутку када ови ударе о кожу.

Кад слеп човек види боје то врло често може да значи да је у стању да — одреди њихову топлоту. Захваљујући овом дару, човек слеп од тренутка када се родио могао је да постане сликар. Џејмс Џордан је чак издао књигу репродукција својих радова — дивних акварела са мотивима цвећа.

Како је Џордан насликао и обојио цвеће које никада није видео? Он каже — лако. Јер, црвена боја зрачи изузетно јаком топлотом, плава је млака,

Дванаестогодишња Сајури Танака има два сасвим нормална ока. И треће — у носу.

а зелена хладна. Тако их бар он „види“.

На римском Институту за ментална истраживања тајна „трећег ока“ проучава се већ седам година. Овде верују да је за шесто чуло одговорна једна мала жлезда смештена у трећој можданој комори — епифизи. Њена улога до сада није била сасвим расветљена. Веровало се да утиче на раст и развој полних жлезда, а италијански стручњаци сада сматрају да епифизу треба споменути кал год се говори о људима који виде и чују кожом.

По њиховој теорији, ова жлезда има улогу можданог „преводиоца“. Импресије које прима (несвесни део наше личности) епифиза претвара у сигнале које мозак може и уме да разуме.

Способност коју Сајури, Жан, Роза Кулешева и Џејмс Џордан показују пред светом, сасвим је могуће, имају и многи други. Ради се само о томе да је нису ни свесни.

Пчела осећа цвеће и када је оно удаљено од ње шест километара, пас чује високо фреквентне звуке које ми никада не бисмо могли да откријемо, а сова се сналази и у потпуној тами.

— Теоретски, и људска бића располажу овим истим чулом — каже др Тошија Накаока, професор Токијског универзитета.

Шестим, дакле. Ако је то тако, време је да почнемо да га употребљавамо.

Илустрована историја проналазака
од точка до компјутера

Еурека!

Пуна богатих и зналачки одабраних фотографија, цртежа, докумената, података и необичних анегдота ЕУРЕКА је узбудљива прича о проналасцима који су изменили људску историју

ШТАМПАРИЈА • БАРУТ •
ПАРНА МАШИНА •
ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА •
ТЕЛЕГРАМ

о изумима који су човеков живот учинили лепшим и удобнијим

ЦИПЕЛЕ • ОЛОВНА •
ТЕРМОС • ДУГМЕ
ШТЕДЊАК •
НЕЗАГОРЕВАЈУЋИ ТИГАЊ

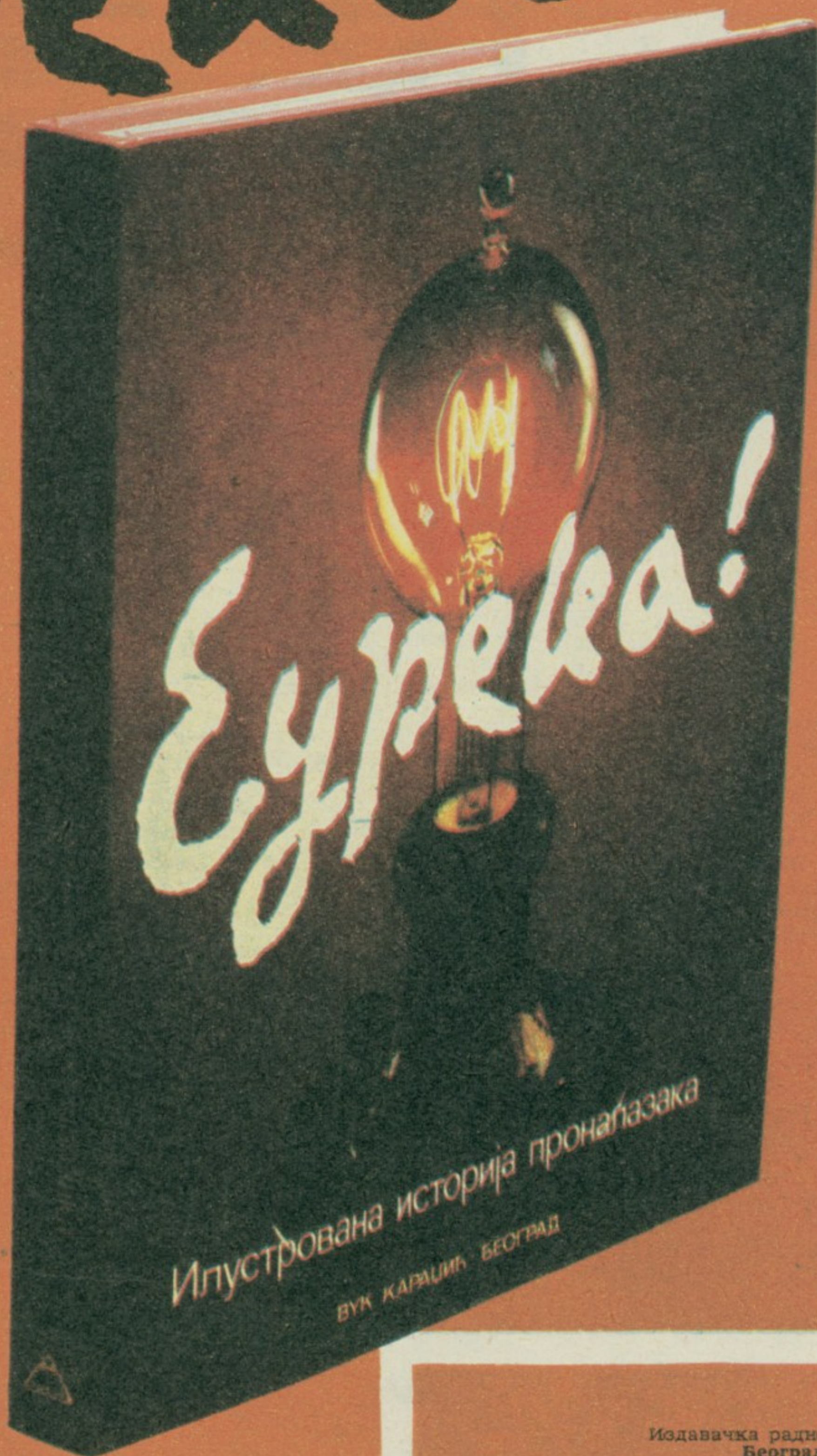
Свани опис појединог изума је мала прича за себе, кратак докуменат о генијалности човековог ума, о његовој истрајности и довитљивости.

ЧОВЕК СЕ КРЕЋЕ
Саобраћај • Комуникације
ЧОВЕК КОРИСТИ ПРИРОДУ
Енергија • Материјали
ЧОВЕКОВ ЖИВОТ
Пољопривреда и исхрана •
Одевање • Грађевинарство •
Домаћинство • Здравство •
Заштита • Организација

Књига је штампана ћирилицом, формат 25 x 31 цм. Богато је технички опремљена, у тврдом повезу са пластифицираним заштитним омотом у боји. Садржи 248 страна текста, 818 илустрација, од којих 330 у боји. Индекс имена, као и табела хронолошког прегледа проналазака, налазе се на крају књиге.

ЦЕНА 560.— динара

Књигу можете подићи сваког радног дана до 15 часова у ИРО „ВУК КАРАЏИЋ“, Краљевића Марка 9, тел. 620-371, а можете је купити и у нашим представништвима: у Новом Саду — Лазе Костића 22, тел. 20-339; у Сарајеву — Симе Милутиновића 10, тел. 22-773; у Светозареву — Славке Ђурђевић б.б. згр. Б-3, тел. 23-313; у Загребу — Николе Тесле 14/III, тел. 410-525.

Како и где су настали
најбољи проналасци

ЧОВЕКОВ РАД

Оруђа • Инструменти
• Конструкције ума

КЉУЧНА ОТКРИЋА

Нож • Точак • Конопац
• Вентил • Зупчаник • Жица
• Телефонски кабл
• Транзистор • Ласер

Свако кога интересује технички напредак и општа култура човечанства везана уз њега, наћи ће у овој књизи богат избор тема. То је књига за којом ћете посегнути много пута, било да освежите своје знање, било да нешто научите.

Издавачка радна организација „ВУК КАРАЏИЋ“,
Београд, Краљевића Марка бр. 9

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем књигу „ЕУРЕКА“ по цени од 560.— динара а) ЗА ГОТОВО — са попустом од 10% (плаћање поштару приликом пријема књиге) б) на отплату — у 5 месечних рата, с тим што прва рата износи 160.— динара, а остале по 100.— динара. Рате ћу отплаћивати редовно сваког месеца најкасније до 10-ог у месецу по пријему књиге, рачуна и одговарајућег броја уплатница. У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду

Презиме, очево име и име

Занимање

Место, дан, месец и година рођења

Поштански број и место

Адреса стана

Назив и адреса радне организације

Овера о запослењу за купце на
отплату

Купац

бр. личне карте

издате од СУП-а

Пензионери уместо овере прилажу претпоследњи чек од пензије.

У коначиште недалеко од Келна ушла је једна опатица и, погнуте главе, пришла крчмару. Распитивала се, очигледно, за конак. Неколико тренутака касније запутила се ка степеништу које води до соба. Четворици Француза који су тих дана овде ноћивали опатица је изгледала сумњиво. Шта, скоро у поноћ, сама ради на овако пустом месту?

Не оклевајући, пошли су за њом у собу и није им било тешко да установе како је опатица нико други него један ~~нажан~~ делија који испод појаса носи два пиштоља, а у џепу — пиштаљку. Чим су га присилили да открије карте, обавестили су о свему војнике. Недуго затим коначиште је опкољено. Један од Француза попео се на кров и дунуо у пиштаљку: из мрака је искочило двадесетак разбојника. Дочекала их је паљба, а уместо плена из крчмареве касе и џепова уснулих путника — окови на рукама.

Догодило се то 1797. године. Људи су кретали на пут припремајући се помно и лукаво. Они који то нису чинили и те како су плаћали цех, јер опасност је вребала на сваком кораку, иза сваког дрвета уз пут.

НАОРУЖАНЕ ЖЕНЕ

Добро је то знала и маркгрофица фон Рожерсвајл кад је са својом собарицом, двојицом постиљона и слугу кренула пут Мадрида да посети родитеље.

— Нису ме збуниле гласине о разбојницима — писала је касније. Слугама сам купила пиштоље и сабље а собарице и ја наоружале смо се мачевима. Постиљони и гонич мула носили су, поред пиштоља, и по једну тољагу од које се нису одвајали. Кад сам већ помислила да смо се срећно провукли, на прелазу Пиринеја угледала сам десетак разбојника. Нисам оклевала, знала сам да их морам предухитрити и одмах сам отворила паљбу. Савладали смо их

ОДСЕЦИТЕ УШИ!

Маркирофицу фон Рожерсвајл и њене љубавнице на Пиринејима ђресрело је десетак разбојника. Путници нису оклевали — лапчили су се оружја које су, за сваки случај, ђонели са собом.

лакше и брже него што се и замислити може. Четворицу смо убили, тројицу ранили, а остале, који су се, престрављени, држали нimalо јуначки, предали смо суду у прво место у које смо стигли. Мој слуга Лорен је убијен, једна собарица рањена, а и ја сам погођена у руку.

Тако је храбра и енергична грофица показала како треба путовати и ко, уопште, може да се отисне на пут. Напад је, понекад, најбоља одбрана, доказала је она.

Док су се многе од жена, поведене њеним примером, темељито припремале и за најкраће путовање, многе су кретале странпутицом придружујући се најокорелијим разбојницима и прослављале се не баш славним делима. Последњих дана децембра 1735. године, на пример, једна отмено одевена дама присилила је касапина да јој преда не само све паре него и свој часовник.

КРИВ ЈЕ ПРОПОВЕДНИК

Неколико година раније жена једног проповедника у Ирској окупљала је сваке ноћи у свом дому велику разбојничку дружину. Сви су долазили одевени у женске хаљине, па наивни муж није ни слутио шта се кује у његовој кући. На женска трућања није ни обраћао

разбојништва, од којих им се дизала коса на глави, починиле жене које су сви знали као примерне грађанке!

БАНДИТ ЦЕНТЛМЕН

Ништа боље није било ни на северу земље. У једном старом и запуштеном дворцу у Хелберштату

Зна се како су их поткрепили.

И Енглеска је страдала од разбојничких дружина, нарочито сних из Енглвудске шуме. Праву славу стекао је центлмен-бандит из Шервудске шуме Робин Худ. Одметнуо се због насиља норманске властеле, плачкао богаташе и штитио жене и сиротињу. Постао је једна од најпознатијих личности целокупне енглеске књижевности. Али, ако је био најславни-

ЧУВЕНИ КАПЕТАН БУЛА

У 3. веку првим римским друмом Виа Апија владао је, непуне две године, разбојнички капетан Феликс Була са својих 600 људи. Једном је ошишао човека из једног центурија, послао га натраг његовим војницима и наредио му:

— Реци својим господарима да боље поступају с људима, па неће долазити к мени да би постали разбојници.

Средином 11. века Булину „славу“ преузео је Робер де Отвијн, зван Лукави. Покопан је уз Виа Апију којом је годинама харао. А стари Римљани су уз путеве сахрањивали највиђеније и најзаслужније грађане.

сакупило се готово пет стотина разбојника! Иза њихових похода остајала је на све стране пустош и требало је времена да им власти стану на пут. Било је то последњих година 17. века, а читав век касније, 1798. године, група од 200 разбојника кренула је из Белгије, прешла Рајну, и задржала се у Вестервалду — да се одмори и поткрепи залихе хране и новца.

ји, не значи, наравно, да је био и последњи који је уливао страх и трепет путницима дубоких џепова.

Пет векова касније, у близини Лондона, једног смелог Шкота пресрела је до зуба наоружана разбојничка банда. Али, човек се није збунио: једном од нападача отео је пиштољ, а онда присилио ону двојицу да један другом одсеку уши!

Д. К.

У СУПИ — ПРСТ

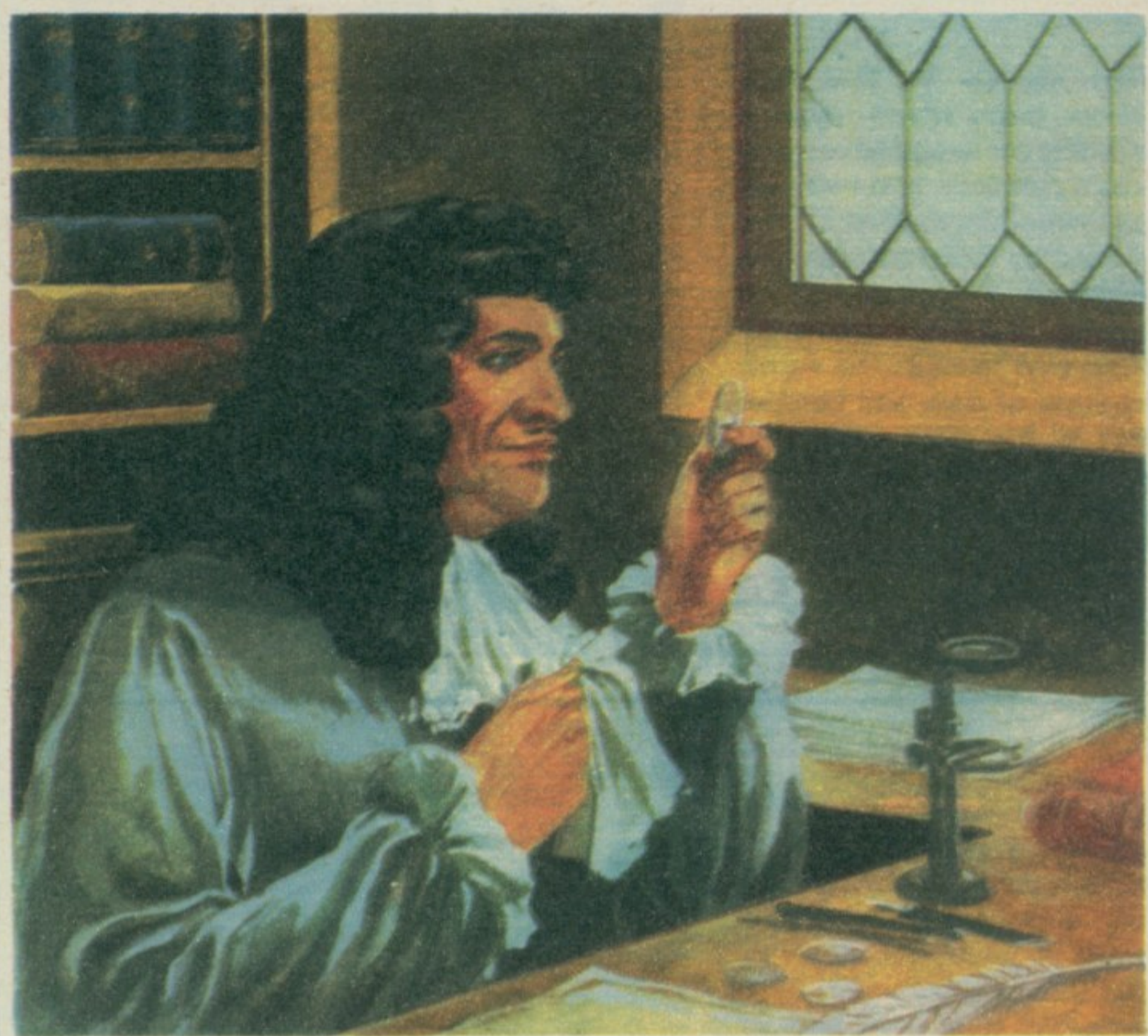
Клаудије Гален (129—199), грчки лекар и један од најплоднијих писаца свога доба, обишао је многе крајеве Римске Империје и оставио записе о нечувеним разбојништвима за која је чуо.

— Многи су крчмари својим гостима сервирали људско месо уместо свињског! Један је путник у говеђој супи пронашао чланак људског прста. Сви репи кулinari углавном су остајали некажњени, а када је породица једног од њих затечена како у казан вреле воде трпа тек убијену жртву, посркала је гадну чорбу — кажњена је онако како је и заслужила.

СИН ПЛЕТАЧА КОРПИ — Године 1632. у холандској варошици Делфту породица познатог плетача корпи и пивара Левенхука добила је приноу: дечак је, по очевој жељи, добио име Антон. Безбрижно детињство малишана прекинула је очева изненадна смрт. Забринута мајка, желећи да га што пре „изведе на пут“, одлучила је да га упише у неку чиновничку школу. Али, она се Антону нимало није допала, па је 1648. године напустила. Више је волео да изучи неки „пристојан“ занат. Добивши дозволу од мајке, кренуо је у Амстердам и ступио у службу код неког трговца тканинама.

ПОВРАТАК У ДЕЛФТ — У великом и богатом Амстердаму Антон Левенхук није дуго остао: имао је само 21 годину кад се вратио у Делфт, оженио и отворио трговину. Међутим, много више од продаје тканина, младића је интересовало сочиво кроз које су богати трговци посматрали штофове, поготову његова способност увеличавања. По природи сумњичав и неповерљив, Левенхук није хтео да купи сочиво, а како му је оно било неопходно, одлучио је да га сам направи. Тако му није преостало ништа друго него да оде код неког оптичара и научи како се оно бруси.

БУВА ПОД СТАКЛОМ — Свим жаром бацио се Левенхук на брушење сочива: време је за њега сасвим стало. Заборавио је трговину, породицу, познанике и сви су га прогласили особењаком. Њему то није сметало. Једино што је желео било је да направи добро сочиво и то му је, најзад, и пошло за руком: успео је да направи сочиво пречника 3 милиметра кроз које су могле да се виде и најситније ствари. А онда је једног дана приметио да неколико састављених сочива, и то сложене одређеним редом, више увеличавају. Данима је Левенхук покушавао да утврди којим редом. Да се сочива не би померала, учврстио их

је жицом и тако нехотице пронашао — микроскоп! Свет који је кроз ту чудну нараву видео, био је сасвим различит од оног који се видео голим оком. Сатима је могао да га посматра: желео је да види како изгледа мишићно влакно кита, перут, воловско око, расечена семенка јабуке, или мали, необично досадан, инсект, бува. Све оно што је видео, делфтски проналазач је уредно цртао и записивао. Сваки податак је проверавао више пута: хтео је да буде сигуран у оно што је забележио.

У КАПИ КИШЕ

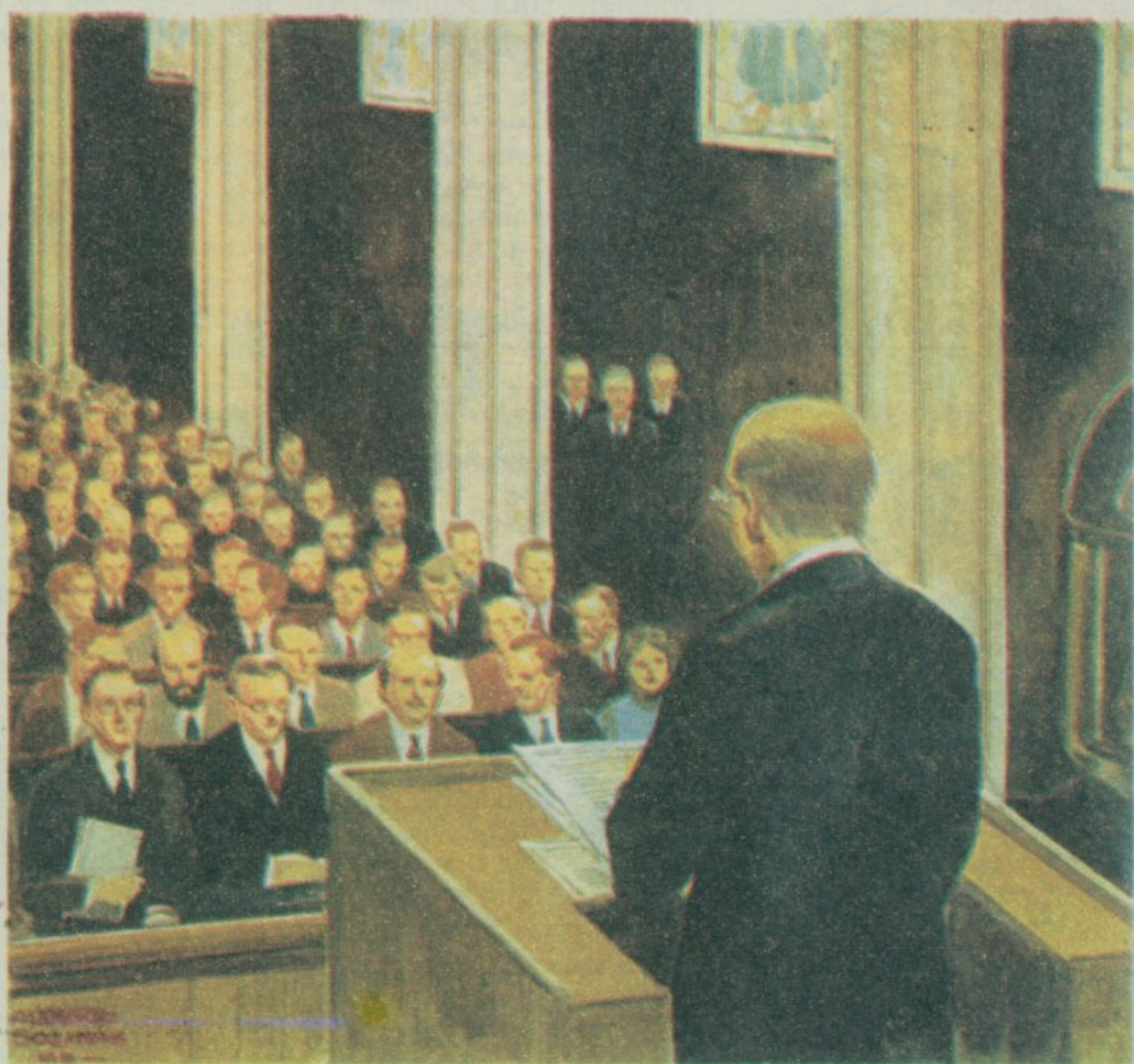
ИСТИНА У ПОВОЈУ — Сва своја сазнања Левенхук је задржао за себе. Ништа чудно, кад се зна да време у којем је живео није трпело научну истину: црква се сурово обрачунавала са онима који су покушавали да оспоре њена објашњења разних појава у природи. Тако је шпански лекар Сервето спаљен на ломачи јер је порицао божје тројство, а сем тога, усудио се да сецира људски леш. Ништа боље није прошао ни Галилеј који је тврдио да се Земља окреће око Сунца. Имајући у виду ове примере, Левенхук је више волео да ћути и под кључем држи открића до којих је дошао.

РАДОЗНАЛИ ПЕТАР ВЕЛИКИ — Доласком Карла II на енглески престо, за научнике, бар острвске, почели су бољи дани. Оформљено је „Краљевско научно друштво“ чији су чланови били и Њутн, Бојл, али и Левенхуков суграђанин Рене де Граф. Захваљујући њему, научно друштво је сазнало за открића у Делфту. И не само оно, већ и читава Европа. Левенхукова направа изазвала је велико интересовање: некадашњем трговцу почела су да стижу бројна писма. Многа од њих најављивала су посете чувених личности, међу којима и руског цара Петра Великог и енглеске краљице Ане.

КАД СЕ БИБЕР РАСКИСЕЛИ — Врхунац Левенхуковог рада представља проналазак микроба. И до њега је, као и до открића микроскопа, дошло сасвим случајно. Једног дана Левенхук је посматрао капљицу кише и, на своје највеће запрепашћење, угледао у њој неке ситне животињце како пливају и праћају се. Били су то микроби. У првом тренутку научник-аматер је поверовао да су та сићушна створења дошла с неба, али се ускоро уверио да то није тачно. Пожурио је да о томе обавести „Краљевско научно друштво“. Неки од његових чланова желели су да се лично увере у оно о чему је писао Левенхук.

Окупили су се 15. новембра 1677. године у Делфту да би кроз два микроскопа посматрали зрно бибера раскисељено у води. Сада су и сами могли да се увере у оно што је тврдио Левенхук: у води су се заиста налазиле ситне животињце. До краја свог живота, а живео је 91 годину, Антон Левенхук је направио 419 микроскопа. Једним од њих у репу рибице открио је крвоток и успео да сагледа црвена крвна зрнца. И не само то: захваљујући микроскопу сазнао је да многе, обичном оку невидљиве, животињце гину на повећаној температури.

ЖИТ Страна

Песма недеље

ЛЕ ФРИК (LE FREAK)

Музика и текст: Бернард
Едвардс и Нил Роџерс
Изводи: ШИК

One, two! Aahh, freak out,
Le Freak, c'est chic,
Freak out.

Have you heard about the
new dance craze?
Listen to su,
I'm sure you'll be amazed.
Big fun to be had by
everyone,
It's up to you,
It surely can be done.

Young and old are doing
it, I'm told.
Just one try and you, too,
will be sold.

It's called Le Freak,
They're doing it hight and
day,

Allow us,
We'll show you the way.
All that pressure got you
down?
Has your head spinning all
around?

Feel the rhythm,
Chant the rhythm,
Come on along and have
a real good time.

Like the days of stomping
at the Savoy,
Now we Freak,
Oh, what a joy.

Just come on down,
To the Fifty Four,
Find a spot out on the
floor.

НАША КАРИКАТУРА

БОБ ДИЛАН

ПОИНТЕР СИСТЕРС

Својевремено су ПОИН-
ТЕР СИСТЕРС представ-
љале један од најбољих
вокалних квартета у Америци.
Њихове плоче постизале су из-
ванредне успехе и сестре, које
су одрасле у гету Окланда, по-
стале су познате широм света.
На жалост, крајем 1971. године,
заморене сталним турнејама, ре-

шиле су да се на одређено вре-
ме повуку и од свега одморе.
Само једна од сестара је наста-
вила музичку каријеру потпи-
савши уговор са диско-кућом
Motown. Ове године сестре су
најавиле свој повратак на му-
зичку сцену. Ситуација се, ме-
ђутим, у међувремену доста
променила. Кокетирање са нос-

ШИК - CHIC

З а прошлу годину многи су рекли да је била у зна-
ку фанки-музике. На том пољу огледали су се БИ
ЦИЗИ, ВИЛИЦ ПИПЛ, БОНИ М и многи други.
Ипак, најбоље синглове са овом врстом музике снимила је
америчка група ШИК. Њихова три хита: »Dance, Dance»
(»Yowzah, Yowzah»), »Everybody Dance» и последњи »Le
Frenk», најчешће су слушани на радију и у дискотекама.

И поред великог успеха, ШИК су за многе као група
остали потпуно непознати и многи су веровали да се ради
о студијском ансамблу који у ствари и не постоји. То је,
међутим, само делимично тачно. Наиме, језгро групе
ШИК су басиста Бернард Едвардс (Bernard Edwards) и
гитариста Нил Роџерс (Nile Rodgers). Они су композитори,
аранжери и продуценти свега што састав снима. Састав
ШИК сачињавају још две певачице Алфа Андерсон и
Луси Мартин (Luci Martin) и бубњар Тони Томпсон (Tony
Thompson). У студију им још помажу искусни студијски
музичари, тако да није никакво чудо што њихов албум
»Tres Chic» звучи изванредно.

Пре оснивања групе ШИК, Бернард и Нил су свира-
ли дез, али због сталних новчаних проблема одлучили су
се за комерцијалнију музику и — нису погрешили. За
само седам месеци постали су једна од најкомерцијал-
нијих диско-група. ШИК се од осталих фанки-састава
разликује по својој гардероби. Они једини не користе
шарене и блештаве сценске костиме, уобичајене код ос-
талих сличних група.

Недавно је група ШИК имала неколико концерата у
Европи и наишла на изузетан пријем. Уосталом, овај из-
ванредан састав то и заслужује.

Читаоци јављају... ВЕСТИ ИЗ ТИТОГРАДА

Крајем 1978. године у Титограду
је основана група ВИСОКИ НА-
ПОН. Њени чланови Небојша То-
шић (бас-гитара и вокал), Срђан
Новаковић (ритам-гитара и вокал),
Игор Бакић (бас-гитара и вокал) и
Петар Шофранац (бубњеви) опре-
дијелили су се за чисти рок. Узори
су им СТАТУС КВО И ЛЕД ЦЕ-
ПЕЛИН. Још нису имали јавних
наступа, али ускоро ће се појавити
и пред публиком. Имају неколико
својих композиција, али су увјеж-
бали и више пјесама домаћих рок-
група и пјевача.

Обрен Тошић,
Ивана Вујошевића 2
Титоград
(хонорар 100 дин.)

БЛОНДИ (BLONDIE)

Група БЛОНДИ поново ће кренути на европску турнеју почетком априла. Овога пута наступаће у мањим дворанама јер њени чланови желе да остваре што бољи контакт са публиком. Ускоро се очекује и излазак новог албума, четвртог по реду, чије се снимање управо завршава. Плоча ће се појавити непосредно пред турнеју.

Деби Хери (Debbie Harry), певачица групе, окушаће се ускоро и као глумица. Она треба да игра улогу у научно-фантастичном филму „Алфавил“. То је прича о граду који контролише електронски мозак и Деби у филму игра кћерку лудог научника. Занимљиво је да се у филму појављује Роберт Фрип, чувени гитариста групе КИНГ КРИМСОН (KING CRIMSON), који је задужен и за музику у овом филму.

Представник групе је, међутим, изјавио да ће на премијеру овог филма морати да се сачека због презаузетости групе. За сада једино могу да потврде своју пролећну турнеју и излазак че-

твртог албума од којег сви чланови групе много очекују.

КВИН-QUEEN

Почетком фебруара, у склопу своје овогодишње велике турнеје по Европи, у Загребу и Љубљани је гостовала једна од најбољих светских рок-група — енглески састав КВИН (QUEEN). За све љубитеље рок-музике биле су то незаборавне представе, по мишљењу многих чак и најбоље које су за последњих неколико година одржане у нашој земљи. Фред Меркури и другови још једном су доказали да у извршним сценским решењима данас готово немају конкуренцију у свету.

Група КВИН је настала 1970. године када су Роџер, Брајан, Фреди и Дон били студенти у Лондону. У почетку су држали концерте пред малим бројем пријатеља, углавном студената. По изласку првог албума, 1973, полазе на своју прву турнеју по Енглеској. Публика их је примила лепо, али музички критичари им нису били наклоњени. Групу то није обесхрабрило: прионули су на припремање велике турнеје по Европи, Јапану, САД и Аустралији. Успех није изостао. Велики број њихових песама постају светски хитови. »Killer Queen«, »You Are My Best Friend«, »Somebody to Love«, »Bohemian Rhapsody«, »We Are the Champions« су нумере које су се дуго задржале на листама популарности. Стручњаци сматрају да ће исти успех постићи и песме са најновијег ЛП-ија »Jazz«, који се недавно појавио и у нашим продавницама плоча.

Боравак групе КВИН у Загребу искористили смо и за разговор с вокалним солистом групе, симпатичним Фредом Меркуријем.

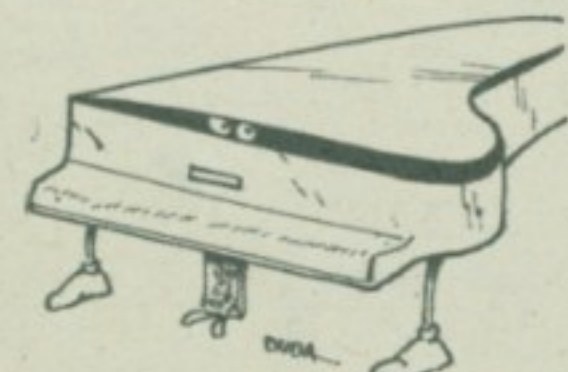
талијом, које су оне тако добро изводиле, одавно је превазиђено. Групе као што су МЕИХЕТЕН ТРАНСФЕР и певачица Вет Мидлер и данас на томе базирају своје наступе, па би још једна слична група била сувишна. То су и ПОИНТЕР СИСТЕРС училе на време и њихова нова плоча са оптимистичким називом „Енергија“ (»Energy«), састоји се од композитија Стилија Дена, Бруса Спрингстона и Стивена Стијла. Сингл „Свако је звезда“ (»Everybody Is a Star«, скинут са плоче, полако се пење на листама популарности и сигурно ће постати велики хит. За таква успеха велику заслугу има чувени продуцент Ричард Перри, који је помогао сестрама на овој плочи.

Крајем јануара ПОИНТЕР СИСТЕРС су одржале неколико концерата у Лондону којима су одушевиле и публику и критичаре. Када се има у виду да неколико година нису наступале, може се од њих још више очекивати. На питање новинара зашто је пауза тако дуго трајала, сестре су одговориле: „У овом послу, човек бива изложен неподношљивим притисцима. То се и нама догодило и излаз смо нашле у повлачењу, мада смо биле свесне ризика. На срећу, изгледа да нас публика још није заборавила па се надамо поновном тријумфу.“

БЕРЗА ПЛОЧА

Желио бих купити догро очувану ЛП плочу »Fire Ball« (DEEP PURPLE). Купујем и њихове сингл-плоче »Black Night« и »Strange Kind of Women«.

Давор Делић,
Око Кмана 73,
58000 Сплит

Продајем следеће ЛП плоче: »1990« (TEMPTATIONS), »Why Can't We Be Friends« (WAR), »Cassidy Live« (David Cassidy), »Sigh of the Times« (RUBEN & THE SOUNDS), »Sigh of the Times« (RUBEN & THE SOUNDS). Заинтересовани нека се јаве на адресу:

Снежана Поповић,
29. новембар 188а,
22400 Рума

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК:
Често си ван свог града и домовине. Да ли су таква путовања напорна?

ФРЕД МЕРКУРИ: Па ево, ова турнеја је једна од најнапорнијих. За тридесет дана одржаћемо исто толико концерата. Мени лично та стална путовања нису гешка. Чак много више волим наступ „уживо“ него снимања по „студијама“. На позорници има много више забаве.

П. З: Сматраш ли да је група КВИН донела нешто ново рок-музици?

Ф. М: Доста смо допринели напретку поп-музике. Наш сваки албум је нешто ново. Да ли сте икад чули да неко свира песму сличну нашем последњем хиту „Мустафа“?

П. З: Последњи албум вам је заиста добар. На овој турнеји га промовишете. Шта ћете када се она заврши?

Ф. М: После турнеје по Европи одлазимо у Јапан

где ћемо имати шеснаест до седамнаест концерата. После тога издајемо нову велику плочу снимљену „уживо“. У ствари, ми је већ сада, на турнеји, снимамо тако да ће нам после повратка из Јапана преостати само миксовање.

П. З: Звук на концертима је обично различит од онога на плочи. Да ли и ви сматрате да у живом извођењу има пропуста?

Ф. М: Вероватно има. Али нама уопште није циљ да звучимо као на плочама. Многи посетиоци мисле да доста користимо плејбек. Ја вам могу рећи да се снимљене траке веома ретко користе. Једино онда када је то неопходно. На пример, у „Боемској рапсодији“, и то само у средњем делу.

П. З: Ваше певање одликује вишегласност. Да ли код снимања плоча користите гласове и других?

то само нама. Понекад су у таквој ситуацији РОЛИНГСТОНСИ и још много чешће ЦЕПЕЛИНИ.

П. З: Неки тврде да вам после плоче „Ноћ у опери“ квалитет опада?

Ф. М: Зар заиста очекујете да вам кажем да је моје време прошло? Сматрам да тренутно радимо најбоље откако постојимо. Уверен сам да ће плоча »Jazz« бити наша најбоља плоча. У то ћете се ускоро уверити.

П. З: У последње време чују се приче да се разилазите?

Ф. М: Можда би тиме енглески новинари били одушевљени. То би значило да имају „бум“ вести.

П. З: Због чега идете на турнеје?

Ф. М: Музика је једна ствар а шоу-бизнис друга. Сви иду на турнеје без обзира што оне доносе минималне зараде. То чине и DEEP PURPLE и VILLAGE PEOPLE и Donna Summer. То је начин на који се овај посао ради. Морам да идемо на турнеје јер бисмо иначе били заборављени. Последње три-четири године тако радимо. Чим снимимо плочу, полазимо на промоцију турнеју.

П. З: Снимили сте много песама. Која вам је најдража?

Ф. М: То је тешко рећи. Мени је тренутно најсимпатичнија „Мустафа“. Када снимимо плочу обично је нека плоча са ње најдража. Међутим, ми се никада не задржавамо на једној плочи већ одмах радимо следећу и због тога је тешко дати тачан одговор на ово питање.

П. З: Код нас у Југославији са последњег вашег албума најпопуларнија је „Бициклическа трка“. Да ли волите спорт?

Ф. М: Не, спорт ме уопште не интересује. Чак ни фудбал. Стои тенис ми је већ симпатичнији, а ту је још и једрење на мору. Што се тиче „Бициклическе трке“ она нема никакве везе са мојом љубављу према бициклизму. Једноставно, приликом једне турнеје по Француској посматрао сам трку „Тур д Франс“ и тако дошао на идеју да напишем песму.

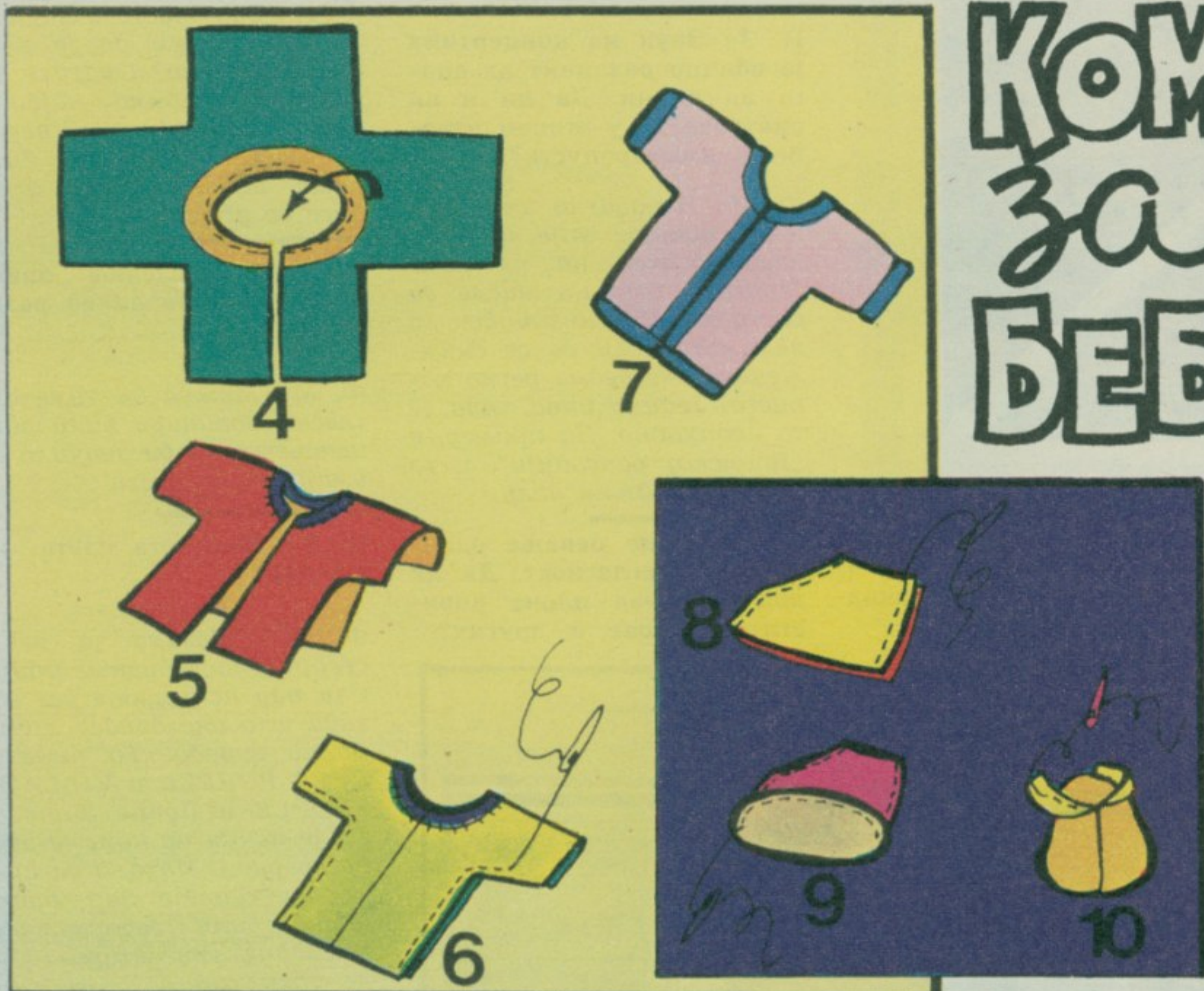
П. З: Хвала на овом разговору и желимо вам још много златних плоча.

Ф. М: Хвала и вама и свима који су нас у Југославији тако лепо дочекали и поздравили.

Ципели и кућак

НАПРАВИТЕ
САМИ

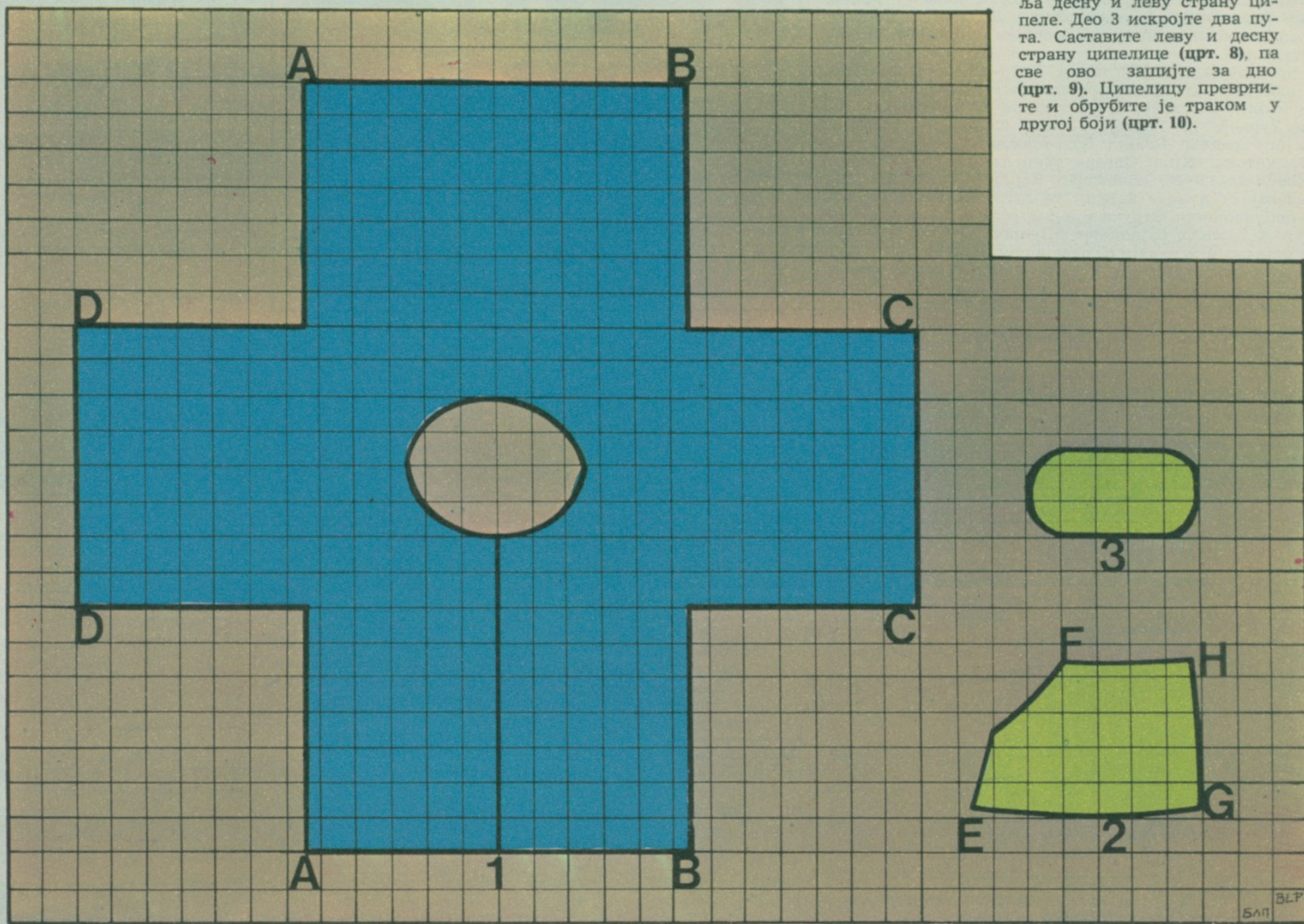
КОМПЛЕТ ЗА БЕБЕ

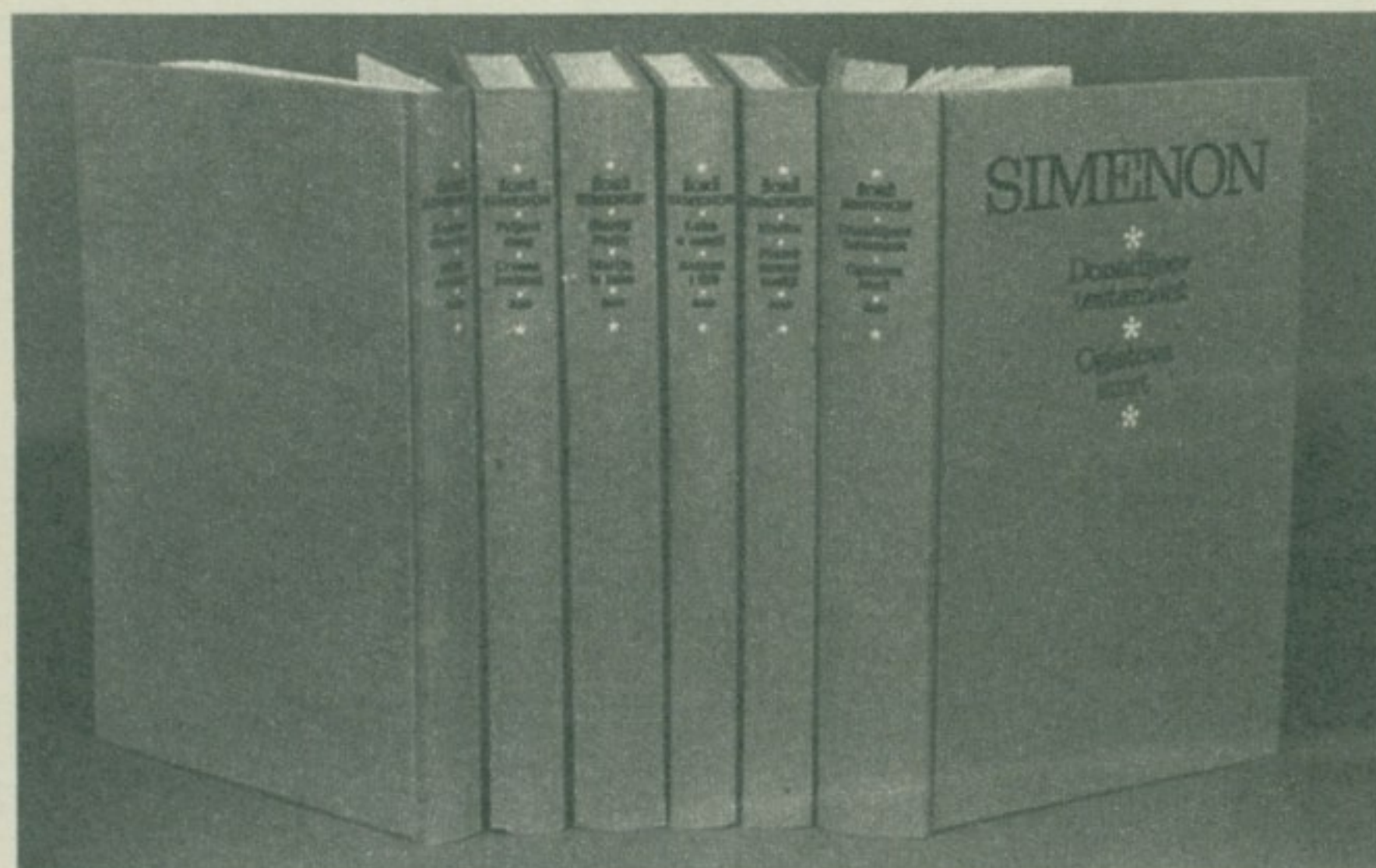
Ако имате млађег брата или сестру и желите нешто да им сашијете, покушајте са овим комплетом за бебе. Можда још нисте довољно вешти и зато пажљиво прочитајте наше упутство:

Капутић (црт. 1) искројте изједна. Можете га украсити паспулом тако што ћете прво обрубити изрез око врата (црт. 4). Пазите, морате га проширити са лица па преврнути и пришити са наличја да се шав не би видео. Затим капутић пресавијте да се поклопе А и А, В и В, С и С и Д и Д (црт. 5) и са наличја ушијте ивице, сем отвора за рукаве (црт. 6). На крају свуда ушијте паспул на исти начин као што сте урадили са изрезом око врата (црт. 7).

Крој ципелица (црт. 2 и 3): 2 је бочни део ципелица а 3 дно, то јест ђон. Део 2 искројте 4 пута, само пазите како стављате лице и наличје материјала јер вам овај део представља десну и леву страну ципеле. Део 3 искројте два пута. Саставите леву и десну страну ципелице (црт. 8), па све ово зашијте за дно (црт. 9). Ципелицу преврните и обрубите је траком у другој боји (црт. 10).

ЗА ЧАСОВЕ ОДМОРА

Жорж Сименон: ОДАБРАНА ДЕЛА (12 романа у 6 књига)

ДОНАДИЈЕОВ ТЕСТАМЕНТ — ОГИСТОВА СМРТ
ПРЉАВИ СНЕГ — ЦРВЕНО СВЕТО
ЛУКА У МАГЛИ — АНТОАН И ЖИЛИ
ИСПОВЕДАОНИЦА — МАЛИ СВЕТАЦ
МАЧКА — ПИСМО МОМЕ СУДИЈИ
СТАРИЈИ ФЕРШО — МАРИЈА ИЗ ЛУКЕ

Формат 13,5x20,5. Страна 2.038.
Повез: платно. Латиница.
Цена комплекта 220.—

Ерл Стенли Гарднер: РОМАНИ О АДВОНАТУ ПЕРИЈУ МЕЈСНУ (12 романа у 6 књига)

ПЕРИ МЕЈСН И ПАПАГАЈ
КРИВОКЛЕТНИК —
ПЕРИ МЕЈСН И ДВОСТРУКА КЪИ
ПЕРИ МЕЈСН И ОДВЕГЛИ МРТВАЦ —
ПЕРИ МЕЈСН И ДВА ПУТА ОПТУЖЕНИ
ПЕРИ МЕЈСН И ПАСТОРКИНА ТАЈНА —
ПЕРИ МЕЈСН И ПЛАВУША
ПЕРИ МЕЈСН И ПОЗАЈМЉЕНА
СМЕЂОКОСА —
ПЕРИ МЕЈСН И БОГАТА НАСЛЕДНИЦА
ПЕРИ МЕЈСН И ЛАЖНИ ФРЕЈ —
ПЕРИ МЕЈСН И ПРОБЛЕМАТИЧНИ
МЛАДОЖЕЊА
ПЕРИ МЕЈСН И НЕОБАЗРИВО МАЧЕ —
ПЕРИ МЕЈСН И ЖЕНА С МАСКОМ

Формат 12,5x19. Страна 1.500. Повез:
броширано. Латиница.
Цена комплекта 108.—

ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА „РАД“
11000 БЕОГРАД, Моше Пијаде 12
Телефони: 452-373 и 452-942

НАРУЧЕНИЦА — ПЗ/01

Овим неопозиво наручујем: (Заокружите редни број дела која по-
ручујете)

1. ДЕЛА Ж. СИМЕНОНА (1—6), по цени од 220.— дин.
2. ДЕЛА Е. С. ГАРДНЕРА (1—6), по цени од 108.— дин.
Вредност наручених књига уплатићу поузећем (приликом преузимања
од поште), са полустом од 10%.

(Име и презиме поручиоца)

(Број поште, место и адреса стана)

РАД

МИНИ ФОРМУЛЕ МАКСИ УСПЕХ!

30 ДИН.

Комплет 50 ДИН.

30 ДИН.

Драги читаоци

На нашој слици видите попу-
ларне књижице МИНИ ФОР-
МУЛЕ у природној величини.

- МИНИ ФОРМУЛЕ садрже све формуле из математи-
ке, физике и хемије.
- МИНИ ФОРМУЛЕ су уни-
верзални приручници за ос-
новце, средњошколце и сту-
денте.
- МИНИ ФОРМУЛЕ можете
наручити дописницом или
писмом. Послаћемо одмах.
Платићете када примите.
Наша адреса је:

Биро за публицистику — МИНИ ФОРМУЛЕ
71000 САРАЈЕВО ул. Валтера Перића бр. 3/III

У првој половини века ношња се углавном ослањала на елементе холандског костима. То је као правило важило за централну Европу, захватајући Немачку, Аустрију и Швајцарску.

У самом почетку века Немачка је испољила велику тежњу да се отргне утицају шпанске моде. Али без икакве концепције тешко је било створити нешто ново што би одражавало хтења једне нације и она прихвата француски стил.

Тако су тесна одела постала комотнија, са више набора и тело се осећало слободније. Све више пажње посвећује се и естетском изгледу костима. Сви слојеви, међутим, нису прихватили нови стил, многи су остали верни шпанској моди. Типичан Немац носио је високи шешир уског обода, са нојевим пером као украсом, а високу шпанску крагну украшавао тракама, као у Италији. Тридесетогодишњи рат (1618-48) донео је јаку жељу за слободнијом ношњом, врло необичном, у стилу ратника — високе чизме, мамузе... Кожни капут који су носили шведски војници добио је право држављанства међу помодарима Немачке па се носио у свакој прилици, уз чизме, мамузе и мач. Капут није имао рукаве, био је, у ствари,

Период
од 1620—1650. године

грудњак украшен крагном од чипке, са металном дугмади, мащинама и звао се „колер“.

Многи народи пошли су за примером немачког стила који је наишао на опште допадање. Половином века дошло је до апсолутног утицаја француске моде, али је „колер“ мода заузела место у одевању других народа. Грудњак је добио пешеве и крила, узане рукаве просечене често од рамена до лаката да би се видела кошуља са ширитима и много дугмади. Панталоне су биле лако ватиране и комотне, украшене дуж шавова дугмадима. Обућа је имала високу потпетицу, везивала се траком и украшавала разним облицима розете.

Женска ношња је почетком века имала обележја шпанског одевања. Шпански „колир“ замењује високе крагне које често, једноставно, падају на грудњак. Горње одело вуче се по земљи, док се између предњих делова види доње, у другој боји. Отворени грудњак имао је раширене рукаве. Носиле су се мараме и кецеље, а капа се није стављала. Израђена од свиле, женска обућа је имала исти облик као и обућа мушкараца. Коса је увијена, носиле су се штикле и плетенице, много трака и перја као украс.

НАРОДИ И НОШЊЕ

Период
од 1665—1700. године

НЕМАЧКА У XVII ВЕКУ

Ја, Карло Леополд Анри Шантије, поданик краља француске Луја XI Капета, имењак и непријатељ војводе бургонског Карла Смелог, грофа од Шаролеа, човек који се подсмевао крунисаним главама и изазивао их на двобоје које не хтедоше да прихвате, отварам своју душу пред тобом, ништавни, једва писмени читаоче, који никада ниси ногом крочио у одаје Високог двора... Ха, ха, ха... Је ли си се уплашио китњастог рукописа и оловних, као стена речи, верни мој читаоче? Јеси ли са дубоким поштовањем поново прочитао моје име? Јеси. Не зато што ти оно нешто значи. То знам. Уплашио си се имена краља Француске и војводе од Бургоње. Ха! Ко се и не би уплашио. Не одлажи читање! Све је истина што пише. Ја сам одишта Карло Леополд Анри Шантије, звани Лоло. Луди Лоло.

Хоћу да ти причам да знаш. Не да препричаваш. Хоћу само да знаш. Прочитај и ћути.

Година 1465.

Ова година је црна за Француску. Ја све видим и све знам. Свугде могу да се увучем и слушам: На мене нико не обраћа пажњу. Ја сам кепец, насмејани, исцерени ухода за свој рачун. Оооооо...

Ове године, 1465, образована је завера против краља. На челу је, званично, био његов малоумни брат Карло од Берија... Хи, хи, хи... Сваки од тих крвожедних племића се зове Карло... Још их је било у завери: Франсоа II Бретањски, Јован II Бурбонски и над свима, мој тамни, здепасти господар Карло, гроф од Шаролеа. Мој господар Карло је, мислим, и ступио у заверу због мржње коју гаји према Лују XI Капету.

Али, опрости, добри мој читатељу, хиљаду пута опрости, званичној будали на двору војводе Карла Бургонског што ти прича о томе. Ја хоћу друго, ако званична будала сме да хоће. Све што је било није важно. Историја није важна. Она је слаба и размажена учитељица живота.

Луј XI је дошао на преговоре овога месеца (октобра), на разговоре са господарем Карлом Смелим. Мој господар је сазнао да против њега, у Лијежу, сплеткари краљ Луј. И онда... цап, цап, цап... Краљ Француске постаде заточеник свога поданика. Карло Смели је одузео слободу Лују Капету...

Ни о овоме нећу да причам. Опрости сиротом Лолоу, кога бију ногом, бацају му кости, а он у лету хвата као пас. Хајде, насмеј

ЛАКРДИЈАШ

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Ратко Јанковић

се. Лолоу се сви смеју. Чак и када плаче.

Луј је живео у заточеништву, окружен краљевским почастима. Можда је Карло мислио и да га убије.

Турнир

Хоћу да ти испричам, читаоче, шта је било на турниру у Перону. Мој господар се разметао богатством и сјајем. Хтео је да опчини златом и новцем када не може умом. Ах, да. Хтео је да задовољи и своју сујету. Чак је и мене, наказу, волео због ласкања. Шупљоглавцима и улагивање будале улије воду у чутуру...

Краљица витешког турнира у Перону је била грофица Изабела од Аргоа. Колико лепа, толико и охола, а била је слична богињи. Ја сам чукао крај ногу свога господара, као пас који се смеје. Могао сам да се смејем и плачем у исто време.

Карло Смели је дао знак да почне турнир.

— Помери се, тупавко — ритну ме ногом. Ја падох. Пољубио сам му ципелу.

— Хеј, Лују Капете — викнух. — Ако се бојим свога господара, тебе изазивам на двобој. Смеш ли? Бирај оружје: каменице, бундеве, на твој захтев може и купус.

Сви прснуше у смех. Мој господар натушти обрве.

— Умукни, лудо — рече. — Иши баћу те.

Али њему је било мило, у његовом гласу не беше срџбе. Било је само лоше прикривеног веселја. Луј XI овлаш набра чело и бледо се насмеши.

— Хоће ли почети? — упита ледено.

Ја сам волео тог Луја. И он је био лакрдијаш. Живео је као сироти грађанин, а давао милионе за мито; молио се богу а наређивао погубљење; ковао је мрачне сплетке због којих су стотине падале у ропство, а предао се војводи бургонском као лудо дете.

Сунце је високо заскочило ливаду. Лимени знак трубе утиша жагор гледалаца. Краљица турнира, Изабела од Аргоа, заузео своје место.

Харалди почеше да утишавају

Хтели су Венац части, добили су хладно сечиво. Хтели су славу, шчепала их је смрт.

гомилу. Хтели су да понове правила борбе. Ко каже да у Француској нема гладијатора, тај је већа будала од Лолоа. Ево их, пред мојим очима Сваки је племенита рода... Хи, хи, хи... Коњи, племићи и пси се цене по родослову. Остали по вредности.

Хералди рекоше:

— Забрањено је прободати мачем;

— витез сме да се служи буздованом или секиром;

— витез збачен са коња наставља да се бори само са онима који су збачени са коња;

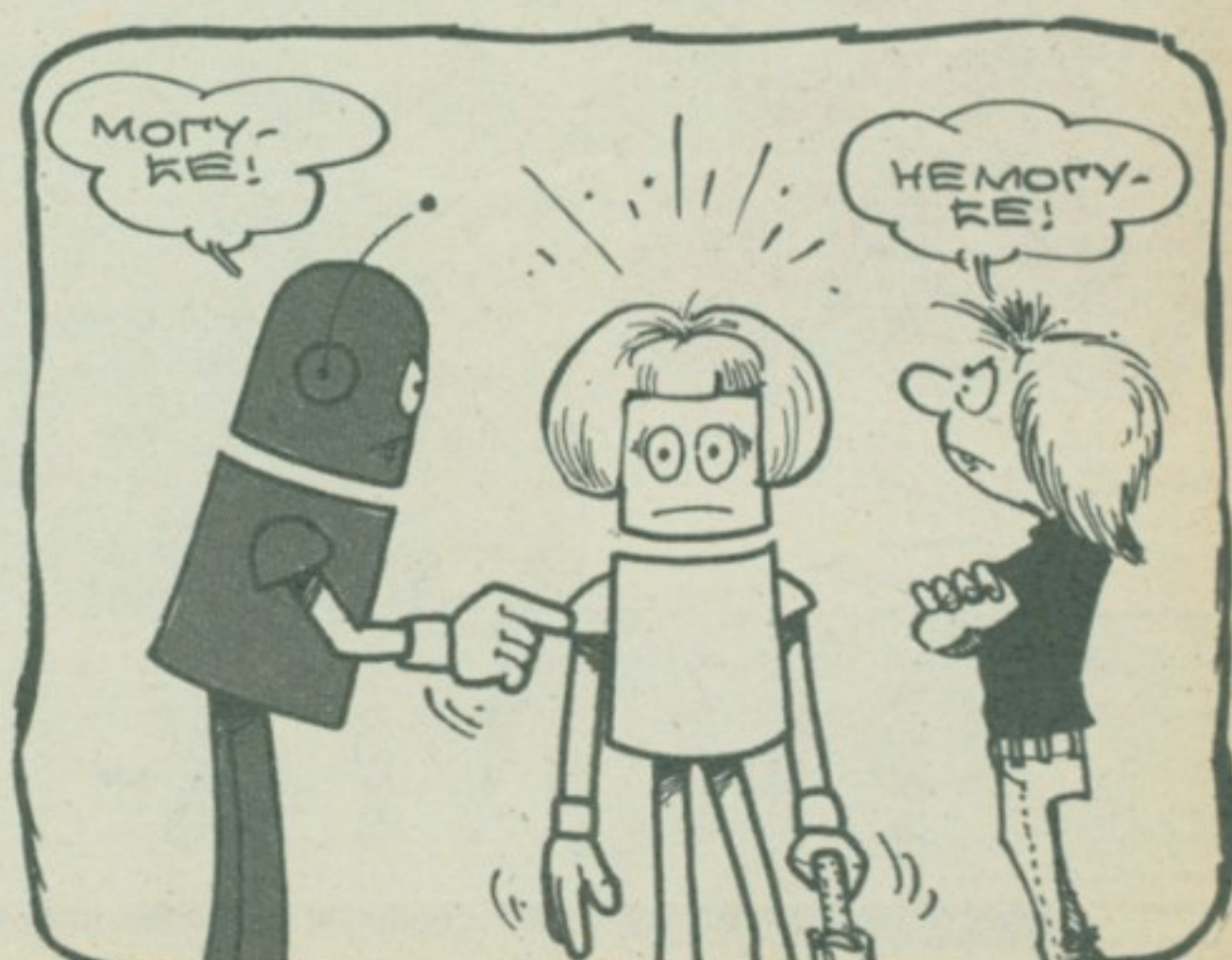
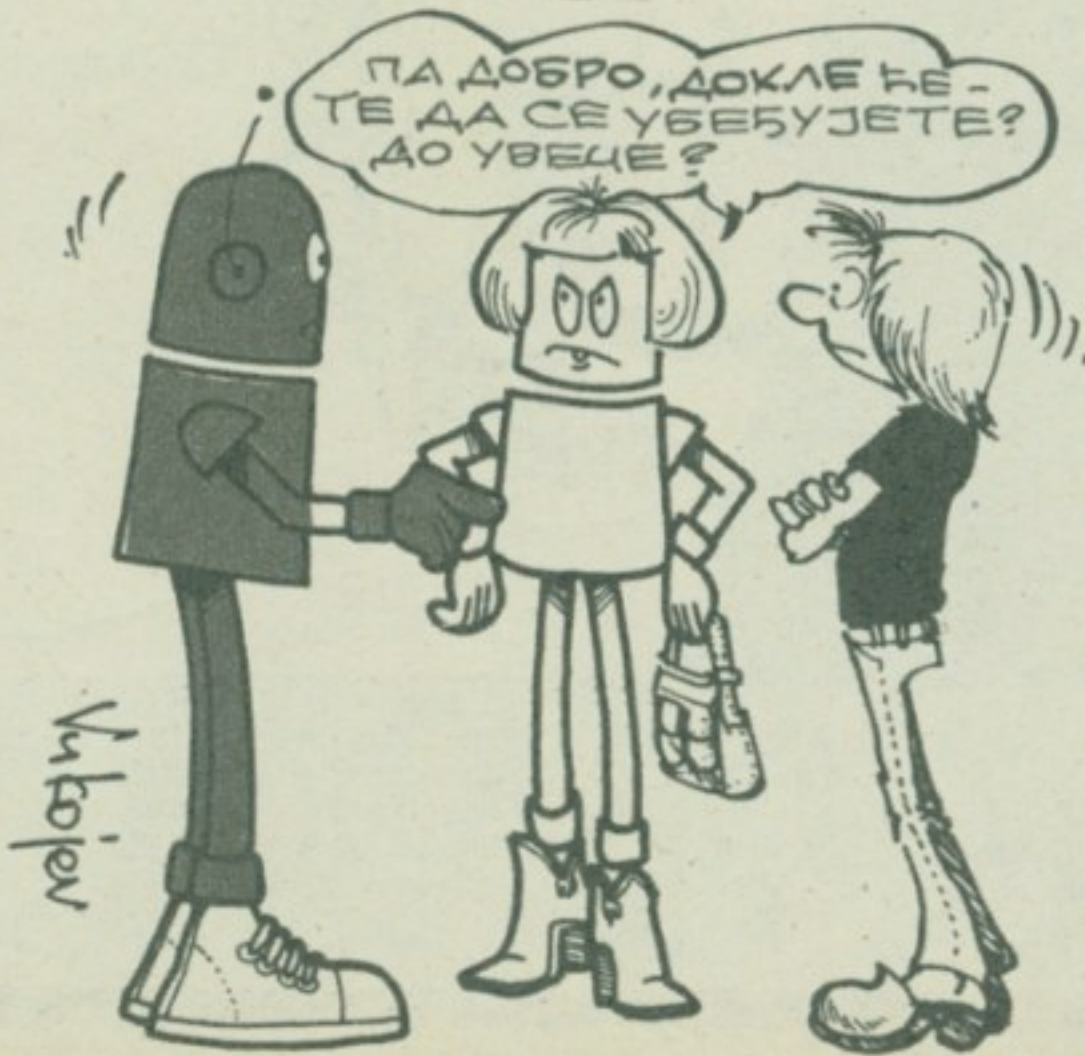
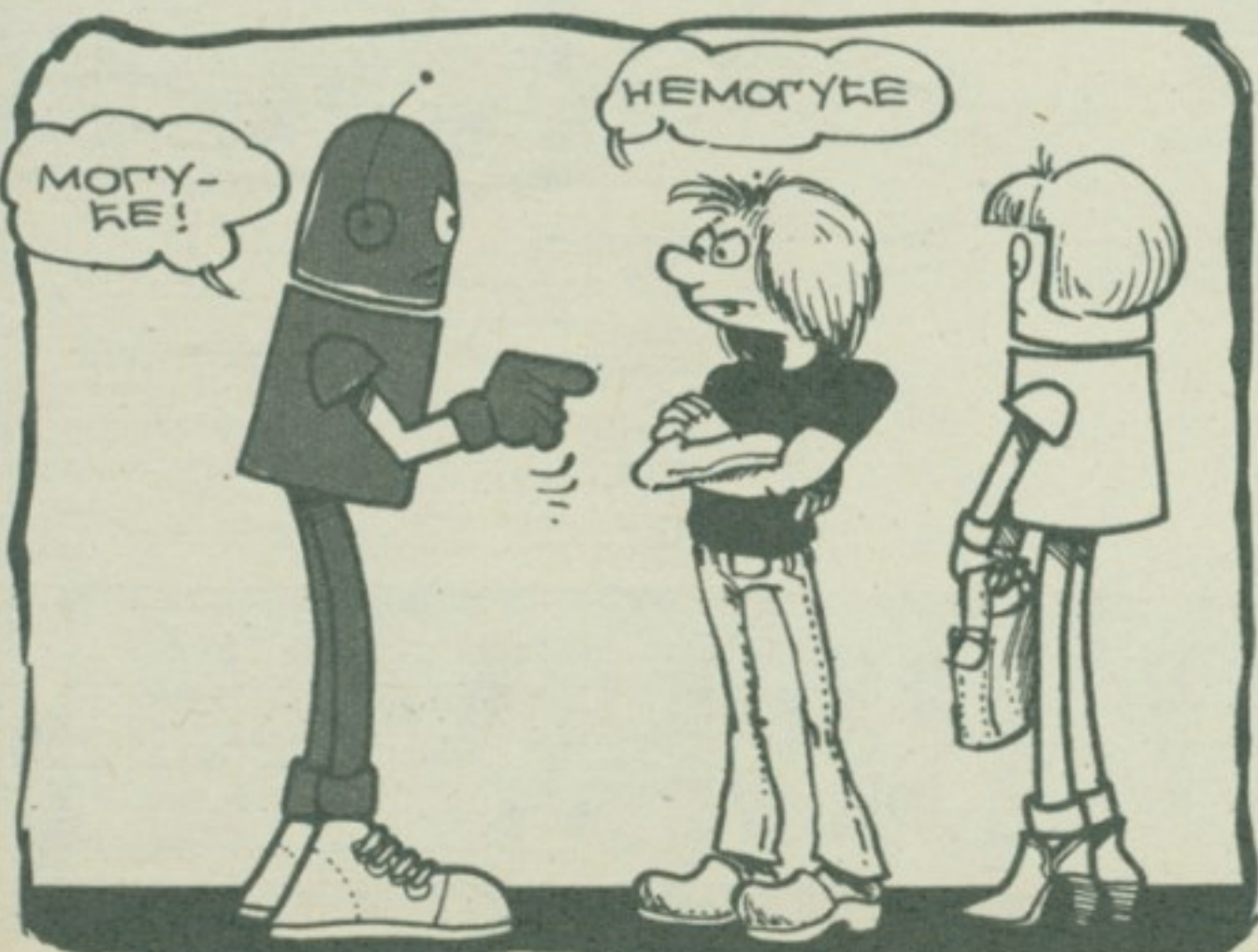
— коњаници не смеју да нападају пешаке;

— победнику припада коњ, оружје и одело пораженог...

И још су причали хералди. А витезови, оборених визири и уздигнутих копаља, чекали су почетак.

— Напред — урликну Карло Смели. Циркус поче.

ШРАФКО

Гледаоци умукоше очекујући тресак метала, крик прободеног или тупи звук сломљене кости.

Лоло је мала дворска будала. Он не би примио ни комад печеног мяса из руку Изабеле од Аргоа. Било би му опроштено. Ови младићи, опточени гвожђем, излажу животе за поглед њених очију и Венац части који ће им ставити на главу.

Светина је знала све витезове по имену и грбу на штиту. Све сем једног. Њежу је оклоп стајао као саливен. Из сваког његовог покрета избијала је сива снага звери. Штит му беше пљоснат ко-

— Да, ко је? — као ехо одговори Луј XI.

— Безимени витез. Тако се пријавио — рече старешина хералда. — Необичан је — рече грофица од Аргоа.

— Он је као правда — рекох. — Прима ударце и иде напред.

Мој господар ме ритну. Ја се зацереках и почех да шеним као пас. — Сквииии, сквииии...

Борба се ближила крају. Безимени витез стаде и погледа по ледини. Поред њега промаче коњаник и, не поштујући правила Турнира, дакле, играјући се ЧАШТУ, снажно га удари буздованом по глави.

— Ха! — просикта краљ Луј, коме подлости нису никада промицале.

— Он је као правда — јекнух као искидана лира.

Безимени витез се тешко окренуо и тетурајући се напусти арену.

Кренуо сам за њим. Он је био сам, и ја сам био сам. Самоћа се чита из очију. Ја његове нисам видео, наслућивао сам их. Безимени витез је корачао кроз ретку шуму према реци. Иза једног жбу на се спотаче и тешко паде на земљу.

Скинуо сам своју дугу, шиљату капу са звончићима и отрчао до реке. Захватио сам воде и кренуо према витезу.

Верујеш ли ти својој будали што ти прича, читатељу? Свеједно ми је.

Допузао сам до жбуна. Тишина. Видео сам сјајни метал његовог оклопа.

— Узми, Безимени витеже — рекох.

Закорачих иза жбуна. Без покрета, без звука.

— Витеже — викнух. — Узми воде, витеже!

Зачу се зујање и тихо пуцкетање. Уплашено погледах око себе. Звук је долазио од ратника. Покушах да му подигнем визир и скинем рукавице. Све је стајало као саливено на њему.

Руком му дотакох главу. Крикнух од бола. Била је врела, готово усијана. Кожа на длану ми је била спржена. Погледах место где је био ударен буздованом.

Неправилна напрстина ширине шаке. Унутра, у зраку сунца, угледах стотине пљоснатих, зубатих котурова, ситне, светлеће, трепераве лоптице од стакла. Из напрстине је точио млаз лепљивог уља.

— То није човек — вриснух. Витеже, ти ниси човек!

Почех да копам.

Увек верујте будали. Кажем у лице све што мислим. Можда су ме зато и прогласили за будалу... Закопао сам му тело поред жбуна. Било је тешко и тупо је јекнуло када се стропоштало на дно јаме. Хи, хи, хи...

укрштене речи

ТРИ МАРТОВСКА ДАНА

Три датума у марту се памте. Први је Дан жена, други дан када, по календару, почиње пролеће, а трећи дан када су, пре 38 година, народи Југославије одбацили акт владе Цветковић—Мачек о приступању Тројном пакту. Датуми су, обрнутим редом, под бројевима 1 2 и 3

АУТОР: ВЕ-МАК	1	ШПАНСКИ ПУБЛИ- ЦИСТ ХОЗЕ	2	СТОЛЕ- ЋЕ	ФРАНЦ, РЕДИТЕЉ КЛОД ЛАРА	УЗОРАК, ЕРЗЕМ- ПЛАР	ЛИЧНА ЗАМЕ- НИЦА	ОКРА- ЈАК, РУБ
ДВОРИТИ ДО КРАЈА, ПОСЛУ- ЖИТИ								
НАВИ- РАТИ, НАДОЛ- ЗИТИ						МОНТАН НЕПРО- ФЕСИО- НАЛЦИ		
ПУСТИЊА У ЧИЛЕУ							ФИЛМ, ТАУМИЦА ЕКВЕРГ	
УЗВИК ДЕ				ЖИТЕЉ НЕМАЧКЕ ВРСТА БИЛОКЕ				
МИТОЛО- ШКИ КРАЉ АТИНЕ					ОЗЛЕДА ГЛАСАН СМЕК (МН.)			
ОДМОТА- ТИ, ОДВИ- ТИ								РЕЧ СУП- РОТНОГ ЗНАЧЕЊА (ГРАМ.)
ЗНАК ШПАНИ- ЈЕ		НАЛЕП- НИЦА ОДГЛАДИ- ШТЕ КОЊА						
ТЕТИАН МУЖ					ПРЕВРЕ- МЕН ОСТРВО У ГРЧКОЈ			
ПОМО- ПРИВРЕД- НА АЛАТ- КА				РЕЦА У ГАНИ ЕРНЕ- СТИНА			ТОНА ЈЕДИНО, ИСКЛУ- ЧИВО	
УКРАС ЗА ГЛАВУ ОД ПЕРЈА (СТР.)						НЕОП- ХОДАН ЗАЧИН		
ХОЛАЊ- ОСИ БИОЛОГ ЖУРО						РЕЦА У АУСТРИЈИ СИЛИЦИ- ЈУМ		
НАПРАВА ЗА МЛЕВЕ- ЊЕ					3			
ИВО АНДРИК			ОЧИГЛЕД- НА ИСТИНА					

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Свирист, лепоречив, алат, Иво, лековит, р, ос, никада, младост, ц, анал, И(звршни) одбор, мили, Ив, сј, колонијста, ам, распад, К, По, Лувр, Ана, маска, вести, тап.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурихана Ђозић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88.00 динара
6 месеци	176.00 динара
1 година	352.00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176.00 динара
6 месеци	352.00 динара
1 година	704.00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „Политикин забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Skp	167.—
ФРАНЦУСКА	Fr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП“ „Политика“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054, са обавезном ознаком претплата на „Политикин забавник“

Безимени витез

Безимени витез је био чврст као стена. Рушио је пред собом као откинута камена громада. Он чак није ни знао да се бори. Једноставно, ишао је напред и обарао тешким замасима буздована. Ударце који су пљуштали по њему није примећивао. Само би понекад одмахнуо руком у савршеној рукавици.

— Ко је онај витез без обележја? — упита Карло Смели.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Тешко овци с вуном ра-
гујући и паметном луду
слушајући.

(Народна мудрост)

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

PEZ + ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
сваког месеца награђује 1.000 верних читалаца
Забавника и чланова PEZ клуба.
У марту месецу награда је:

НАЛЕПНИЦА PEZ ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
Бројеве чланских карата награђених објавићемо
30. марта у Забавнику.

HP Kolinska
Ljubljana

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

НАЗИВ
ИЗ 14. ВЕКАРеци ми, ако знаш, због чега је
Црна Гора добила то име и када

Тања из Осиека

О значењу имена Црне Горе постоје разна мишљења, али је највероватније да га је добила због великих густих шума којима је некада била прекривена.

А пре тога, до краја 10. века, део данашње Црне Горе називао се Дукљом. Упоредо са овим називом у 11. веку јавља се и име Зета.

Данашњи назив први пут се помиње у једној повељи краља Милутина, у првој половини 14. века. Међутим, тим именом у почетку су називане само Црмничка и Рибјечка нахија, а Катунска нахија била је позната као Катун Црне Горе. Временом се назив из 14. века проширио на целу територију Социјалистичке Републике Црне Горе.

МЕЊАМО,
ПОКЛАЊАМО,
ТРАЖИМО

● Молим читаоце Забавника да ми помогну у сакупљању цртаних романа. У обзир долази и размјена. Мирослав Куљанић, 51550 Мали Лошњи, Матије Гупца 30.

*

● Молим читаоце Забавника да ми помогну у сакупљању стрипова и старих бројева Забавника. Веселин Мутавадић, 15356 Глушци, Вука Караџића 29.

*

● За значке и ЛП нудим стари новац, привјеске, папирнате лутке и салвете. Ненад Ковушак, 54000 Осиек, ОШ „Милан Томљеновић“.

ПОЧЕО ЈЕ
У АЕРО-КЛУБУ!Хтела бих да сазнам које године
је рођен Јуриј Гагарин и како је
постео пилот!Гоца Т.
Сурчин

Јуриј Алексијевич Гагарин, први човек који је космичким бродом облетео Земљу, рођен је 1934. године. Пошто је 1951. завршио занатску школу у Лубрецу, пресељено се у Саратов да би се уписао на индустријски техникум. Ту је убрзо постао и члан аероклуба: желео је да научи пилотажу. После завршеног курса уписао се на Оренбуршко ваздухопловно училиште како би постао пилот-ловац. Пошто је то и остварио, Јуриј Гагарин је 12. априла 1961. у космичком броду „Восток“ узлетео са космодрома Бајконур. Његов пут око Земље трајао је тачно 108 минута. Гагарин је, погинуо у авионском удесу 27. марта 1968.

● За постер групе Бони М дајем две металне значке и једну страну маркицу. Тихомир Фаркаш, 24000 Суботица, Козјачка 115.

*

● За један број Забавника дајем један стрип, а за старији број два. Слободан Крстић, 36000 Краљево, Трг ослобођења 1/2.

*

● Молим извиђаче из цијеле земље да ми пошаљу текстове извиђачких пјесама. Синиша Соколовић, 41320 Кутина, Центар 1 8/1.

*

● За постер групе АББА дајем три значке. Енес Шкрго, 72270 Травник, Титова 23.

*

● Поседујем велики број значака, па бих желео да се мењам. Драгиша Пилиповић, 23274 Бочар, Кикиндска 22.

*

МОНА ЛИЗА
ИЗ ПАРИЗА

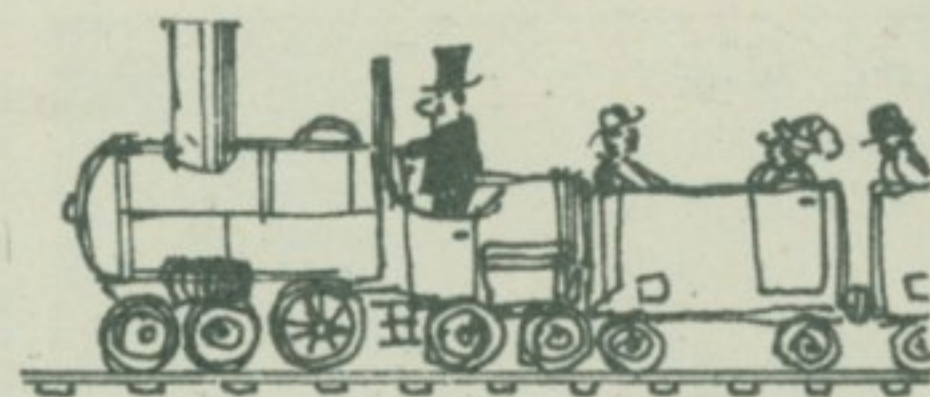
Желео бих да знам истину о Мона Лизи. Ја тврдим да је Мона Лиза сликана на дрвету, а мој пријатељ каже — на платну! Одговорите ко је у праву.

Јован Симић,
Кидричева 228
Краљево

Мона Лиза или Ђоконда је један од најчувенијих портрета на свету. Насликао га је Леонардо да Винчи и сада се налази у Лувру, у Паризу. Уметник је почео слику око 1500. и радио је на њој близу четири године. Слика је изазвала дивљење мајсторством сенчења и мекоћом тона, а касније је о слици и моделу створена читава легенда. Иначе, урађена је на платну, па је, према томе, твој пријатељ у праву.

ТРКА
ЛОКОМОТИВАЖелео бих да знам где је и када
изграђена прва железничка пруга
у свету а када код нас?Љупчо Стојановски,
Вукасовићева 50/29,
Београд

Прва железничка пруга у свету повезивала је енглеске градове Стоктон и Дарлингтон. У саобраћај је пуштена 18. септембра 1825. године. Само три године касније, Енглезима је пало на памет да организују и трку локомотива: победила је она коју је конструирао Џорџ Стивенсон, пошто је постигла брзину од читавих 46,5 км на час! Прва железничка пруга у нашој земљи направљена је 1860. године и повезивала је Которибу у Хрватској са Прагерским у Словенији.

сао Џорџ Стивенсон, пошто је постигла брзину од читавих 46,5 км на час! Прва железничка пруга у нашој земљи направљена је 1860. године и повезивала је Которибу у Хрватској са Прагерским у Словенији.

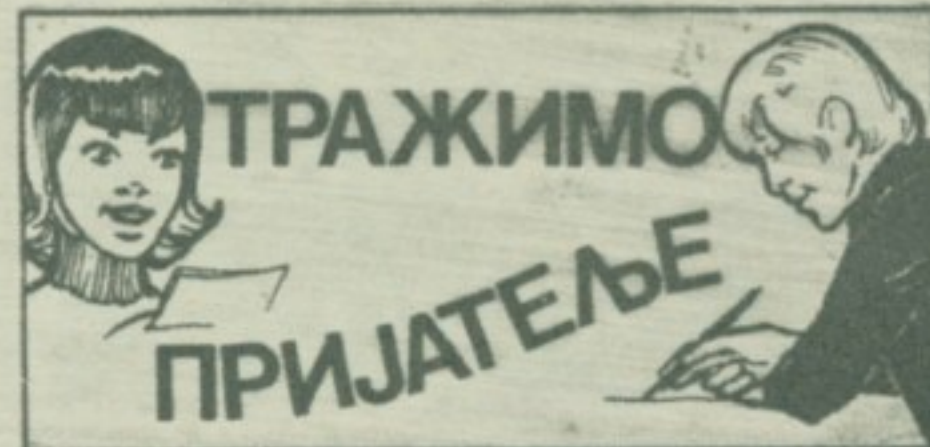
НОВА ИГРА
— ФРИЗБИМЕТ

Пишемо вам с намером да популаришемо један нови спорт — фризбимет. Правила те занимљиве игре су следећа: 1) игра се с популарним фризбијем, летећим тањиром, и то на рукометном игралишту или, једноставно, на неком згодном терену где поставите два гола; 2) тим се састоји од 4 играча и голмана; 3) играч који у рукама има фризби не сме да направи више од три корака; 4) циљ игре је да се, додавањем фризбија, противнику да гол; 5) фризби се баца рукама, а голман може да брани и рукама и ногама; 6) ако за време додавања фризби додатне земљу, са тог места се изводи слободан ударац; 7) екипа за време игре не сме да уђе у противнички казне-

ни простор од 6 м; 8) после три изведена корнера, изводи се ударац са 7 м; 9) ударац са 7 м за противничку екипу изводи се и у случају кад фризби испадне играчу из руке, или за време додавања унутар његових 9 м; 10) голману може да падне фризби унутар његовог одбрамбеног простора.

Желели бисмо да нам пишу сви заинтересовани за ову игру. Ако се оформи више фризби-клубова, могло би да се организује и првенство. Заинтересовани из иностранства могу да нам пишу на нашем или енглеском језику. Наша адреса је:

FRES — BEE CLUB: »TNT«
Савска цеста 174
(за Томислава Вончину)
41 000 ЗАГРЕБ

Драган Колаковић, 34230 Гружа — 15 година, воли музику, сакупља значке и маркице

*

Данијела Кобетић, 43550 Пакрац, XII пролетерских бригада 12 — 11 година, воли поезију

*

Тибор Ковач, 24000 Суботица, Радановац 240-ц — 14 година, дописивао би се са вршњацима са приморја, воли спорт и музику

*

Анкица Мурђер, 41410 Велика Горица, В. Назора 22 — 15 година, воли све што воле млади

*

Мирјана Марковић, 81400 Никшић, Карађорђева 23 — сакупља салвете, значке и слике Здравка Чолића и Џона Траволте

*

Елизабета Трошанска, 91000 Скопље, Бахар Моис 9-а — 12 година, воли музику и сакупља значке

*

Рената Павлетић, 41410 Велика Горица, Трг Маршала Тита 13 — 10 година, сакупља значке, салвете и привеске

*

Сања Домазет, 11300 Смедеревево, Кнеза Милоша 3/II — жели што више пријатеља од 10 до 14 година

*

Валентина Шукова, 91000 Скопље, Исанија Мажовски бр. 2-а — 13 година, воли музику, сакупља луткице

*

